

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2024-2028

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

ΑΝΚΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ Α.Ε.
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Φον Καραγιάννη 1-3, 50131 Κοζάνη
τηλ 2461. 024022 fax 2461. 038628
e-mail: anko@anko.gr

ΚΩΔΙΚΟΣ ΔΡΑΣΗΣ: 122/Q66

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2024

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	8
1. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ.....	10
1.1 Η θέση της Περιφέρειας στον χώρο	10
1.2 Δημογραφικά στοιχεία	11
1.3 Παραγωγικός και οικονομικός μετασχηματισμός	22
1.3.1 Γενικά στοιχεία οικονομικής δραστηριότητας	22
1.3.2 Η Αγροτική παραγωγή στη Δυτική Μακεδονία	33
1.3.3 Η Επιχειρηματική δραστηριότητα στη Δυτική Μακεδονία συνολικά και ανά Περιφερειακή Ενότητα	38
1.3.4 Οργανωμένοι χώροι υποδοχής επιχειρήσεων στη Δυτική Μακεδονία	46
1.3.5 Η απασχόληση στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	50
1.3.6 Οι επιδόσεις της Δυτικής Μακεδονίας στην Καινοτομία.	56
1.4 Καθαρή ενέργεια και πράσινη αειφόρος ανάπτυξη	60
1.4.1 Ενέργεια	60
1.4.2 Φυσικό περιβάλλον	66
1.4.3 Απορρίμματα	77
1.4.4 Πολιτική Προστασία.....	78
1.5 Διασυνδεσιμότητα	81
1.6 Κοινωνική ανάπτυξη.....	84
1.6.1 Υγεία - Πρόνοια - Κοινωνική ένταξη και Εκπαίδευση	84
1.6.2 Ιστορία - Πολιτισμός - Τουρισμός	88
1.7 Ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου	93
1.8 Η οργάνωση και λειτουργία της Περιφέρειας και οι οριζόντιες υπηρεσίες.....	96
2. ΑΝΑΛΥΣΗ SWOT ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΣΕ ΕΝΑ ΝΕΟ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ	106
3. ΤΟ ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ.....	120
3.1 Χωροταξική ένταξη της Περιφέρειας στον εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνή χώρο.....	120

3.2 Χωρικές παράμετροι	121
3.3 Αναπτυξιακές διαστάσεις.....	123
3.4 Αναπτυξιακή προοπτική και εξέλιξη της Περιφέρειας	124
4. ΤΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ “Η ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΤΟΥ 2030”	127
5. ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	129
5.1 Πλαίσιο Πολιτικών και Στόχων	129
5.1.1 Το ευρύτερο Διεθνές και Ευρωπαϊκό πλαίσιο	129
5.1.2 Το Εθνικό και Περιφερειακό πλαίσιο	132
5.2 Το Όραμα της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, η Στρατηγική και η διάρθρωσή της σε Στόχους, Άξονες και Μέτρα	133
5.3 Το Χρηματοδοτικό Πλαίσιο	137

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΠΙΝΑΚΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.1 - ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	12
ΠΙΝΑΚΑΣ 1.2 - ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (2021) – (ΑΤΟΜΑ)	14
ΠΙΝΑΚΑΣ 1.3 - ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (2021) – (%)	15
ΠΙΝΑΚΑΣ 1.4 - ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (2021) – (ΑΡΡΕΝΕΣ %).....	16
ΠΙΝΑΚΑΣ 1.5 - ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (2021) – (ΘΗΛΕΙΣ %)	17
ΠΙΝΑΚΑΣ 1.6 - ΔΕΙΚΤΕΣ ΓΗΡΑΝΣΗΣ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ (2021).....	21
ΠΙΝΑΚΑΣ 1.7 - ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΗΣ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗΣ ΑΞΙΑΣ ΚΑΤΑ ΚΛΑΔΟ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	23
ΠΙΝΑΚΑΣ 1.8 - ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΤΗΣ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΗΣ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗΣ ΑΞΙΑΣ ΚΑΤΑ ΚΛΑΔΟ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	25
ΠΙΝΑΚΑΣ 1.9 - ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΚΛΑΔΩΝ ΣΤΗΝ ΤΕΛΙΚΗ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΗ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ.....	26
ΠΙΝΑΚΑΣ 1.10 – ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗ ΑΕΠ.....	28
ΠΙΝΑΚΑΣ 1.11 – ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗ ΑΕΠ (%)	29
ΠΙΝΑΚΑΣ 1.12 – ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗ ΑΕΠ – ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΟΝ Μ.Ο. ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ.....	30
ΠΙΝΑΚΑΣ 1.13 – ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΠΑΓΙΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟΜΕΑ (ΕΚ. €)	31
ΠΙΝΑΚΑΣ 1.14 - ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΚΛΑΔΩΝ ΣΤΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΠΑΓΙΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟΜΕΑ (%).....	32
ΠΙΝΑΚΑΣ 1.15 - ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΠΑΓΙΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟΜΕΑ (%)	33
ΠΙΝΑΚΑΣ 1.16 - ΑΡΙΘΜΟΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ & ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΜΕΝΗ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΕΚΤΑΣΗ.....	34
ΠΙΝΑΚΑΣ 1.17 - ΑΜΙΓΩΣ ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ, ΑΜΙΓΩΣ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΕΣ & ΜΙΚΤΕΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ (ΑΡΙΘΜΟΣ)	34

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.18 - ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ ΚΑΤΑ ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΧΡΗΣΗΣ (ΑΡΙΘΜΟΣ)	35
ΠΙΝΑΚΑΣ 1.19 - ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΗΣ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΜΕΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΕΚΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ ΚΑΤΑ ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΧΡΗΣΗΣ (ΣΤΡΕΜΜΑΤΑ).....	35
ΠΙΝΑΚΑΣ 1.20 - ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΝΑ ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΣΤΙΣ Π.Ε. ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	39
ΠΙΝΑΚΑΣ 2.1 - SWOT ΑΝΑΛΥΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	107
ΠΙΝΑΚΑΣ 2.2 - SWOT ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ.....	109
ΠΙΝΑΚΑΣ 2.3 - SWOT ΑΝΑΛΥΣΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΚΑΘΑΡΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	112
ΠΙΝΑΚΑΣ 2.4 - SWOT ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	114
ΠΙΝΑΚΑΣ 2.5 - SWOT ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	115
ΠΙΝΑΚΑΣ 2.6 - SWOT ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	117
ΠΙΝΑΚΑΣ 2.7 - SWOT ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ.....	119
ΠΙΝΑΚΑΣ 5.1 - ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	134
ΠΙΝΑΚΑΣ 5.2 - ΆΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	135
ΠΙΝΑΚΑΣ 5.3 - ΆΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ.....	135
ΠΙΝΑΚΑΣ 5.4 - ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ» 2021-2027	138
ΠΙΝΑΚΑΣ 5.5 - ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΔΙΚΑΙΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ» 2021-2027	138
ΠΙΝΑΚΑΣ 5.6 - ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (ΠΠΑ) ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ 2021-2025.....	139
ΠΙΝΑΚΑΣ 5.7 - ΕΙΔΙΚΟ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ (ΕΑΠ) ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ 2017-2021.....	139

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.1 - ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ.....	12
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.2 - ΠΥΡΑΜΙΔΑ ΗΛΙΚΙΩΝ ΣΥΝΟΛΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ..	18
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.3 - ΠΥΡΑΜΙΔΑ ΗΛΙΚΙΩΝ Π.Ε. ΓΡΕΒΕΝΩΝ	18
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.4 - ΠΥΡΑΜΙΔΑ ΗΛΙΚΙΩΝ Π.Ε. ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ.....	19
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.5 - ΠΥΡΑΜΙΔΑ ΗΛΙΚΙΩΝ Π.Ε. ΚΟΖΑΝΗΣ	19
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.6 - ΠΥΡΑΜΙΔΑ ΗΛΙΚΙΩΝ Π.Ε. ΦΛΩΡΙΝΑΣ	20
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.7 - ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΗΣ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗΣ ΑΞΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟΜΕΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ.....	24
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.8 - ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗ ΑΕΠ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	29
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.9 - ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	54
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.10 - ΕΠΙΔΟΣΗ ΔΕΙΚΤΩΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΣΕ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	60
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.11 - ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΗ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ ΤΟΜΕΑ «'ΟΡΥΧΕΙΑ, ΛΑΤΟΜΕΙΑ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ, ΠΑΡΟΧΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ, ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ, ΑΤΜΟΥ, ΚΛΙΜΑΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΡΟΥ, ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΛΥΜΑΤΩΝ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ» ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ (%) ΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΑΠΑ ΣΤΗ ΔΜ	61
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.12 - ΚΙΝΗΣΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ & ΜΟΥΣΕΙΩΝ	91

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΧΑΡΤΩΝ

ΧΑΡΤΗΣ 1.1 - ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	10
ΧΑΡΤΗΣ 1.2 - ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΩΝ ΥΣ ΣΤΟ ΥΔ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (ΕΛ09)	68
ΧΑΡΤΗΣ 1.3 - ΧΗΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΩΝ ΥΣ ΣΤΟ ΥΔ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (ΕΛ09)	68
ΧΑΡΤΗΣ 1.4 - ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΩΝ ΥΣ ΣΤΟ ΥΔ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (ΕΛ09)	69
ΧΑΡΤΗΣ 1.5 - ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΥΠΟΓΕΙΩΝ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ (ΥΥΣ) ΤΟΥ ΕΛ09.	69
ΧΑΡΤΗΣ 1.6 - ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΥΠΟΓΕΙΩΝ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ (ΥΥΣ) ΤΟΥ ΕΛ09.	70
ΧΑΡΤΗΣ 1.7 - ΌΡΙΑ ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ.....	71
ΧΑΡΤΗΣ 1.8 - ΟΙ ΓΕΩΔΙΑΔΡΟΜΕΣ - ΓΕΩΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΤΟΥ ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ.....	77
ΧΑΡΤΗΣ 1.9 - ΠΛΗΜΜΥΡΙΚΕΣ ΖΩΝΕΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ	80
ΧΑΡΤΗΣ 1.10 - ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ COVID-19.....	86

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η θεσμοθέτηση της σύνταξης των επιχειρησιακών προγραμμάτων από τις αυτοδιοικήσεις του δευτέρου βαθμού απορρέει ως υποχρέωση ύστερα από την διοικητική αναδιοργάνωση της τοπικής αυτοδιοίκησης με την ψήφιση του Ν. 3852/2010 (Πρόγραμμα Καλλικράτης) με συγκεκριμένη αναφορά στο άρθρο 268.

Το Υπουργείο Εσωτερικών με σχετική υπουργική απόφαση (ΥΑ 74754/ 30-10-2010) καθόρισε το περιεχόμενο, τη δομή, τον τρόπο υποβολής, τα όργανα και τη διαδικασία κατάρτισης, παρακολούθησης και αξιολόγησης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α) β' βαθμού. Η απόφαση αυτή επικαιροποιήθηκε με την ΥΑ 35829/6-10-2014.

Μέσω των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Περιφερειών, επιχειρείται η αντιμετώπιση των αυξημένων υποχρεώσεών τους στο πλαίσιο του νέου τους ρόλου τόσο στο ευρύτερο αναπτυξιακό τους περιβάλλον και τον γεωγραφικό τους χώρο όσο και στο εσωτερικό τους περιβάλλον.

Κατά συνέπεια το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα αποτελεί ένα εργαλείο για τη διοίκηση της Περιφέρειας προκειμένου να προγραμματίσει, παρακολουθήσει και αξιολογήσει τη δράση της, ως ένα εργαλείο που θα αποτελέσει τη βάση για τη διαβούλευση και τις συνεργασίες της με άλλους φορείς και, μέσω της προτεινόμενης διαδικασίας σύνταξής του, ως ένα μέσο για την εισαγωγή μόνιμων διαδικασιών προγραμματισμού στην Περιφέρεια και εμπλοκής σε αυτές όλου του υπηρεσιακού και πολιτικού μηχανισμού της.

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας το οποίο θα έχει 5ετή διάρκεια (2024-2028) αποτελεί ολοκληρωμένο πρόγραμμα περιφερειακής και οργανωτικής - λειτουργικής ανάπτυξης και αφορά στις αναπτυξιακές υποδομές και επενδύσεις καθώς και στη βελτίωση της υφιστάμενης λειτουργίας τόσο της ίδιας της Περιφέρειας ως Οργανισμού όσο και των Νομικών της Προσώπων. Αποτελεί πρόγραμμα πολυτομεακού χαρακτήρα, με μεγάλο εύρος θεματικών αντικειμένων που αντιστοιχούν στις αρμοδιότητες των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης δευτέρου βαθμού.

Για την κατάρτισή τους θα ληφθούν υπ' όψη οι κατευθύνσεις του αναπτυξιακού σχεδιασμού σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, ο υφιστάμενος χωροταξικός και πολεοδομικός σχεδιασμός, η μακροπεριφερειακή στρατηγική, οι προτεραιότητες που

απορρέουν από θεσμοθετημένα χρηματοδοτικά μέσα, τα αντίστοιχα Πενταετή Επιχειρησιακά Προγράμματα των Δήμων της Περιφέρειας καθώς και άλλα γενικά ή ειδικά αναπτυξιακά προγράμματα, πολιτικές και στρατηγικές που επηρεάζουν τη διάρθρωση και ανάπτυξη του χώρου της περιφέρειας.

Το περιεχόμενο και τα παραδοτέα του Επιχειρησιακού Προγράμματος Δυτικής Μακεδονίας 2024-2028 ακολουθούν το περιεχόμενο και τη δομή των πενταετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων όπως αυτά καθορίζονται στην Υ.Α. 35829/6-10-2014.

Ειδικότερα, το Ε.Π. Δυτικής Μακεδονίας θα περιλαμβάνει τις ακόλουθες ενότητες:

1. Στρατηγικό Σχέδιο
2. Επιχειρησιακό Σχέδιο - Πενταετές Πρόγραμμα Δράσεων και Οικονομικό Πρόγραμμα
3. Δείκτες Παρακολούθησης και Αξιολόγησης

Το παρόν τεύχος αφορά στο **Στρατηγικό Σχέδιο** το περιεχόμενο του οποίου προσδιορίζεται από την Υ.Α. 35829/6-10-2014 και περιλαμβάνει:

- Την αποτύπωση των χαρακτηριστικών της γεωγραφικής ενότητας της Περιφέρειας, των χαρακτηριστικών της ίδιας της Περιφέρειας και των Νομικών Προσώπων της, ως οργανισμών και αξιολογείται η υφιστάμενη κατάσταση.
- Την διατύπωση του αναπτυξιακού οράματος της Περιφέρειας και των κατευθυντηρίων αρχών, που πρέπει να διέπουν τον τρόπο λειτουργίας της και τον τρόπο διοίκησης των υποθέσεων περιφερειακού επιπέδου.
- Τον προσδιορισμό της στρατηγικής της Περιφέρειας προκειμένου να επιτευχθεί το όραμά της.

1. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

1.1 Η θέση της Περιφέρειας στον χώρο

Η Περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας με έκταση 9.451 τ.χλμ. και διοικητική διαίρεση σε 4 Περιφερειακές Ενότητες (Γρεβενών, Καστοριάς, Κοζάνης, Φλώρινας) με πρωτεύουσα την Κοζάνη αποτελεί την πύλη εισόδου της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα Δυτικά Βαλκάνια συνορεύοντας στο βορειοδυτικό άκρο της Χώρας με την Αλβανία και τη Βόρεια Μακεδονία. Η γεωγραφική θέση της Δυτικής Μακεδονίας, συνδυαζόμενη με το γεγονός ότι αποτελεί τη μόνη Περιφέρεια της Ελλάδας χωρίς διέξοδο προς τη θάλασσα, διαμορφώνουν μια χωροταξική ενότητα με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά φυσικά γνωρίσματα, αναφορικά με τη συνύπαρξη ορεινών περιοχών και ομαλών εκτάσεων, το ποικιλόμορφο φυσικό περιβάλλον με την πλούσια πανίδα και χλωρίδα και το μεγαλύτερο στη χώρα δυναμικό επιφανειακών υδάτων. Τα χαρακτηριστικά αυτά συνθέτουν ένα χώρο ο οποίος με την εφαρμογή του κατάλληλου αναπτυξιακού μοντέλου μπορεί να αναδειχθεί σε ελκυστικό τόπο ανάπτυξης παραγωγικών δραστηριοτήτων και διαβίωσης.

Χάρτης 1.1 - Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Πηγή: ANKO

Η ολοκλήρωση του διευρωπαϊκού και εθνικού οδικού δικτύου συμβάλλει στην ενίσχυση τόσο της εσωτερικής συνοχής της Περιφέρειας, όσο και στη διαμόρφωση ενός ενιαίου Βαλκανικού χώρου συνεργασίας και ανάπτυξης που αναδεικνύει την κομβική θέση της.

Η ευρύτερη περιοχή βρίσκεται σε άμεση εξάρτηση από το μητροπολιτικό κέντρο της Θεσσαλονίκης αναφορικά με τις υπηρεσίες κυρίως της υγείας, δευτερευόντως της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και για το μεγαλύτερο μέρος των οικονομικών συναλλαγών. Σε σχέση με την υπόλοιπη χώρα, η βελτίωση της προσβασιμότητας ενισχύει τις επιδράσεις που δέχεται από τα μεγάλα αστικά κέντρα, τα οποία αποτελούν συγχρόνως αποδέκτες προϊόντων της Δυτικής Μακεδονίας.

1.2 Δημογραφικά στοιχεία

Σύμφωνα με την **απογραφή του 2021**, συνολικά η **Περιφέρεια απώλεσε το 10,3% του πληθυσμού της την τελευταία δεκαετία** συνεχίζοντας με εντονότερο ρυθμό την φθίνουσα πληθυσμιακή εξέλιξη της προηγούμενης δεκαετίας η οποία ήταν σε ποσοστό 3,6%.

Ειδικότερα, το 2021 ο πληθυσμός της ΠΔΜ ανέρχεται σε 254.595 άτομα από 283.689 άτομα σύμφωνα με την απογραφή του 2011 και 294.317 άτομα σύμφωνα με την απογραφή του 2001.

Σύμφωνα με τους πίνακες της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής που ακολουθούν, όλες οι Περιφερειακές Ενότητες παρουσιάζουν σημαντική μείωση πληθυσμού, με την ΠΕ Κοζάνης να παρουσιάζει τη μικρότερη μείωση (-8,6%) και την ΠΕ Γρεβενών την υψηλότερη (-16,3%).

Είναι επίσης σημαντικό να τονιστεί ότι παρουσιάζονται σημαντικές διαφοροποιήσεις και μεταξύ των Δήμων, με τον Δήμο Κοζάνης να παρουσιάζει την μικρότερη μείωση (5,8%) και τον Δήμο Πρεσπών την μεγαλύτερη (22,4%).

Πίνακας 1.1 - Διακύμανση πληθυσμού στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

ΠΕΡΙΟΧΗ	2021		2011		2001
	Πληθυσμός	Μεταβολή 2021-2011	Πληθυσμός	Μεταβολή 2011-2001	Πληθυσμός
Σύνολο Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	254.595	-10,3%	283.689	-3,6%	294.317
Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών	26.576	-16,3%	31.757	-2,5%	32.567
Δήμος Γρεβενών	21.421	-17,3%	25.905	1,5%	25.522
Δήμος Δεσκάτης	5.155	-11,9%	5.852	-16,9%	7.045
Περιφερειακή Ενότητα Καστοριάς	45.929	-8,7%	50.322	-6,3%	53.702
Δήμος Άργους Ορεστικού	10.685	-9,5%	11.802	-12,4%	13.479
Δήμος Καστοριάς	33.095	-7,7%	35.874	-3,3%	37.094
Δήμος Νεστορίου	2.149	-18,8%	2.646	-15,4%	3.129
Περιφερειακή Ενότητα Κοζάνης	137.210	-8,6%	150.196	-2,4%	153.939
Δήμος Βελβεντού	3.057	-11,3%	3.448	-2,8%	3.549
Δήμος Βοΐου	14.947	-18,7%	18.386	-10,0%	20.430
Δήμος Εορδαίας	42.515	-6,7%	45.592	-2,1%	46.555
Δήμος Κοζάνης	67.224	-5,8%	71.388	1,7%	70.220
Δήμος Σερβίων	9.467	-16,8%	11.382	-13,7%	13.185
Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας	44.880	-12,7%	51.414	-5,0%	54.109
Δήμος Αμυνταίου	14.169	-16,5%	16.973	-7,5%	18.357
Δήμος Πρεσπών	1.211	-22,4%	1.560	-27,9%	2.164
Δήμος Φλώρινας	29.500	-10,3%	32.881	-2,1%	33.588

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ

Διάγραμμα 1.1 - Διακύμανση πληθυσμού στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ

Ως προς την **ηλικιακή σύνθεση** του πληθυσμού παρουσιάζονται διαφοροποιήσεις ανά Περιφερειακή Ενότητα και Δήμο. Τόσο σε επίπεδο Περιφέρειας όσο και σε επίπεδο Περιφερειακών Ενοτήτων η πληθυσμιακή ομάδα με την μεγαλύτερη συγκέντρωση στο συνολικό πληθυσμιακό μέγεθος είναι αυτή των 75 και άνω, όπως αποτυπώνονται στις σχετικές ανεστραμμένες πυραμίδες ηλικιών πληθυσμού. Ειδικότερα, οι Περιφερειακές Ενότητες Κοζάνης και Φλώρινας παρουσιάζουν την σχετικά χαμηλότερη συγκέντρωση πληθυσμού άνω των 75 με ποσοστά αρρένων και θηλέων 10,7% και 14,4% αντίστοιχα, ενώ η εικόνα είναι δυσμενέστερη στις Περιφερειακές Ενότητες Καστοριάς και Γρεβενών που τα αντίστοιχα ποσοστά είναι για μεν την Π.Ε. Καστοριάς 11,9% και 15,1% για δε την Π.Ε. Γρεβενών 16,1% και 21,3%.

Πίνακας 1.2 - Ηλικιακή σύνθεση του πληθυσμού στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (2021) – (άτομα)

ΠΕΡΙΟΧΗ	Πληθυσμός 2021	Ομάδες ηλικιών															
		0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75+
Σύνολο Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	254.631	8.905	10.497	12.640	13.026	12.470	11.372	11.752	14.965	17.218	18.415	20.270	19.669	19.268	17.015	13.173	33.976
Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών	26.595	776	924	1.128	1.121	1.216	1.102	1.109	1.397	1.680	1.806	1.993	1.886	2.024	1.925	1.564	4.944
Δήμος Γρεβενών	21.419	638	775	914	926	1.009	880	888	1.142	1.365	1.471	1.636	1.548	1.591	1.482	1.245	3.909
Δήμος Δεσκάτης	5.176	138	149	214	195	207	222	221	255	315	335	357	338	433	443	319	1.035
Περιφερειακή Ενότητα Καστοριάς	45.940	1.517	1.829	2.065	2.125	1.941	1.924	2.062	2.694	3.102	3.337	3.769	3.800	3.768	3.314	2.499	6.194
Δήμος Άργους Ορεστικού	10.680	360	422	474	493	427	449	485	607	680	783	904	888	833	780	592	1.503
Δήμος Καστοριάς	33.105	1.110	1.373	1.546	1.576	1.432	1.378	1.481	1.995	2.294	2.428	2.703	2.737	2.727	2.342	1.771	4.212
Δήμος Νεστορίου	2.155	47	34	45	56	82	97	96	92	128	126	162	175	208	192	136	479
Περιφερειακή Ενότητα Κοζάνης	137.206	4.982	5.845	7.049	7.219	6.818	6.257	6.490	8.181	9.351	10.152	11.094	10.580	10.098	8.965	6.941	17.184
Δήμος Βελθεντού	3.061	85	135	161	144	112	101	110	161	182	222	245	234	224	246	208	491
Δήμος Βοΐου	14.943	391	488	624	822	636	563	542	677	909	1.046	1.204	1.107	1.108	1.137	1.024	2.665
Δήμος Εορδαίας	42.519	1.613	1.772	2.213	2.337	2.098	2.170	2.236	2.524	2.727	3.168	3.712	3.633	3.196	2.472	1.742	4.906
Δήμος Κοζάνης	67.212	2.664	3.161	3.652	3.495	3.624	3.075	3.201	4.392	5.003	5.132	5.228	4.889	4.796	4.393	3.284	7.223
Δήμος Σερβίων	9.471	229	289	399	421	348	348	401	427	530	584	705	717	774	717	683	1.899
Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας	44.890	1.630	1.899	2.398	2.561	2.495	2.089	2.091	2.693	3.085	3.120	3.414	3.403	3.378	2.811	2.169	5.654
Δήμος Αμυνταίου	14.170	500	603	749	741	666	639	730	815	897	1.031	1.088	1.156	1.095	854	640	1.966
Δήμος Πρεσπών	1.216	32	39	30	58	62	61	43	69	64	89	99	109	113	95	74	179
Δήμος Φλώρινας	29.504	1.098	1.257	1.619	1.762	1.767	1.389	1.318	1.809	2.124	2.000	2.227	2.138	2.170	1.862	1.455	3.509

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ

Πίνακας 1.3 - Ηλικιακή σύνθεση του πληθυσμού στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (2021) – (%)

ΠΕΡΙΟΧΗ	Πληθυσμός 2021	Ομάδες ηλικιών															
		0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75+
Σύνολο Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	100,0%	3,5%	4,1%	5,0%	5,1%	4,9%	4,5%	4,6%	5,9%	6,8%	7,2%	8,0%	7,7%	7,6%	6,7%	5,2%	13,3%
Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών	100,0%	2,9%	3,5%	4,2%	4,2%	4,6%	4,1%	4,2%	5,3%	6,3%	6,8%	7,5%	7,1%	7,6%	7,2%	5,9%	18,6%
Δήμος Γρεβενών		3,0%	3,6%	4,3%	4,3%	4,7%	4,1%	4,1%	5,3%	6,4%	6,9%	7,6%	7,2%	7,4%	6,9%	5,8%	18,3%
Δήμος Δεσκάτης		2,7%	2,9%	4,1%	3,8%	4,0%	4,3%	4,3%	4,9%	6,1%	6,5%	6,9%	6,5%	8,4%	8,6%	6,2%	20,0%
Περιφερειακή Ενότητα Καστοριάς	100,0%	3,3%	4,0%	4,5%	4,6%	4,2%	4,2%	4,5%	5,9%	6,8%	7,3%	8,2%	8,3%	8,2%	7,2%	5,4%	13,5%
Δήμος Αργους Ορεστικού		3,4%	4,0%	4,4%	4,6%	4,0%	4,2%	4,5%	5,7%	6,4%	7,3%	8,5%	8,3%	7,8%	7,3%	5,5%	14,1%
Δήμος Καστοριάς		3,4%	4,1%	4,7%	4,8%	4,3%	4,2%	4,5%	6,0%	6,9%	7,3%	8,2%	8,3%	8,2%	7,1%	5,3%	12,7%
Δήμος Νεστορίου		2,2%	1,6%	2,1%	2,6%	3,8%	4,5%	4,5%	4,3%	5,9%	5,8%	7,5%	8,1%	9,7%	8,9%	6,3%	22,2%
Περιφερειακή Ενότητα Κοζάνης	100,0%	3,6%	4,3%	5,1%	5,3%	5,0%	4,6%	4,7%	6,0%	6,8%	7,4%	8,1%	7,7%	7,4%	6,5%	5,1%	12,5%
Δήμος Βελθεντού		2,8%	4,4%	5,3%	4,7%	3,7%	3,3%	3,6%	5,3%	5,9%	7,3%	8,0%	7,6%	7,3%	8,0%	6,8%	16,0%
Δήμος Βοΐου		2,6%	3,3%	4,2%	5,5%	4,3%	3,8%	3,6%	4,5%	6,1%	7,0%	8,1%	7,4%	7,4%	7,6%	6,9%	17,8%
Δήμος Εορδαίας		3,8%	4,2%	5,2%	5,5%	4,9%	5,1%	5,3%	5,9%	6,4%	7,5%	8,7%	8,5%	7,5%	5,8%	4,1%	11,5%
Δήμος Κοζάνης		4,0%	4,7%	5,4%	5,2%	5,4%	4,6%	4,8%	6,5%	7,4%	7,6%	7,8%	7,3%	7,1%	6,5%	4,9%	10,7%
Δήμος Σερβίων		2,4%	3,1%	4,2%	4,4%	3,7%	3,7%	4,2%	4,5%	5,6%	6,2%	7,4%	7,6%	8,2%	7,6%	7,2%	20,1%
Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας	100,0%	3,6%	4,2%	5,3%	5,7%	5,6%	4,7%	4,7%	6,0%	6,9%	7,0%	7,6%	7,6%	7,5%	6,3%	4,8%	12,6%
Δήμος Αμυνταίου		3,5%	4,3%	5,3%	5,2%	4,7%	4,5%	5,2%	5,8%	6,3%	7,3%	7,7%	8,2%	7,7%	6,0%	4,5%	13,9%
Δήμος Πρεσπών		2,6%	3,2%	2,5%	4,8%	5,1%	5,0%	3,5%	5,7%	5,3%	7,3%	8,1%	9,0%	9,3%	7,8%	6,1%	14,7%
Δήμος Φλώρινας		3,7%	4,3%	5,5%	6,0%	6,0%	4,7%	4,5%	6,1%	7,2%	6,8%	7,5%	7,2%	7,4%	6,3%	4,9%	11,9%

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ

Πίνακας 1.4 - Ηλικιακή σύνθεση του πληθυσμού στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (2021) – (άρρενες %)

ΠΕΡΙΟΧΗ	Άρρενες															
	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75+
Σύνολο Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	3,6%	4,3%	5,1%	5,3%	5,3%	4,8%	4,8%	5,9%	6,8%	7,3%	8,1%	7,7%	7,6%	6,8%	5,1%	11,5%
Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών	2,8%	3,6%	4,3%	4,0%	5,0%	4,7%	4,6%	5,5%	6,4%	7,3%	7,6%	7,5%	7,4%	7,4%	5,7%	16,1%
Δήμος Γρεβενών	2,9%	3,7%	4,3%	4,1%	5,2%	4,7%	4,5%	5,5%	6,4%	7,3%	7,7%	7,8%	7,2%	7,1%	5,6%	16,0%
Δήμος Δεσκάτης	2,5%	3,2%	4,3%	3,7%	4,1%	4,6%	4,9%	5,5%	6,3%	7,1%	7,3%	6,5%	8,5%	8,8%	6,3%	16,5%
Περιφερειακή Ενότητα Καστοριάς	3,4%	4,1%	4,7%	5,0%	4,6%	4,6%	4,7%	5,8%	6,8%	7,2%	8,4%	7,9%	8,1%	7,3%	5,3%	11,9%
Δήμος Άργους Ορεστικού	3,5%	3,9%	4,6%	5,0%	4,5%	4,6%	4,8%	5,4%	6,7%	7,5%	8,9%	7,6%	7,7%	7,4%	5,7%	12,2%
Δήμος Καστοριάς	3,5%	4,4%	4,9%	5,1%	4,7%	4,6%	4,7%	6,0%	6,9%	7,1%	8,3%	8,0%	8,1%	7,2%	5,1%	11,4%
Δήμος Νεστορίου	1,9%	1,7%	2,1%	2,4%	3,8%	4,8%	5,1%	4,7%	7,3%	5,8%	7,6%	8,4%	10,4%	9,3%	6,0%	18,8%
Περιφερειακή Ενότητα Κοζάνης	3,8%	4,4%	5,2%	5,6%	5,5%	4,8%	5,0%	6,0%	6,8%	7,5%	8,1%	7,7%	7,4%	6,6%	5,0%	10,7%
Δήμος Βελβεντού	2,5%	4,6%	5,3%	5,1%	4,1%	3,5%	3,6%	4,3%	6,4%	8,5%	8,6%	7,3%	7,6%	7,9%	6,8%	13,7%
Δήμος Βοΐου	2,7%	3,1%	4,7%	5,9%	4,6%	4,1%	4,1%	4,7%	6,2%	7,2%	8,7%	7,9%	6,8%	7,3%	6,7%	15,3%
Δήμος Εορδαίας	3,9%	4,3%	5,3%	5,6%	5,2%	5,6%	5,7%	6,1%	6,2%	7,5%	8,6%	8,7%	7,8%	6,0%	4,0%	9,6%
Δήμος Κοζάνης	4,2%	4,9%	5,5%	5,6%	6,1%	4,7%	4,8%	6,5%	7,3%	7,7%	7,6%	7,1%	7,2%	6,7%	4,8%	9,3%
Δήμος Σερβίων	2,4%	3,3%	3,9%	5,2%	3,6%	4,2%	4,7%	4,7%	6,2%	6,2%	7,7%	7,9%	8,2%	7,5%	7,2%	17,0%
Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας	3,8%	4,4%	5,7%	5,5%	5,5%	5,0%	4,6%	5,9%	6,9%	7,1%	8,2%	7,7%	7,8%	6,5%	4,9%	10,7%
Δήμος Αμυνταίου	3,7%	4,6%	5,6%	5,5%	4,9%	4,9%	4,9%	5,7%	6,2%	7,6%	7,9%	8,4%	8,1%	6,0%	4,3%	11,6%
Δήμος Πρεσπών	3,5%	3,6%	3,6%	5,3%	3,9%	6,0%	4,4%	5,5%	4,6%	6,3%	8,8%	9,6%	9,7%	7,8%	6,3%	11,1%
Δήμος Φλώρινας	3,9%	4,4%	5,8%	5,4%	5,8%	5,0%	4,5%	6,0%	7,3%	6,8%	8,3%	7,2%	7,6%	6,6%	5,1%	10,2%

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ

Πίνακας 1.5 - Ηλικιακή σύνθεση του πληθυσμού στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (2021) – (θήλεις %)

ΠΕΡΙΟΧΗ	Θήλεις															
	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75+
Σύνολο Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	3,4%	4,0%	4,8%	5,0%	4,5%	4,1%	4,4%	5,9%	6,8%	7,1%	7,8%	7,7%	7,5%	6,5%	5,2%	15,2%
Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών	3,0%	3,4%	4,1%	4,4%	4,1%	3,5%	3,7%	5,1%	6,2%	6,3%	7,4%	6,6%	7,8%	7,0%	6,1%	21,3%
Δήμος Γρεβενών	3,0%	3,5%	4,2%	4,6%	4,1%	3,4%	3,7%	5,2%	6,3%	6,4%	7,6%	6,7%	7,6%	6,7%	6,1%	20,7%
Δήμος Δεσκάτης	2,9%	2,7%	3,9%	3,7%	3,8%	4,0%	3,6%	4,5%	5,8%	5,8%	6,6%	6,5%	8,2%	8,3%	6,0%	23,7%
Περιφερειακή Ενότητα Καστοριάς	3,1%	3,8%	4,3%	4,3%	3,9%	3,8%	4,3%	5,9%	6,7%	7,4%	8,0%	8,6%	8,3%	7,1%	5,6%	15,1%
Δήμος Άργους Ορεστικού	3,2%	3,9%	4,4%	4,3%	3,4%	3,9%	4,3%	6,0%	6,1%	7,2%	8,0%	9,0%	7,9%	7,2%	5,3%	15,9%
Δήμος Καστοριάς	3,2%	3,9%	4,4%	4,4%	4,0%	3,7%	4,3%	6,0%	7,0%	7,5%	8,0%	8,5%	8,4%	7,0%	5,6%	14,1%
Δήμος Νεστορίου	2,3%	1,2%	1,8%	2,7%	3,6%	3,9%	3,7%	3,7%	4,3%	6,3%	7,3%	8,4%	9,3%	8,9%	6,5%	26,3%
Περιφερειακή Ενότητα Κοζάνης	3,5%	4,1%	5,0%	5,0%	4,5%	4,3%	4,5%	5,9%	6,8%	7,3%	8,1%	7,7%	7,3%	6,4%	5,1%	14,4%
Δήμος Βελβεντού	2,9%	4,1%	5,4%	4,4%	3,0%	3,3%	3,8%	6,4%	5,3%	6,2%	7,3%	7,8%	7,2%	8,3%	6,6%	18,0%
Δήμος Βοΐου	2,6%	3,4%	3,6%	5,1%	3,9%	3,4%	3,2%	4,4%	6,0%	6,7%	7,4%	6,9%	8,1%	7,9%	7,0%	20,5%
Δήμος Εορδαίας	3,7%	4,1%	5,1%	5,4%	4,7%	4,6%	4,8%	5,8%	6,6%	7,5%	8,8%	8,4%	7,3%	5,6%	4,2%	13,5%
Δήμος Κοζάνης	3,8%	4,5%	5,4%	4,8%	4,7%	4,4%	4,7%	6,6%	7,5%	7,6%	7,9%	7,4%	7,1%	6,4%	4,9%	12,2%
Δήμος Σερβίων	2,4%	2,9%	4,6%	3,6%	3,8%	3,1%	3,7%	4,3%	4,9%	6,0%	7,2%	7,3%	8,2%	7,5%	7,2%	23,3%
Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας	3,4%	4,0%	5,0%	5,9%	5,6%	4,3%	4,7%	6,1%	6,9%	6,8%	7,1%	7,5%	7,3%	6,0%	4,8%	14,4%
Δήμος Αμυνταίου	3,4%	3,9%	5,0%	5,0%	4,5%	4,1%	5,4%	5,8%	6,5%	7,0%	7,5%	7,9%	7,4%	6,0%	4,8%	16,1%
Δήμος Πρεσπών	1,2%	3,3%	1,6%	3,7%	6,2%	4,6%	2,1%	6,5%	5,6%	8,3%	7,2%	8,8%	9,5%	7,4%	5,6%	18,5%
Δήμος Φλώρινας	3,5%	4,1%	5,2%	6,5%	6,1%	4,4%	4,5%	6,2%	7,1%	6,7%	6,8%	7,3%	7,1%	6,0%	4,7%	13,5%

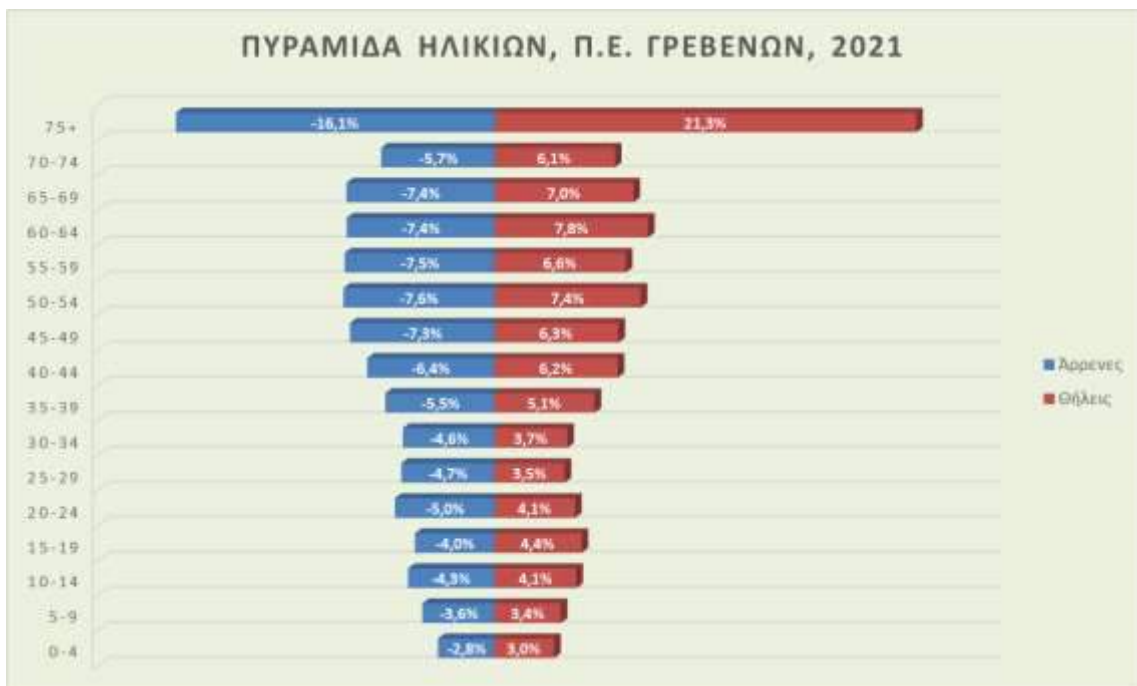
Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ

Διάγραμμα 1.2 - Πυραμίδα ηλικιών συνόλου Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

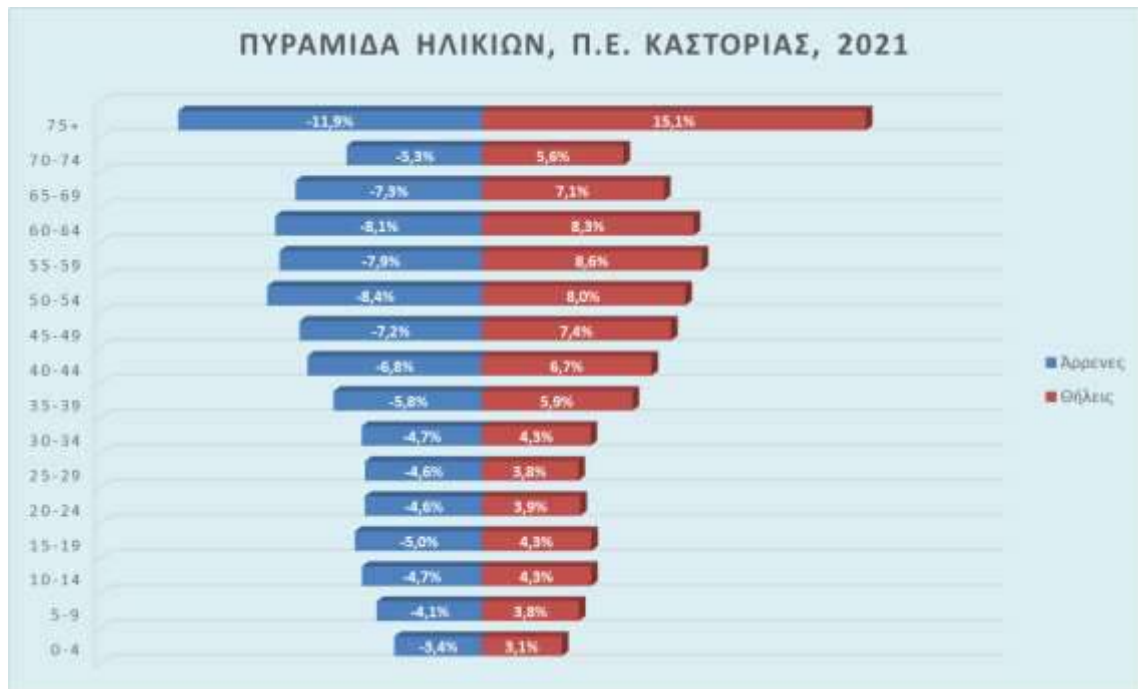
Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ

Διάγραμμα 1.3 - Πυραμίδα ηλικιών Π.Ε. Γρεβενών

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ

Διάγραμμα 1.4 - Πυραμίδα ηλικιών Π.Ε. Καστοριάς

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ

Διάγραμμα 1.5 - Πυραμίδα ηλικιών Π.Ε. Κοζάνης

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ

Διάγραμμα 1.6 - Πυραμίδα ηλικιών Π.Ε. Φλώρινας

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ

Περαιτέρω ανάλυση μέσω των **Δεικτών Γήρανσης και Εξάρτησης** αναδεικνύει το γεγονός ότι η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας παρουσιάζει δυσμενέστερη δημογραφική εικόνα σε σχέση μ' αυτήν του μέσου όρου της χώρας.

Συγκεκριμένα ο Δείκτης Γήρανσης, ο οποίος αποτυπώνει τον πληθυσμό άνω των 65 ετών σε σχέση μ' αυτόν κάτω των 15 και ουσιαστικά την δυνατότητα ανανέωσης του πληθυσμού, ενώ για το μέσο όρο της χώρας είναι 168,6% για την Δυτική Μακεδονία είναι 200,2%. Ο Δείκτης Γήρανσης είναι δυσμενέστερος στις Περιφερειακές Ενότητες των Γρεβενών και της Καστοριάς ανερχόμενος σε 298,2% και 221,9% αντίστοιχα σε σχέση με τις Περιφερειακές Ενότητες Κοζάνης και Φλώρινας για τις οποίες διαμορφώνεται σε 185,1% και 179,4%.

Τέλος ο Δείκτης Εξάρτησης, ο οποίος αποτυπώνει τη σχέση των εξαρτώμενων ατόμων (ηλικίες έως 15 ετών και άνω των 65 ετών) που κατά κανόνα δεν εργάζονται προς τα παραγωγικά άτομα (ηλικίες 15 έως 64 ετών), ανέρχεται σε 60,7% και βρίσκεται κοντά στον μέσο όρο της χώρας (57%). Μεταξύ των Περιφερειακών Ενοτήτων παρουσιάζεται η ίδια διαφοροποίηση όπως και στον Δείκτη Γήρανσης, όπου η εικόνα είναι δυσμενέστερη στις Περιφερειακές Ενότητες Γρεβενών και Καστοριάς έναντι των αντιστοίχων Κοζάνης και Φλώρινας.

Πίνακας 1.6 - Δείκτες γήρανσης και εξάρτησης (2021)

ΠΕΡΙΟΧΗ	Δείκτης γήρανσης	Δείκτης εξάρτησης
Σύνολο Χώρας	168,6%	57,0%
Σύνολο Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	200,2%	60,7%
Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών	298,2%	73,4%
<i>Δήμος Γρεβενών</i>	285,2%	72,0%
<i>Δήμος Δεσκάτης</i>	358,7%	79,8%
Περιφερειακή Ενότητα Καστοριάς	221,9%	61,1%
<i>Δήμος Άργους Ορεστικού</i>	228,9%	63,1%
<i>Δήμος Καστοριάς</i>	206,6%	59,5%
<i>Δήμος Νεστορίου</i>	640,5%	76,4%
Περιφερειακή Ενότητα Κοζάνης	185,1%	59,1%
<i>Δήμος Βελβεντού</i>	248,0%	76,4%
<i>Δήμος Βοΐου</i>	321,1%	73,5%
<i>Δήμος Εορδαίας</i>	162,9%	52,9%
<i>Δήμος Κοζάνης</i>	157,2%	56,9%
<i>Δήμος Σερβίων</i>	359,8%	80,2%
Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας	179,4%	58,5%
<i>Δήμος Αμυνταίου</i>	186,8%	60,0%
<i>Δήμος Πρεσπών</i>	344,6%	58,5%
<i>Δήμος Φλώρινας</i>	171,8%	57,7%

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ

Σε γενικές γραμμές η μείωση του πληθυσμού στην Περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας είναι αποτέλεσμα παραγόντων τόσο γενικότερων που επηρέασαν το σύνολο της χώρας όσο και ιδιαίτερων κοινωνικοοικονομικών συνθηκών που επικρατούν στην ίδια την Δυτική Μακεδονία.

Η μείωση του πληθυσμού αφενός συνδέεται με την βαθύτατη οικονομική κρίση που έπληξε το σύνολο της χώρας διαμορφώνοντας δυσμενείς συνθήκες στις οικονομίες των νοικοκυριών επηρεάζοντας τον προγραμματισμό τους με αποτέλεσμα τη διαμόρφωση τάσεων υπογεννητικότητας.

Σε τοπικό επίπεδο αφετέρου η ραγδαία απολιγνιτοποίηση με την επιταχυνόμενη παύση της λειτουργίας των ορυχείων και των λιγνιτικών μονάδων και η βαθιά κρίση στον κλάδο της γούνας, οδήγησαν σε εσωτερική και εξωτερική

μετανάστευση σημαντικού μέρους του ενεργού πληθυσμού προς εύρεση εργασίας.

Παρά ταύτα τονίζεται ότι η οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της Περιφέρειας δεν μπορεί παρά να περνά από τη διατήρηση (κατ' αρχήν), και την ανανέωση / αύξηση του υφιστάμενου πληθυσμού, η οποία προϋποθέτει τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης στην περιοχή, την αύξηση της οικονομικής και επιχειρηματικής δραστηριότητας και τη δημιουργία νέων, ελκυστικών για τους νέους θέσεων εργασίας.

1.3 Παραγωγικός και οικονομικός μετασχηματισμός

1.3.1 Γενικά στοιχεία οικονομικής δραστηριότητας

Η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ), δηλαδή ο πλούτος που παράγεται στην Περιφέρεια, ύστερα από επεξεργασία των διαθέσιμων στατιστικών στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ για την περίοδο 2010 – 2021, αποτυπώνεται στους ακόλουθους Πίνακες:

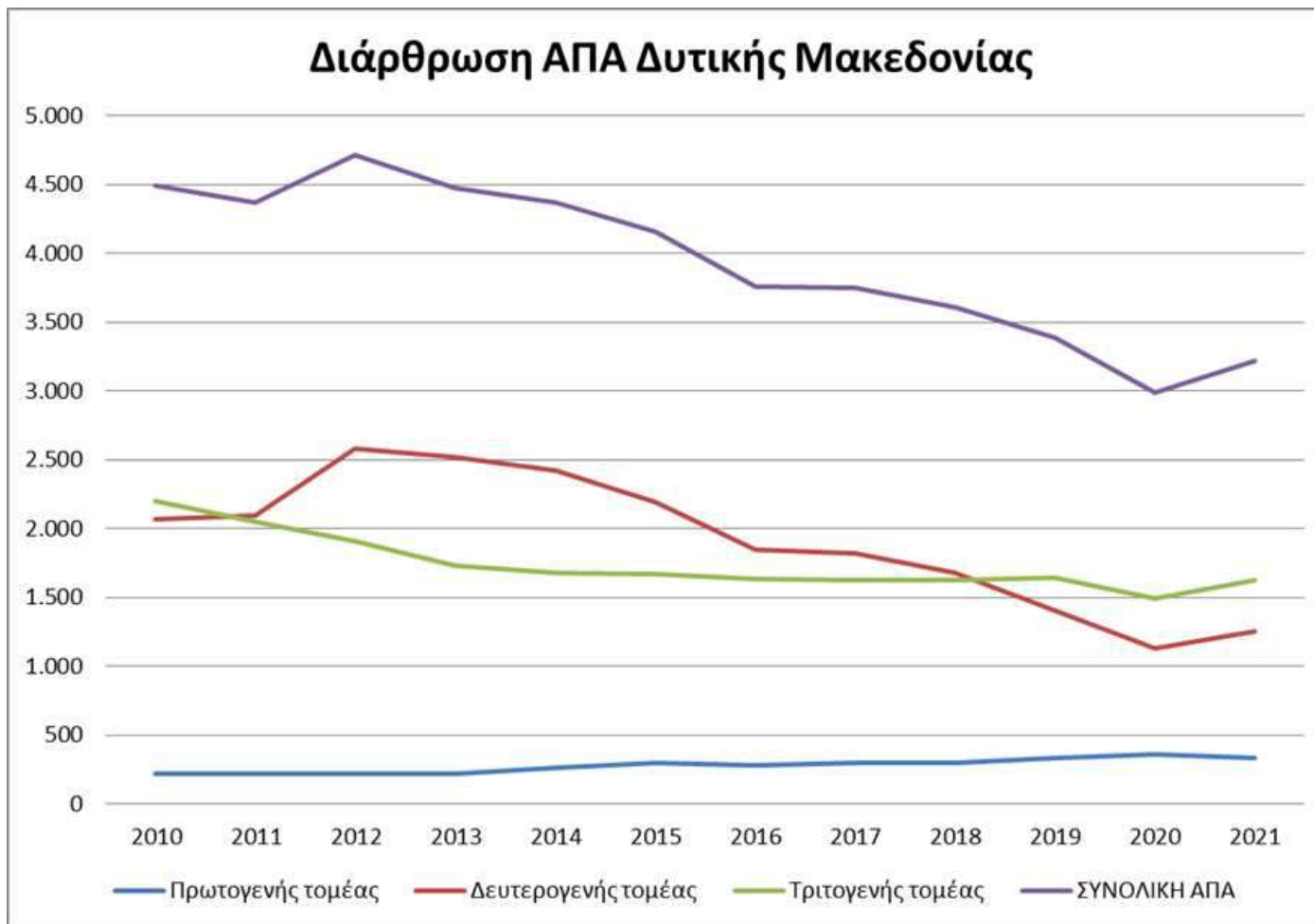
Πίνακας 1.7 - Διαχρονική εξέλιξη της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας κατά κλάδο στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Πορεία της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας κατά κλάδο στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (σε εκ.€)												
ΚΛΑΔΟΙ	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	219	224	223	220	261	296	283	303	296	336	361	338
<i>Γεωργία, δασοκομία και αλιεία</i>	219	224	223	220	261	296	283	303	296	336	361	338
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	2.069	2.094	2.583	2.519	2.422	2.190	1.846	1.820	1.682	1.408	1.129	1.251
<i>Ορυχεία, λατομεία, παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, σιμού, κλιματισμού και νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης</i>	1.678	1.754	2.265	2.216	2.157	1.923	1.581	1.589	1.447	1.178	908	1.008
<i>Μεταποίηση</i>	186	205	187	170	168	178	176	174	174	163	154	168
<i>Κατασκευές</i>	205	134	131	133	98	89	88	57	61	67	68	75
ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	2.205	2.048	1.908	1.737	1.682	1.672	1.633	1.627	1.627	1.643	1.495	1.629
<i>Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών, μεταφορές και αποθήκευση, δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης</i>	585	498	451	432	405	412	400	410	420	421	334	409
<i>Ενημέρωση και επικοινωνία</i>	46	43	39	35	31	30	30	31	30	30	33	31
<i>Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες</i>	102	92	55	78	86	94	99	98	90	84	82	79
<i>Διαχείριση ακίνητης περιουσίας</i>	408	391	400	367	352	339	325	315	310	319	281	295
<i>Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες, διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες</i>	125	154	144	85	75	62	64	58	62	66	56	62
<i>Δημόσια διοίκηση και άμυνα, υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση, εκπαίδευση, δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία και την κοινωνική μέριμνα</i>	841	761	731	672	660	662	642	634	633	632	641	673
<i>Τέχνες, διασκέδαση, ψυχαγωγία, άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών, δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών, μη διαφοροποιημένες δραστηριότητες νοικοκυριών που αφορούν την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών για ίδια χρήση, δραστηριότητες στερόδικων οργανισμών και φορέων</i>	97	109	90	68	74	73	75	78	82	91	68	80
ΣΥΝΟΛΟ	4.494	4.365	4.715	4.476	4.365	4.158	3.761	3.749	3.604	3.387	2.985	3.218

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ

Διάγραμμα 1.7 - Διαχρονική εξέλιξη της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας κατά τομέα στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ

Πίνακας 1.8 - Ετήσια μεταβολή της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας κατά κλάδο στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Ετήσια Μεταβολή της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας κατά κλάδο στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας												
ΚΛΑΔΟΙ	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Συνολική μεταβολή 2021-2011
ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	1,9%	-0,2%	-1,4%	18,4%	13,5%	-4,5%	7,3%	-2,4%	13,6%	7,3%	-6,4%	53,9%
<i>Γεωργία, δασοκομία και αλιεία</i>	1,9%	-0,2%	-1,4%	18,4%	13,5%	-4,5%	7,3%	-2,4%	13,6%	7,3%	-6,4%	53,9%
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	1,2%	23,4%	-2,5%	-3,9%	-9,6%	-15,7%	-1,4%	-7,6%	-16,3%	-19,8%	10,8%	-39,5%
<i>Ορυχεία, λατομεία, παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού, κλιματισμού και νερού, επεξεργασία λιμμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης</i>	7,6%	19,5%	3,1%	-0,2%	-6,4%	-9,1%	0,8%	-5,3%	-13,3%	-12,6%	3,0%	-40,0%
<i>Μεταποίηση</i>	10,3%	-9,0%	-9,1%	-1,2%	6,0%	-0,9%	-1,5%	0,1%	-6,6%	-5,2%	9,1%	-9,7%
<i>Κατασκευές</i>	-32,5%	-9,5%	7,0%	-25,0%	-4,3%	9,8%	-35,2%	11,1%	17,4%	14,3%	3,6%	-63,2%
ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	-4,4%	-13,7%	-4,2%	-0,7%	4,3%	8,0%	-0,1%	4,0%	7,5%	3,2%	1,1%	-26,1%
<i>Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών, μεταφορές και αποθήκευση, δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης</i>	-14,9%	-9,6%	-4,1%	-6,2%	1,6%	-3,0%	2,6%	2,3%	0,3%	-20,8%	22,7%	-30,1%
<i>Ενημέρωση και επικοινωνία</i>	-7,8%	-8,8%	-9,4%	-13,6%	-2,3%	0,6%	4,1%	-3,0%	-0,1%	7,7%	-4,4%	-32,8%
<i>Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες</i>	-10,1%	-40,3%	41,6%	10,4%	10,1%	5,3%	-0,8%	-8,6%	-6,5%	-2,6%	-3,5%	-22,5%
<i>Διαχείριση ακίνητης περιουσίας</i>	-4,1%	2,3%	-8,4%	-3,9%	-3,7%	-4,3%	-2,8%	-1,7%	3,0%	-12,1%	5,2%	-27,6%
<i>Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες, διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες</i>	23,2%	-6,8%	-40,9%	-12,0%	-16,9%	2,2%	-7,9%	6,2%	6,2%	-14,3%	9,8%	-50,5%
<i>Δημόσια διοίκηση και άμυνα, υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση, εκπαίδευση, δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία και την κοινωνική μέριμνα</i>	-9,6%	-4,0%	-8,0%	-1,8%	0,3%	-3,0%	-1,1%	-0,2%	-0,3%	1,5%	4,9%	-20,1%
<i>Τέχνες, διασκέδαση, ψυχαγωγία, άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών, δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών, μη διαφοροποιημένες δραστηριότητες νοικοκυριών που αφορούν την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών για ίδια χρήση, δραστηριότητες ετερόδικων οργανισμών και φορέων</i>	12,1%	-17,4%	-24,2%	8,5%	-1,2%	2,4%	5,1%	4,1%	10,9%	-24,5%	16,4%	-18,0%
ΣΥΝΟΛΟ	-2,9%	8,0%	-5,1%	-2,5%	-4,8%	-9,5%	-0,3%	-3,9%	-6,0%	-11,9%	7,8%	-28,4%

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ

Πίνακας 1.9 - Διαχρονική συμμετοχή των κλάδων στην τελική Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Ετήσια συμμετοχή των κλάδων στη διαμόρφωση της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας												
ΚΛΑΔΟΙ	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ΠΡΟΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	4,9%	5,1%	4,7%	4,9%	6,0%	7,1%	7,5%	8,1%	8,2%	9,9%	12,1%	10,5%
<i>Γεωργία, δασοκομία και αλιεία</i>	4,9%	5,1%	4,7%	4,9%	6,0%	7,1%	7,5%	8,1%	8,2%	9,9%	12,1%	10,5%
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	46,0%	48,0%	54,8%	56,3%	55,5%	52,7%	49,1%	48,5%	46,7%	41,6%	37,8%	38,9%
<i>Ορυχεία, λατομεία, παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού, κλιματισμού και νερού, επεξεργασία λιγνίτη, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης</i>	37,3%	40,2%	48,0%	49,5%	49,4%	46,3%	42,0%	42,4%	40,1%	34,8%	30,4%	31,3%
<i>Μεταποίηση</i>	4,1%	4,7%	4,0%	3,8%	3,8%	4,3%	4,7%	4,6%	4,8%	4,6%	5,2%	5,2%
<i>Κατασκευές</i>	4,6%	3,1%	2,8%	3,0%	2,2%	2,1%	2,3%	1,5%	1,7%	2,0%	2,3%	2,3%
ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	49,1%	46,9%	40,5%	38,8%	38,5%	40,2%	43,4%	43,4%	45,1%	48,5%	50,1%	50,6%
<i>Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών, με παροχές και αποθήκευση, δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης</i>	13,0%	11,4%	9,6%	9,7%	9,3%	9,9%	10,6%	10,9%	11,6%	12,4%	11,2%	12,7%
<i>Ενημέρωση και επικοινωνία</i>	1,0%	1,0%	0,8%	0,8%	0,7%	0,7%	0,8%	0,8%	0,8%	0,9%	1,1%	1,0%
<i>Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες</i>	2,3%	2,1%	1,2%	1,7%	2,0%	2,3%	2,6%	2,6%	2,5%	2,5%	2,7%	2,5%
<i>Διαχείριση ακίνητης περιουσίας</i>	9,1%	9,0%	8,5%	8,2%	8,1%	8,2%	8,6%	8,4%	8,6%	9,4%	9,4%	9,2%
<i>Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες, διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες</i>	2,8%	3,5%	3,1%	1,9%	1,7%	1,5%	1,7%	1,6%	1,7%	1,9%	1,9%	1,9%
<i>Δημόσια διοίκηση και άμυνα, υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση, εκπαίδευση, δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία και την κοινωνική μέριμνα</i>	18,7%	17,4%	15,5%	15,0%	15,1%	15,9%	17,1%	16,9%	17,6%	18,7%	21,5%	20,9%
<i>Τέχνες, διασκέδαση, ψυχαγωγία, άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών, δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδότην, μη διαφοροποιημένες δραστηριότητες νοικοκυριών που αφορούν την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών για ίδια χρήση, δραστηριότητες ετερόδικων οργανισμών και φορέων</i>	2,2%	2,5%	1,9%	1,5%	1,7%	1,8%	2,0%	2,1%	2,3%	2,7%	2,3%	2,5%
ΣΥΝΟΛΟ	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ

Από την ανάλυση των ανωτέρω Πινάκων παρατηρούνται τα εξής:

- Η συνολική Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) για την περίοδο 2010 – 2021 μειώθηκε κατά 28,4%. Τη μεγαλύτερη μείωση είχε ο δευτερογενής τομέας με 39,5% (40% ήταν η μείωση του ενεργειακού κλάδου) και ακολούθησε ο τριτογενής με τις υπηρεσίες σε ποσοστό 26,1%. Αντίθετα ο πρωτογενής τομέας την ίδια περίοδο σημείωσε αύξηση κατά 53,9%.
- Η συμμετοχή του ενεργειακού τομέα στη συνολική ΑΠΑ, παρά τη σημαντική άνοδο στο 49% την περίοδο 2012-2014, μειώθηκε το 2021 στο 31%. Αντίθετα ο πρωτογενής τομέας έχει μια συνεχή αυξητική συμμετοχή στη διαμόρφωση της συνολικής ΑΠΑ (από 4,9% το 2010 σε 10,5% το 2021).

Αναφορικά με το **κατά κεφαλή Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν** ύστερα από επεξεργασία στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ παρατηρούνται τα εξής:

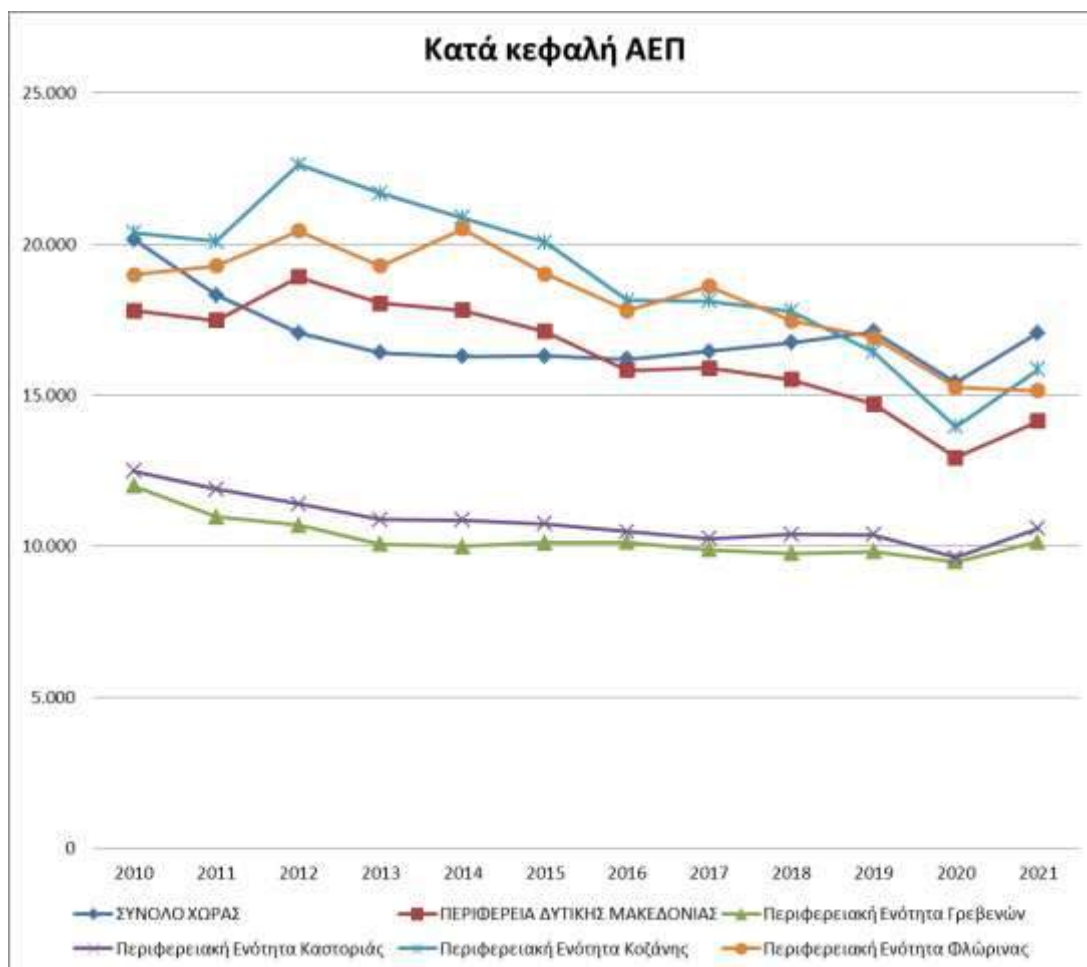
- Στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας το κατά κεφαλή Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν σύμφωνα με τους Πίνακας που ακολουθούν παρουσίασε μείωση 20,5% για την περίοδο 2011-2021, ποσοστό μεγαλύτερο από το αντίστοιχο της χώρας (15,4%).
- Η μείωση αυτή ήταν διαφοροποιημένη σε επίπεδο περιφερειακών ενοτήτων με τις Π.Ε. Γρεβενών και Καστοριάς να κυμαίνεται περίπου στο ίδιο ποσοστό μείωσης με τον εθνικό μέσο όρο (15,5% και 15,1% αντίστοιχα), ενώ στις Π.Ε Κοζάνης και Φλώρινας η μείωση ήταν σημαντικά μεγαλύτερη (22,3% και 20,2% αντίστοιχα) σαφέστατα αιτιολογημένη λόγω της δραματική μείωσης του εισοδήματος του παραγόμενου από τον ενεργειακό τομέα.
- Το κατά κεφαλή Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ως ποσοστό του μέσου όρου της χώρας το 2021 ανήλθε στο 82,9% βαίνοντας συνεχώς μειούμενο μετά το 2012 (110,9%).
- Η εικόνα αυτή ήταν διαφοροποιημένη σε επίπεδο περιφερειακών ενοτήτων, όπου για τις Π.Ε. Γρεβενών και Καστοριάς ανέρχεται για το 2021 στα ποσοστά 59,4% και 62,1% αντίστοιχα, ενώ για τις Π.Ε Κοζάνης και Φλώρινας στα ποσοστά 92,9% και 88,8% αντίστοιχα.

Πίνακας 1.10 – Διαχρονική εξέλιξη του κατά κεφαλή ΑΕΠ

Κατά κεφαλή Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν - Α.Ε.Π. (σε €)												
ΠΕΡΙΟΧΗ	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	20.153	18.308	17.056	16.405	16.272	16.299	16.193	16.449	16.730	17.101	15.424	17.058
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	17.799	17.475	18.908	18.032	17.810	17.102	15.817	15.895	15.513	14.700	12.922	14.141
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	27.199	24.796	22.890	22.158	22.023	21.992	21.975	22.453	22.854	23.510	21.294	23.335
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	15.834	14.433	13.463	12.903	12.911	12.654	12.154	11.732	11.415	11.222	9.810	10.658
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	21.635	19.631	18.165	18.167	18.435	18.182	17.395	17.431	17.911	18.381	14.203	16.639
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	17.377	15.262	13.866	13.653	13.976	13.972	13.611	13.939	14.212	14.552	12.336	13.994
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ	14.996	13.094	12.227	11.463	11.218	11.207	11.277	11.308	11.472	11.585	10.723	12.006
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	15.666	14.311	13.285	12.561	12.335	12.611	12.649	12.799	13.121	13.372	12.191	13.453
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	14.285	13.146	12.065	11.823	11.718	11.624	11.583	11.560	11.781	11.870	10.833	11.981
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	14.404	13.012	12.502	12.090	12.089	12.286	12.152	12.318	12.606	13.030	12.075	13.390
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	19.009	16.358	15.377	14.804	15.204	14.935	14.743	14.877	15.447	15.901	12.497	14.520
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	15.217	13.587	12.798	12.103	11.975	11.977	11.758	11.845	12.091	12.322	11.281	12.429
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	17.881	16.436	15.441	14.594	14.209	14.416	14.639	14.959	15.175	15.411	14.937	16.834
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	16.153	14.927	14.190	13.666	13.371	13.693	13.677	13.946	13.995	14.348	13.139	14.407
<i>Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών</i>	<i>11.998</i>	<i>10.965</i>	<i>10.692</i>	<i>10.072</i>	<i>9.986</i>	<i>10.113</i>	<i>10.120</i>	<i>9.882</i>	<i>9.759</i>	<i>9.818</i>	<i>9.480</i>	<i>10.138</i>
<i>Περιφερειακή Ενότητα Καστοριάς</i>	<i>12.480</i>	<i>11.888</i>	<i>11.398</i>	<i>10.882</i>	<i>10.857</i>	<i>10.732</i>	<i>10.486</i>	<i>10.248</i>	<i>10.390</i>	<i>10.372</i>	<i>9.619</i>	<i>10.591</i>
<i>Περιφερειακή Ενότητα Κοζάνης</i>	<i>20.382</i>	<i>20.090</i>	<i>22.623</i>	<i>21.678</i>	<i>20.866</i>	<i>20.055</i>	<i>18.126</i>	<i>18.121</i>	<i>17.782</i>	<i>16.432</i>	<i>13.952</i>	<i>15.843</i>
<i>Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας</i>	<i>18.988</i>	<i>19.278</i>	<i>20.445</i>	<i>19.282</i>	<i>20.500</i>	<i>19.017</i>	<i>17.786</i>	<i>18.601</i>	<i>17.460</i>	<i>16.898</i>	<i>15.248</i>	<i>15.145</i>

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ

Διάγραμμα 1.8 - Διαχρονική εξέλιξη του κατά κεφαλή ΑΕΠ στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας και στις Περιφερειακές Ενότητες

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ

Πίνακας 1.11 – Διαχρονική εξέλιξη του κατά κεφαλή ΑΕΠ (%)

Μεταβολή του κατά κεφαλή Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (Α.Ε.Π.)												
ΠΕΡΙΟΧΗ	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2011-2021
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	-9,2%	-6,8%	-3,8%	-0,8%	0,2%	-0,7%	1,6%	1,7%	2,2%	-9,8%	10,6%	-15,4%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	-1,8%	8,2%	-4,6%	-1,2%	-4,0%	-7,5%	0,5%	-2,4%	-5,2%	-12,1%	9,4%	-20,5%
Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών	-8,6%	-2,5%	-5,8%	-0,9%	1,3%	0,1%	-2,4%	-1,2%	0,6%	-3,4%	6,9%	-15,5%
Περιφερειακή Ενότητα Καστοριάς	-4,7%	-4,1%	-4,5%	-0,2%	-1,1%	-2,3%	-2,3%	1,4%	-0,2%	-7,3%	10,1%	-15,1%
Περιφερειακή Ενότητα Κοζάνης	-1,4%	12,6%	-4,2%	-3,7%	-3,9%	-9,6%	0,0%	-1,9%	-7,6%	-15,1%	13,6%	-22,3%
Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας	1,5%	6,1%	-5,7%	6,3%	-7,2%	-6,5%	4,6%	-6,1%	-3,2%	-9,8%	-0,7%	-20,2%

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ

Πίνακας 1.12 – Διαχρονική εξέλιξη του κατά κεφαλή ΑΕΠ – σύγκριση με τον μ.ο. της χώρας

Κατά κεφαλή Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (Α.Ε.Π.) ως % του μέσου όρου της χώρας												
ΠΕΡΙΟΧΗ	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	88,3%	95,5%	110,9%	109,9%	109,5%	104,9%	97,7%	96,6%	92,7%	86,0%	83,8%	82,9%
Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών	59,5%	59,9%	62,7%	61,4%	61,4%	62,0%	62,5%	60,1%	58,3%	57,4%	61,5%	59,4%
Περιφερειακή Ενότητα Καστοριάς	61,9%	64,9%	66,8%	66,3%	66,7%	65,8%	64,8%	62,3%	62,1%	60,7%	62,4%	62,1%
Περιφερειακή Ενότητα Κοζάνης	101,1%	109,7%	132,6%	132,1%	128,2%	123,0%	111,9%	110,2%	106,3%	96,1%	90,5%	92,9%
Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας	94,2%	105,3%	119,9%	117,5%	126,0%	116,7%	109,8%	113,1%	104,4%	98,8%	98,9%	88,8%

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ

Ως προς τις **Ακαθάριστες Επενδύσεις Παγίου Κεφαλαίου** με βάση τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ παρατηρούνται τα εξής:

- Στο σύνολο της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας για την περίοδο 2011-2021 υπάρχει μια συνολική μείωση των επενδύσεων σε ποσοστό (38,7%). Η μείωση είναι συνεχής για κάθε έτος της περιόδου αναφοράς εξαιρουμένου του τελευταίου έτους (2021) κατά το οποίο παρατηρείται αύξηση σε ποσοστό 23,2% σε σχέση με το προηγούμενο έτος.
- Αναφορικά με τους επιμέρους τομείς, για το ίδιο χρονικό διάστημα ο πρωτογενής τομέας παρουσιάζει αύξηση σε ποσοστό 15,7%, ενώ ο δευτερογενής και τριτογενής τομέας παρουσιάζουν μείωση σε ποσοστό 47,8% και 39,1% αντίστοιχα.
- Τέλος, σχετικά με τη συμμετοχή των τριών τομέων στη διαμόρφωση των συνολικών ακαθάριστων επενδύσεων παγίου κεφαλαίου για το 2021, ο πρωτογενής συμμετέχει σε ποσοστό 12,6% ενώ ο δευτερογενής και τριτογενής τομέας σε ποσοστά 31,9% και 55,5% αντίστοιχα.

Πίνακας 1.13 – Διαχρονική εξέλιξη των Ακαθάριστων Επενδύσεων Παγίου Κεφαλαίου κατά τομέα (εκ. €)

Πορεία των Ακαθάριστων Επενδύσεων Παγίου Κεφαλαίου κατά κλάδο στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (σε εκ.€)												
ΚΛΑΔΟΙ	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	89	60	50	77	61	72	73	73	87	89	83	103
<i>Γεωργία, δασοκομία και αλιεία</i>	89	60	50	77	61	72	73	73	87	89	83	103
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	502	197	416	284	389	407	468	287	264	299	228	262
<i>Ορυχεία, λατομεία, παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού, κλιματισμού και νερού, επεξεργασία λιμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανση, μεταποίηση</i>	500	196	406	273	382	401	466	285	261	296	225	259
<i>Κατασκευές</i>	2	1	10	11	7	6	2	2	3	3	3	3
ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	748	500	435	479	501	464	392	510	386	343	355	456
<i>Χονδρικά και λιανικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών, μεταφορές και αποθήκευση, δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης</i>	58	18	21	14	19	22	26	23	17	36	19	27
<i>Ενημέρωση και επικοινωνία</i>	25	15	12	7	4	5	7	12	16	10	5	7
<i>Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες</i>	10	6	4	9	7	8	8	7	10	10	10	11
<i>Διαχείριση ακίνητης περιουσίας</i>	296	253	168	178	89	59	37	42	30	37	36	53
<i>Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες, διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες</i>	22	25	17	8	8	8	10	7	7	10	9	11
<i>Δημόσια διοίκηση και άμυνα, υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση, εκπαίδευση, δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία και την κοινωνική μέριμνα</i>	332	175	207	257	367	354	298	415	301	237	271	343
<i>Τέχνες, διασκέδαση, ψυχαγωγία, άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών, δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών, μη διαφοροποιημένες δραστηριότητες νοικοκυριών που αφορούν την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών για ίδια χρήση, δραστηριότητες ετερόδικων οργανισμών και φορέων</i>	6	8	5	6	6	7	6	5	5	4	4	4
ΣΥΝΟΛΟ	1.339	757	901	840	951	943	933	870	737	731	666	821

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ

Πίνακας 1.14 - Συμμετοχή των κλάδων στη διαμόρφωση των Ακαθάριστων Επενδύσεων Παγίου Κεφαλαίου κατά τομέα (%)

Ετήσια συμμετοχή των κλάδων στη διαμόρφωση των Ακαθάριστων Επενδύσεων Παγίου Κεφαλαίου στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας												
ΚΛΑΔΟΙ	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	6,6%	7,9%	5,5%	9,2%	6,4%	7,6%	7,8%	8,4%	11,8%	12,2%	12,5%	12,6%
<i>Γεωργία, δασοκομία και αλιεία</i>	6,6%	7,9%	5,5%	9,2%	6,4%	7,6%	7,8%	8,4%	11,8%	12,2%	12,5%	12,6%
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	37,5%	26,0%	46,2%	33,8%	40,9%	43,2%	50,1%	33,0%	35,8%	40,9%	34,2%	31,9%
<i>Ορυχεία, λατομεία, παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού, κλιματισμού και νερού, επεξεργασία λιμμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης</i>	37,3%	25,9%	45,0%	32,5%	40,2%	42,5%	49,9%	32,8%	35,4%	40,5%	33,8%	31,6%
<i>Κατασκευές</i>	0,1%	0,1%	1,1%	1,3%	0,7%	0,6%	0,2%	0,2%	0,4%	0,4%	0,5%	0,4%
ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	55,9%	66,1%	48,3%	57,0%	52,7%	49,2%	42,0%	58,6%	52,3%	46,9%	53,3%	55,5%
<i>Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών, μεταφορές και αποθήκευση, δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης</i>	4,3%	2,4%	2,4%	1,7%	2,0%	2,4%	2,8%	2,6%	2,3%	4,9%	2,9%	3,3%
<i>Ενημέρωση και επικοινωνία</i>	1,9%	1,9%	1,3%	0,8%	0,4%	0,5%	0,8%	1,3%	2,2%	1,3%	0,8%	0,9%
<i>Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες</i>	0,8%	0,8%	0,5%	1,0%	0,8%	0,8%	0,9%	0,8%	1,4%	1,3%	1,6%	1,3%
<i>Διαχείριση ακίνητης περιουσίας</i>	22,1%	33,4%	18,7%	21,2%	9,4%	6,3%	3,9%	4,8%	4,0%	5,1%	5,4%	6,5%
<i>Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες, διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες</i>	1,6%	3,3%	1,9%	0,9%	0,9%	0,9%	1,1%	0,8%	0,9%	1,3%	1,4%	1,3%
<i>Δημόσια διοίκηση και άμυνα, υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση, εκπαίδευση, δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία και την κοινωνική μέριμνα</i>	24,8%	23,1%	23,0%	30,7%	38,6%	37,6%	32,0%	47,7%	40,8%	32,4%	40,7%	41,7%
<i>Τέχνες, διασκέδαση, ψυχαγωγία, άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών, δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών, μη διαφοροποιημένες δραστηριότητες νοικοκυριών που αφορούν την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών για ίδια χρήση, δραστηριότητες ετερόδικων οργανισμών και φορέων</i>	0,4%	1,1%	0,6%	0,7%	0,6%	0,8%	0,6%	0,6%	0,6%	0,6%	0,6%	0,5%
ΣΥΝΟΛΟ	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ

Πίνακας 1.15 - Διαχρονική εξέλιξη των Ακαθάριστων Επενδύσεων Παγίου Κεφαλαίου κατά τομέα (%)

Ετήσια Μεταβολή των Ακαθάριστων Επενδύσεων Παγίου Κεφαλαίου κατά κλάδο στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας												
ΚΛΑΔΟΙ	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Συνολική μεταβολή 2021-2011
ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	-32,6%	-16,7%	54,0%	-20,8%	18,0%	1,4%	0,0%	19,2%	2,3%	-6,7%	24,1%	15,7%
<i>Γεωργία, δασοκομία και αλιεία</i>	-32,6%	-16,7%	54,0%	-20,8%	18,0%	1,4%	0,0%	19,2%	2,3%	-6,7%	24,1%	15,7%
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	-60,8%	111,2%	-31,7%	37,0%	4,6%	15,0%	-38,7%	-8,0%	13,3%	-23,7%	14,9%	-47,8%
<i>Ορυχεία, λατομεία, παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, σιμιού, κλιματισμού και νερού, επεξεργασία λιγνιτών, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης</i>	-30,7%	74,0%	-27,8%	23,6%	5,9%	17,4%	-34,4%	8,2%	14,3%	-16,6%	-6,5%	-48,2%
<i>Κατασκευές</i>	-11,6%	739,9%	18,1%	-43,8%	-13,5%	-66,3%	7,3%	77,2%	0,8%	9,7%	-18,8%	50,0%
ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	18,2%	-26,9%	18,0%	-7,6%	-6,6%	-14,5%	39,5%	-10,7%	-10,4%	13,7%	4,1%	-39,1%
<i>Χανδρικά και λιανικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών, μεταφορές και αποθήκευση, δραστηριότητες παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης</i>	-67,9%	16,3%	-33,1%	30,3%	18,5%	16,5%	-12,7%	-23,8%	107,7%	-45,9%	38,4%	-53,5%
<i>Ενημέρωση και επικοινωνία</i>	-41,2%	-16,7%	-45,5%	-38,8%	19,1%	54,2%	55,8%	41,2%	-41,8%	-44,4%	37,6%	-70,7%
<i>Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες</i>	-38,9%	-30,1%	101,7%	-18,6%	7,2%	4,9%	-12,3%	41,9%	-3,5%	7,2%	6,9%	8,4%
<i>Διαχείριση ακίνητης περιουσίας</i>	-14,6%	-33,5%	6,1%	-50,0%	-33,9%	-38,0%	13,8%	-29,1%	25,8%	-2,3%	47,0%	-82,0%
<i>Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες, διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες</i>	16,9%	-34,1%	-54,3%	10,6%	-4,2%	25,4%	-29,7%	-2,3%	40,1%	-6,0%	15,2%	-51,3%
<i>Δημόσια διοίκηση και άμυνα, υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση, εκπαίδευση, δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία και την κοινωνική μέριμνα</i>	-47,4%	18,9%	24,1%	42,8%	-3,6%	-15,8%	39,1%	-27,5%	-21,2%	14,5%	26,3%	3,2%
<i>Τέχνες, διασκέδαση, ψυχαγωγία, άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών, δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδωτών, μη διαφοροποιημένες δραστηριότητες νοικοκυριών που αφορούν την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών για ίδια χρήση, δραστηριότητες ετερόδικων οργανισμών και φορέων</i>	35,2%	-36,0%	10,7%	4,7%	24,5%	-19,1%	-15,1%	-6,9%	-11,2%	-9,0%	9,0%	-29,5%
ΣΥΝΟΛΟ	-43,5%	19,1%	-6,8%	13,2%	-0,9%	-1,0%	-6,8%	-15,3%	-0,8%	-8,8%	23,2%	-38,7%

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ

1.3.2 Η Αγροτική παραγωγή στη Δυτική Μακεδονία

Σύμφωνα με στοιχεία της απογραφής που διενεργήθηκε το 2021 από την ΕΛΣΤΑΤ για τον πρωτογενή τομέα, στη Δυτική Μακεδονία κατά το 2020 σε σχέση με το 2009 παρατηρείται μείωση της Χρησιμοποιούμενης Γεωργικής Έκτασης (ΧΓΕ) κατά 15,7%, έναντι μείωσης 18,8% της χώρας, η Μέση ΧΓΕ είναι 124 στρέμματα έναντι των 53,8 στρεμμάτων σε επίπεδο χώρας, ενώ είναι αξιοσημείωτη η στροφή προς την βιολογική γεωργία και κτηνοτροφία με παράλληλη μείωση των κλασικών εκμεταλλεύσεων.

Στους πίνακες 1.16 έως 1.27 που ακολουθούν παρουσιάζεται η μεταβολή των μεγεθών του πρωτογενή τομέα στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας για τα έτη 2009 και 2020, όπως αποτυπώνονται στα Αποτελέσματα Απογραφής Γεωργίας – Κτηνοτροφίας της ΕΛΣΤΑΤ με έτος αναφοράς το 2020:

Πίνακας 1.16 - Αριθμός γεωργικών εκμεταλλεύσεων & χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση

Εκμεταλλεύσεις - Γεωργική Έκταση	2009	2020	Μεταβολή (%)
Αριθμός εκμεταλλεύσεων	24.230	15.354	-36,6%
Εκμεταλλεύσεις με χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση	23.758	15.139	-36,3%
Χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση (στρ.)	2.226.824	1.877.783	-15,7%
Εκμεταλλεύσεις με αρδευθείσες εκτάσεις	13.529	8.366	-38,2%
Αρδευθείσες εκτάσεις (στρ.)	359.580	287.625	-20,0%

Πίνακας 1.17 - Αμιγώς γεωργικές, αμιγώς κτηνοτροφικές & μικτές εκμεταλλεύσεις (αριθμός)

Εκμεταλλεύσεις	2009	2020	Μεταβολή (%)
Αμιγώς γεωργικές	18.209	11.783	-35,3%
Αμιγώς κτηνοτροφικές	731	423	-42,1%
Μικτές	5.290	3.148	-40,5%
ΣΥΝΟΛΟ	24.230	15.354	-36,6%

Πίνακας 1.18 - Κατανομή των εκμεταλλεύσεων κατά βασικές κατηγορίες χρήσης (αριθμός)

Εκμεταλλεύσεις	2009	2020	Μεταβολή (%)
Αροτριάες καλλιέργειες ⁽¹⁾	19.726	13.485	-31,6%
Αμπέλια & σταφιδάμπελα	5.636	2.535	-55,0%
Δενδρώδεις καλλιέργειες ⁽²⁾	4.567	3.856	-15,6%
Θερμοκήπια	84	156	85,7%
Λοιπές εκτάσεις ⁽³⁾	12.498	9.073	-27,4%

(1) Δεν περιλαμβάνονται οι αγραναπαύσεις και οι αροτριάες καλλιέργειες σε θερμοκήπια

(2) Δεν περιλαμβάνονται οι δενδρώδεις καλλιέργειες σε θερμοκήπια, τα φυτώρια δενδρωδών καλλιεργειών και οι άλλες πολυετείς φυτείες

(3) Περιλαμβάνονται οι οικογενειακοί λαχανόκηποι, τα μόνιμα λιβάδια και βοσκότοποι, οι άγονοι βοσκότοποι, τα φυτώρια, οι άλλες πολυετείς φυτείες και αγραναπαύσεις

Πίνακας 1.19 - Κατανομή της χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης των εκμεταλλεύσεων κατά βασικές κατηγορίες χρήσης (στρέμματα)

Εκμεταλλεύσεις	2009	2020	Μεταβολή (%)
Αροτριάες καλλιέργειες ⁽¹⁾	1.627.602,1	1.405.897,8	-13,6%
Αμπέλια & σταφιδάμπελα	22.250,6	16.257,4	-26,9%
Δενδρώδεις καλλιέργειες ⁽²⁾	59.886,6	68.938,7	15,1%
Θερμοκήπια	187,1	167,3	-10,6%
Λοιπές εκτάσεις ⁽³⁾	516.897,6	386.522,2	-25,2%

(1) Δεν περιλαμβάνονται οι αγραναπαύσεις και οι αροτριάες καλλιέργειες σε θερμοκήπια

(2) Δεν περιλαμβάνονται οι δενδρώδεις καλλιέργειες σε θερμοκήπια, τα φυτώρια δενδρωδών καλλιεργειών και οι άλλες πολυετείς φυτείες

(3) Περιλαμβάνονται οι οικογενειακοί λαχανόκηποι, τα μόνιμα λιβάδια και βοσκότοποι, οι άγονοι βοσκότοποι, τα φυτώρια, οι άλλες πολυετείς φυτείες και αγραναπαύσεις

Πίνακας 1.20 - Εκμεταλλεύσεις με ζώα, κατά είδος ζώου

Εκμεταλλεύσεις	2009	2020	Μεταβολή (%)
Βοειδή	1.369	803	-41,3%
Προβατοειδή	2.887	2.141	-25,8%
Αιγοειδή	2.270	1.478	-34,9%
Χοίροι	1.714	234	-86,3%
Πουλερικά	8.440	1.906	-77,4%

Πίνακας 1.21 - Αριθμός ζώων κατά είδος

Αριθμός ζώων	2009	2020	Μεταβολή (%)
Βοειδή	40.230	40.233	0,0%
Προβατοειδή	400.301	392.391	-2,0%
Αιγοειδή	163.732	146.500	-10,5%
Χοίροι	22.209	9.093	-59,1%
Πουλερικά	307.141	104.356	-66,0%

Πίνακας 1.22 - Μελισσοκομία

Εκμεταλλεύσεις - Κυψέλες	2009	2020	Μεταβολή (%)
Εκμεταλλεύσεις	375	326	-13,1%
Κυψέλες	18.942,0	22.176,0	17,1%

Πίνακας 1.23 - Βιολογική γεωργία

Εκμεταλλεύσεις	2009	2020	Μεταβολή (%)
Εκμεταλλεύσεις ⁽¹⁾	777	1.005	29,3%
Εκτάσεις ⁽¹⁾ (στρέμματα)	131.134,3	242.475,8	84,9%

(1) Περιλαμβάνονται και εκμεταλλεύσεις / εκτάσεις που τελούν υπό μετάβαση σε μεθόδους βιολογικής παραγωγής και πιστοποίησης

Πίνακας 1.24 - Βιολογική κτηνοτροφία (αριθμός εκμεταλλεύσεων (1) κατά είδος ζώου)

Εκμεταλλεύσεις	2009	2020	Μεταβολή (%)
Βοειδή	18	77	327,8%
Προβατοειδή	37	199	437,8%
Αιγοειδή	34	135	297,1%
Χοίροι	27	7	-74,1%
Πουλερικά	3	3	0,0%

(1) Περιλαμβάνονται και εκμεταλλεύσεις / ζώα που τελούν υπό μετάβαση σε μεθόδους βιολογικής παραγωγής και πιστοποίησης

Πίνακας 1.25 - Βιολογική κτηνοτροφία (αριθμός ζώων (1) κατά είδος ζώου)

Αριθμός ζώων	2009	2020	Μεταβολή (%)
Βοειδή	775	6.522	741,5%
Προβατοειδή	7.559	57.462	660,2%
Αιγοειδή	5.641	25.827	357,8%
Χοίροι	2.267	25	-98,9%
Πουλερικά	105	327	211,4%

(1) Περιλαμβάνονται και εκμεταλλεύσεις / ζώα που τελούν υπό μετάβαση σε μεθόδους βιολογικής παραγωγής και πιστοποίησης

Πίνακας 1.26 - Ημέρες εργασίας απασχολουμένων στη γεωργία - κτηνοτροφία κατά κατηγορία

Κατηγορίες	2009	2020	Μεταβολή (%)
Κάτοχοι και μέλη της οικογένειάς τους που απασχολήθηκαν στην εκμετάλλευση	3.530.265	2.933.102	-16,9%
Μόνιμοι εργάτες	335.275	365.114	8,9%
Εποχικοί εργάτες	274.852	194.262	-29,3%
Λοιποί (κατ' αποκοπή εργασία και αλληλοβοήθεια)	83.729	102.283	22,2%

Πίνακας 1.27 - Ημέρες εργασίας απασχολουμένων στη γεωργία - κτηνοτροφία κατά κατηγορία

Απασχόληση	2009	2020	Μεταβολή (%)
Αποκλειστική	30.494	20.004	-34,4%
Κύρια με άλλη δευτερεύουσα	1.769	508	-71,3%
Δευτερεύουσα με άλλη κύρια	8.626	3.627	-58,0%

1.3.3 Η Επιχειρηματική δραστηριότητα στη Δυτική Μακεδονία συνολικά και ανά Περιφερειακή Ενότητα

Σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία από το Γενικό Εμπορικό Μητρώο (Γ.Ε.ΜΗ., Δεκέμβριος 2022), αναφορικά με την κατανομή των επιχειρήσεων ανά νομική μορφή στη Δυτική Μακεδονία και στις αντίστοιχες Περιφερειακές Ενότητες, παρατηρείται όμοιο πρότυπο με το Σύνολο της Χώρας, δηλαδή κατά μεγάλη πλειονότητα πρόκειται για ατομικές επιχειρήσεις σε ποσοστό 75%.

Πίνακας 1.20 - Αριθμός επιχειρήσεων ανά νομική μορφή στην Περιφέρεια και στις Π.Ε. της Δυτικής Μακεδονίας

ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ	ΑΤΟΜΙΚΗ	ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (ΟΕ&ΕΕ)	ΙΚΕ	ΑΕ & ΕΠΕ	ΑΛΛΟ	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ
ΠΕ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	3.063	558	206	196	30	4.053
(%)	75,6%	13,8%	5,1%	4,8%	0,7%	100,0%
ΠΕ ΓΡΕΒΕΝΩΝ	1.754	231	252	84	22	2.343
(%)	74,9%	9,9%	10,8%	3,6%	0,9%	100,0%
ΠΕ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	2.522	405	164	116	90	3.297
(%)	76,5%	12,3%	5,0%	3,5%	2,7%	100,0%
ΠΕ ΚΟΖΑΝΗΣ	9.061	1509	840	421	207	12.038
(%)	75,3%	12,5%	7,0%	3,5%	1,7%	100,0%
ΣΥΝΟΛΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	16.400	2703	1.462	817	349	21.731
(%)	75,5%	12,4%	6,7%	3,8%	1,6%	100,0%

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΓΕΜΗ

Στην ΠΕ Κοζάνης δραστηριοποιούνται οι μισές επιχειρήσεις της Δυτικής Μακεδονίας, στην συνέχεια αριθμητικά ακολουθεί η Φλώρινα (20,0%), η Καστοριά (18,8%) και τα Γρεβενά (13%). Όμοια, καταγράφεται η υπεροχή της Κοζάνης και σε όρους ετήσιου κύκλου εργασιών, καθώς συγκεντρώνει το 56,6% του τζίρου, με την Καστοριά να συγκεντρώνει το 19%, τη Φλώρινα το 14,4% και τα Γρεβενά μόλις το 9,3%.

Πίνακας 1.29 - Αριθμός επιχειρήσεων, κύκλος εργασιών και αριθμός απασχολούμενων

Περιφερειακές Ενότητες	ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (σε χιλιάδες ευρώ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ
ΠΕ ΓΡΕΒΕΝΩΝ	13,0%	9,3%	10,7%
ΠΕ ΚΟΖΑΝΗΣ	48,0%	56,6%	52,3%
ΠΕ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	18,8%	19,0%	19,4%
ΠΕ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	20,0%	14,4%	17,1%

Πηγή: Μητρώο Επιχειρήσεων 2019-ΕΛΣΤΑΤ

Ακολουθεί η ανάλυση της επιχειρηματικής δραστηριότητας ανά Περιφερειακή Ενότητα, ως προς το αντικείμενο δραστηριότητας των υφιστάμενων επιχειρηματικών μονάδων, με βάση τα στοιχεία του Στατιστικού Μητρώου της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛ.ΣΤΑΤ.).

- **Η επιχειρηματικότητα στην ΠΕ Γρεβενών**

Με βάση τα στοιχεία του Στατιστικού Μητρώου της ΕΛΣΤΑΤ, στην ΠΕ Γρεβενών, δεσπόζουσα θέση στην κατανομή της επιχειρηματικότητας, κατέχει ο **κλάδος της Γεωργίας**, καθώς **ποσοστό άνω του 60%** των οικονομικών μονάδων που εδρεύουν στην περιοχή δραστηριοποιούνται σε αυτόν. Επιπλέον, στην περιοχή δραστηριοποιούνται 555 **εμπορικές επιχειρήσεις, που συμμετέχουν κατά 11,2% στη διαμόρφωση της συνολικής οικονομικής δραστηριότητας** της περιοχής. Ο αμέσως επόμενος αριθμητικά κλάδος είναι «**Υπηρεσίες παροχής καταλύματος και Εστίασης**», συμμετέχοντας κατά 7,5%, συγκεντρώνοντας σε απόλυτα μεγέθη περί τις 371 επιχειρήσεις. Άξιοι αναφορά κλάδοι είναι ο κλάδος Επαγγελματικών και Τεχνικών Δραστηριοτήτων (3,9%) αλλά και η Μεταποίηση (2,8%).

Αντιθέτως, σε όρους συγκεντρωτικού ετήσιου κύκλου εργασιών, **ο κλάδος που σημειώνει το μεγαλύτερο μερίδιο του συνολικού τζίρου είναι το Εμπόριο (40,5%)**, στη συνέχεια ακολουθεί η Μεταποίηση (16,1%), η Γεωργία (15,9%) και οι Κατασκευές (10,6%).

Σχετικά με τον αριθμό απασχολούμενων ατόμων ¹, η κατανομή διαφοροποιείται, με **την Γεωργία να κατέχει το 35,5% της συνολικής απασχόλησης**, το Εμπόριο 12,3%, τα Καταλύματα και η Εστίαση 10,8% και 9,6% η Εκπαίδευση.

---

¹ Τα στοιχεία αναφέρονται στη συνολική απασχόληση της επιχείρησης (ιδιοκτήτες που εργάζονται σε αυτήν, συμβοηθούσα μέλη και μισθωτοί).

Πίνακας 1.30 - Αριθμός επιχειρήσεων, κύκλος εργασιών και αριθμός απασχολούμενων στην ΠΕ Γρεβενών

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ		ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	(%)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (σε χιλιάδες ευρώ)	(%)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ	(%)
A	ΓΕΩΡΓΙΑ, ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΑ	3.054	61,6%	39.509	15,9%	2.867	35,5%
B	ΟΡΥΧΕΙΑ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΕΙΑ	x	x	x	x	x	x
Γ	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	140	2,8%	40.052	16,1%	547	6,8%
Δ	ΠΑΡΟΧΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ	41	0,8%	455	0,2%	15	0,2%
E	ΠΑΡΟΧΗ ΝΕΡΟΥ· ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΛΥΜΑΤΩΝ	x	x	x	x	x	x
ΣΤ	ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	165	3,3%	26.320	10,6%	438	5,4%
Z	ΕΜΠΟΡΙΟ·	555	11,2%	100.489	40,5%	995	12,3%
Η	ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ	115	2,3%	10.341	4,2%	166	2,1%
Θ	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΣΗΣ	371	7,5%	15.880	6,4%	871	10,8%
I	ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ	22	0,4%	1.668	0,7%	34	0,4%
Κ	ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	19	0,4%	776	0,3%	58	0,7%
Λ	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	7	0,1%	113	0,0%	9	0,1%
Μ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	194	3,9%	4.231	1,7%	274	3,4%
Ν	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	20	0,4%	1.445	0,6%	34	0,4%
Ξ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ	5	0,1%	278	0,1%	351	4,3%
Ο	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	45	0,9%	1.834	0,7%	773	9,6%
Π	ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ	72	1,5%	2.340	0,9%	427	5,3%
Ρ	ΤΕΧΝΕΣ, ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ	36	0,7%	1.569	0,6%	75	0,9%
Σ	ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	86	1,7%	948	0,4%	126	1,6%
Ω	Άγνωστη Δραστηριότητα	13	0,3%	5	0,0%	18	0,2%
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕ ΓΡΕΒΕΝΩΝ		4.960	100,0%	248.252	100,0%	8.078	100,0%
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ		38.027		2.670.447		75.707	
ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΠΕ ΓΡΕΒΕΝΩΝ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ		13,0%		9,3%		10,7%	

Πηγή: Μητρώο Επιχειρήσεων 2019-ΕΛΣΤΑΤ

- Η επιχειρηματικότητα στην ΠΕ Καστοριάς

Σχετικά με την κατανομή της επιχειρηματικότητας, όμοια το ήμισυ των επιχειρήσεων (46,8%) δραστηριοποιείται στη Γεωργία, το 14,9% στο Εμπόριο, και σχεδόν το 10% στη Μεταποίηση. Σε όρους πωλήσεων, η εικόνα διαφοροποιείται από τις υπόλοιπες ΠΕ, καθώς το μεγαλύτερο μερίδιο τζίρου μοιράζεται μεταξύ Εμπορίου (38%) και Μεταποίησης (29,5%), ενώ κατά 13,3% σημειώνεται από τη Γεωργία. Οι απασχολούμενοι στην ΠΕ Καστοριάς, κατανέμονται κατά 23,9% στη Γεωργία, στη Μεταποίηση το 17,5%, κατά 15,1% στο Εμπόριο, ενώ το 11,3% στον κλάδο καταλυμάτων και εστίασης.

Πίνακας 1.31 - Αριθμός επιχειρήσεων, κύκλος εργασιών και αριθμός απασχολούμενων στην ΠΕ Καστοριάς

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ		ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	(%)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (σε χιλιάδες ευρώ)	(%)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ	(%)
A	ΓΕΩΡΓΙΑ, ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΑ	3.344	46,8%	67.550	13,3%	3.510	23,9%
B	ΟΡΥΧΕΙΑ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΕΙΑ	4	0,1%	326	0,1%	4	0,0%
Γ	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	686	9,6%	149.674	29,5%	2.572	17,5%
Δ	ΠΑΡΟΧΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ	43	0,6%	3.718	0,7%	63	0,4%
Ε	ΠΑΡΟΧΗ ΝΕΡΟΥ· ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΛΥΜΑΤΩΝ	8	0,1%	5.711	1,1%	61	0,4%
ΣΤ	ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	254	3,6%	12.478	2,5%	367	2,5%
Z	ΕΜΠΟΡΙΟ·	1.067	14,9%	192.437	38,0%	2.218	15,1%
Η	ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ	201	2,8%	21.313	4,2%	351	2,4%
Θ	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΣΗΣ	461	6,4%	22.665	4,5%	1.659	11,3%
Ι	ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ	50	0,7%	1.653	0,3%	81	0,6%
Κ	ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	35	0,5%	1.257	0,2%	68	0,5%
Λ	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	4	0,1%	20	0,0%	3	0,0%
Μ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	418	5,8%	10.528	2,1%	556	3,8%

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ		ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	(%)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (σε χιλιάδες ευρώ)	(%)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ	(%)
N	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	37	0,5%	3.806	0,8%	76	0,5%
Ξ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ	8	0,1%	1.302	0,3%	596	4,1%
Ο	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	87	1,2%	2.377	0,5%	1.333	9,1%
Π	ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ	167	2,3%	4.636	0,9%	685	4,7%
P	ΤΕΧΝΕΣ, ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ	79	1,1%	2.589	0,5%	150	1,0%
Σ	ΆΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	163	2,3%	2.730	0,5%	274	1,9%
Ω	Άγνωστη Δραστηριότητα	34	0,5%	6	0,0%	83	0,6%
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ		7.150	100,0%	506.776	100,0%	14.710	100,0%
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ		38.027		2.670.447		75.707	
ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΠΕ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ		18,8%		19,0%		19,4%	

Πηγή: Μητρώο Επιχειρήσεων 2019-ΕΛΣΤΑΤ

- **Η επιχειρηματικότητα στην ΠΕ Κοζάνης**

Στην ΠΕ Κοζάνης, δραστηριοποιούνται 8.204 επιχειρήσεις στον κλάδο της Γεωργίας συμμετέχοντας κατά **44,9%** στο σύνολο της οικονομικής δραστηριότητας της περιοχής. Σημαντική θέση φαίνεται να κατέχει και ο κλάδος του Εμπορίου (15,3%) ενώ μικρή είναι η συμμετοχή της Μεταποίησης (4,9%).

Σε όρους πωλήσεων, σχεδόν το ήμισυ του συνολικού ετήσιου κύκλου εργασιών των τοπικών επιχειρήσεων συγκεντρώνεται στον κλάδο του **Εμπορίου (47,2%)**, το 14% από την Μεταποίηση και το 12,6% στις Κατασκευές. Αναφορικά με την απασχόληση, σημαντικό μερίδιο συγκεντρώνεται στη Γεωργία (18,2%), και στο Εμπόριο 15,4%.

Πίνακας 1.32 - Αριθμός επιχειρήσεων, κύκλος εργασιών και αριθμός απασχολούμενων στην ΠΕ Κοζάνης

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ		ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	(%)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (σε χιλιάδες ευρώ)	(%)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ	(%)
A	ΓΕΩΡΓΙΑ, ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΑ	8.204	44,9%	115.401	7,6%	7.222	18,2%
B	ΟΡΥΧΕΙΑ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΕΙΑ	x	x	x	x	x	x
Γ	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	894	4,9%	211.567	14,0%	3.572	9,0%
Δ	ΠΑΡΟΧΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ	177	1,0%	21.258	1,4%	338	0,9%
Ε	ΠΑΡΟΧΗ ΝΕΡΟΥ· ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΛΥΜΑΤΩΝ	x	x	x	x	x	x
ΣΤ	ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	856	4,7%	190.130	12,6%	3.527	8,9%
Z	ΕΜΠΟΡΙΟ·	2.803	15,3%	713.170	47,2%	6.085	15,4%
Η	ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ	697	3,8%	75.051	5,0%	1.360	3,4%
Θ	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΣΗΣ	1.192	6,5%	56.244	3,7%	3.842	9,7%
Ι	ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ	111	0,6%	6.643	0,4%	181	0,5%
Κ	ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	136	0,7%	8.398	0,6%	193	0,5%
Λ	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	46	0,3%	1.027	0,1%	52	0,1%
Μ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	1.474	8,1%	45.948	3,0%	2.229	5,6%
Ν	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	120	0,7%	12.958	0,9%	389	1,0%
Ξ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ	12	0,1%	561	0,0%	1.932	4,9%
Ο	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	229	1,3%	8.189	0,5%	4.559	11,5%
Π	ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ	600	3,3%	29.943	2,0%	2.583	6,5%
Ρ	ΤΕΧΝΕΣ, ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ	173	0,9%	5.850	0,4%	535	1,4%
Σ	Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	449	2,5%	7.937	0,5%	855	2,2%
Ω	Άγνωστη δραστηριότητα	90	0,5%	32	0,0%	156	0,4%
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕ ΚΟΖΑΝΗΣ		18.263	100,0%	1.510.308	100,0%	39.610	100,0%
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ		38.027		2.670.447		75.707	
ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΠΕ ΚΟΖΑΝΗΣ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ		48,0%		56,6%		52,3%	

Πηγή: Μητρώο Επιχειρήσεων 2019-ΕΛΣΤΑΤ

- **Η επιχειρηματικότητα στην ΠΕ Φλώρινας**

Στην Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας, **σχεδόν οι 6 στις 10 επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στη Γεωργία**, ενώ μόλις το 12,0% στο Εμπόριο. **Σημαντικό μερίδιο των πωλήσεων (34,4%) συγκεντρώνεται στο Εμπόριο και τη Μεταποίηση (23,2%)**, ενώ, ο κλάδος της Γεωργίας, συμμετέχει κατά 14,2% στη διαμόρφωση του ετήσιου κύκλου εργασιών. Στην απασχόληση, το 31,4% των απασχολούμενων απασχολείται στη Γεωργία, το 11,6% στο Εμπόριο, το 7,6% στη Μεταποίηση.

Πίνακας 1.33 - Αριθμός επιχειρήσεων, κύκλος εργασιών και αριθμός απασχολούμενων στην ΠΕ Φλώρινας

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ		ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	(%)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (σε χιλιάδες ευρώ)	(%)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ	(%)
A	ΓΕΩΡΓΙΑ, ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΑ	4.356	57,2%	54.433	14,2%	4.060	31,4%
B	ΟΥΡΧΕΙΑ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΕΙΑ	4	0,1%	14.253	3,7%	116	0,9%
Γ	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	235	3,1%	89.049	23,2%	979	7,6%
Δ	ΠΑΡΟΧΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ	66	0,9%	8.652	2,3%	102	0,8%
Ε	ΠΑΡΟΧΗ ΝΕΡΟΥ· ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΛΥΜΑΤΩΝ	4	0,1%	218	0,1%	2	0,0%
ΣΤ	ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	317	4,2%	22.670	5,9%	563	4,3%
Z	ΕΜΠΟΡΙΟ·	910	12,0%	131.978	34,4%	1.503	11,6%
H	ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ	206	2,7%	11.693	3,0%	299	2,3%
Θ	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΣΗΣ	538	7,1%	16.315	4,3%	1.388	10,7%
I	ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ	23	0,3%	1.068	0,3%	28	0,2%
K	ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	33	0,4%	733	0,2%	46	0,4%
Λ	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	12	0,2%	199	0,1%	7	0,1%
M	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	345	4,5%	8.972	2,3%	516	4,0%

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ		ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	(%)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (σε χιλιάδες ευρώ)	(%)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ	(%)
N	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	41	0,5%	3.554	0,9%	116	0,9%
Ξ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ	4	0,1%	471	0,1%	430	3,3%
Ο	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	98	1,3%	1.806	0,5%	1.388	10,7%
Π	ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ	110	1,4%	7.224	1,9%	761	5,9%
P	ΤΕΧΝΕΣ, ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ	64	0,8%	2.303	0,6%	224	1,7%
Σ	ΆΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	201	2,6%	7.960	2,1%	332	2,6%
Ω	Άγνωστη Δραστηριότητα	45	0,6%	17	0,0%	87	0,7%
ΣΥΝΟΛΟ		7.612		383.570		12.947	
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ		38.027		2.670.447		75.707	
ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΦΛΩΡΙΝΑΣ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ Π.ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ		20,0%		14,4%		17,1%	

Πηγή: Μητρώο Επιχειρήσεων 2019-ΕΛΣΤΑΤ

1.3.4 Οργανωμένοι χώροι υποδοχής επιχειρήσεων στη Δυτική Μακεδονία

Στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας είχαν προγραμματιστεί για να υλοποιηθούν πέντε (5) οργανωμένοι χώροι υποδοχής επιχειρήσεων, εκ των οποίων μερικοί έχουν υλοποιηθεί μερικώς με αρκετά προβλήματα λειτουργίας. Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα βασικά τεχνικά και θεσμικά στοιχεία των χώρων αυτών, όπως παρουσιάζονται στο Περιφερειακό Σχέδιο Δράσης για την Ανάπτυξη Επιχειρηματικών Πάρκων στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (2021):

- Βιομηχανικό Πάρκο (ΒΙ.ΠΑ) Καστοριάς το οποίο χωροθετήθηκε σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Ν.2545/97

Είναι μέσης και χαμηλής όχλησης και βρίσκεται στα διοικητικά όρια των Δήμων Καστοριάς και Άργους Ορεστικού της Νομαρχίας Καστοριάς.

Η πρόσβαση από αυτούς πραγματοποιείται μέσω της Α/Δ Σιάτιστας-Κρυσταλλοπηγής (από την οποία απέχει 200μ.). Βρίσκεται νότια του Δήμου της Καστοριάς, σε απόσταση περίπου 4 χιλιομέτρων από το κέντρο της, με τον οποίο

συνδέεται είτε μέσω της Εθνικής Οδού Γρεβενών-Καστοριάς είτε από την Επαρχιακή Οδό Καστοριάς-Νεστορίου ή και της Α/Δ Σιάτιστας-Κρυσταλλοπηγής. Η τελική οδική απόσταση από το δήμο της Καστοριάς είναι της τάξης των 10χλμ. Απέχει δε από το Αεροδρόμιο της Καστοριάς, περίπου 4 χλμ.

Η συνολική έκταση της περιοχής επέμβασης ανέρχεται σε 302,15 στρ. περίπου, στα αγροκτήματα Άργους Ορεστικού και Μανιακών στα διοικητικά όρια των Δήμων Καστοριάς και Άργους Ορεστικού, εκ των οποίων εκτιμάται ότι καλύπτονται τα 210 στρ. από τις βιοτεχνικές και βιομηχανικές μονάδες.

Φορέας Ίδρυσης (Φ.Ι.) του Βιομηχανικού Πάρκου ορίστηκε η ανώνυμη εταιρία με την επωνυμία «ΕΤΒΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ Α.Ε.» και τον διακριτικό τίτλο «ΕΤΒΑ ΒΙΠΕ Α.Ε.», ενώ ως Φορέας Διοίκησης και Διαχείρισης (Φ.Δ.Δ) ορίστηκε η ανώνυμη εταιρεία που θα συσταθεί προς το σκοπό τη διοίκηση και τη διαχείριση του Πάρκου, όπως αυτή προβλέπεται και ορίζεται στο ν. 2545/1997. Μέχρι τη μεταβίβασή της (Διοίκησης και Διαχείρισης) σε νέο Φ.Δ.Δ. θα ασκείται από τον Φ.Ι.

- Βιομηχανική Περιοχή (ΒΙ.ΠΕ) Κοζάνης η οποία χωροθετήθηκε σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Ν.2545/97.

Η ΒΙΠΕ έχει οριοθετηθεί σε έκταση 680 στρ. περίπου στις κτηματικές εκτάσεις των κοινοτήτων Κοίλων και Μαυροδενδρίου του Νομού Κοζάνης, για την εγκατάσταση βιομηχανικών και βιοτεχνικών επιχειρήσεων, επιχειρήσεων επεξεργασίας, αποθήκευσης και εμπορίας αγροτικών προϊόντων, πάσης φύσεως αποθηκών πρώτων υλών και έτοιμων προϊόντων, καθώς και επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών, όπως αναφέρεται στους Ν.4458/1965 και 2231/1994 (άρθρο 17).

Ωστόσο, η διαδικασία συνολικής αδειοδότησης της ΒΙ.ΠΕ. Κοζάνης έχει καθυστερήσει χαρακτηριστικά, μένοντας ακόμα και σήμερα, χωρίς εγκεκριμένη πολεοδομική μελέτη, περιβαλλοντικούς όρους, κανονισμό λειτουργίας, άδεια και ανεκμετάλλευτη.

- Βιοτεχνικό Πάρκο (ΒΙΟ.ΠΑ) Κοζάνης το οποίο χωροθετήθηκε σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Ν.2545/97.

Το Βιοτεχνικό Πάρκο (ΒΙΟ.ΠΑ) Κοζάνης, βρίσκεται στα διοικητικά όρια του Δήμου Κοζάνης, στην κτηματική περιοχή Κασλάς, εντός έκτασης 55 στρεμμάτων που προορίζονται για την εγκατάσταση και μετεγκατάσταση επιχειρήσεων του άρθρου 2 του Ν.2545/97 (ΦΕΚ 254/Α'/97).

Στο ΒΙΟ.ΠΑ Κοζάνης εγκαθίστανται ή μετεγκαθίστανται παραγωγικές βιομηχανικές ή βιοτεχνικές επιχειρήσεις καθώς και αποθήκες πρώτων υλών και ετοιμών προϊόντων που εντάσσονται στον κλάδο επεξεργασίας ξύλου και κατασκευής επίπλων (επιπλο-ξυλουργεία).

Φορέας Υλοποίησης είναι η Δημοτική Επιχείρηση Ενεργού Πολεοδομίας Κοζάνης Α.Ε. (Δ.ΕΠ.Ε.ΠΟ.Κ. Α.Ε.) και σε σχετική τεχνική έκθεση της ΓΓΒ σχετικά με τα υφιστάμενα ΕΠ αναφέρεται ότι το ΒΙΟ.ΠΑ υπολειτουργεί.

- Βιομηχανική Περιοχή (ΒΙ.ΠΕ) Φλώρινας η οποία χωροθετήθηκε σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Ν.4458/65.

Η Βιομηχανική Περιοχή ΦΛΩΡΙΝΑΣ είναι μέσης και χαμηλής όχλησης και θεσμοθετήθηκε, οργανώθηκε και λειτουργεί εντός των διοικητικών ορίων του Δήμου Φλώρινας με φορέα υλοποίησης την ΕΤΒΑ-ΒΙΠΕ.

Στη ΒΙ.ΠΕ. ΦΛΩΡΙΝΑΣ εγκαθίστανται ή μετεγκαθίστανται: Α) Κάθε φύσεως επιχειρήσεις, που ασκούν δραστηριότητες που αναφέρονται στο άρθρο 43 παρ.1 περ. (α), (β), (γ), (ε), (στ), (ζ) και (η) του Ν.3982/2011, εκτός αν αλλιώς προβλέπεται στο εγκεκριμένο ρυμοτομικό σχέδιο της ΒΙ.ΠΕ. Μέχρι την υπαγωγή της ΒΙ.ΠΕ. στο Νόμο 3982/11 εγκατάσταση των επιχειρήσεων γίνεται σύμφωνα με όσα προβλέπει ο Ν.4458/65. Β) Επιχειρήσεις κοινωφελούς χαρακτήρα ή δημόσιες υπηρεσίες που εγκαθίστανται για την άσκηση των δραστηριοτήτων της περίπτωσης (ζ) ως άνω.

- Βιοτεχνικό Πάρκο (ΒΙΟ.ΠΑ) Πτολεμαΐδας το οποίο χωροθετήθηκε σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Ν.2545/97.

Το ΒΙΟ.ΠΑ έχει οριοθετηθεί σε συνολική έκταση 505,03 στρεμμάτων περίπου και βρίσκεται εντός των διοικητικών ορίων του Δήμου Πτολεμαΐδας, περιλαμβάνοντας δύο επιμέρους ζώνες: Α) Ζώνη χωροθέτησης παραγωγικών δραστηριοτήτων και κοινοχρήστων χώρων εμβαδού 432,38 στρεμμάτων και Β) Ζώνη μουσειακή – εκπαιδευτική εμβαδού 72,65 στρεμμάτων.

Φορέας Υλοποίησης είναι η ΕΤΒΑ-ΒΙΠΕ, ενώ Φορέας ίδρυσης του Βιοτεχνικού Πάρκου ορίστηκε η υπό σύσταση Ανώνυμη Εταιρεία «Βιοτεχνικό Πάρκο Πτολεμαΐδας Α.Ε.» (ΒΙΟ.ΠΑ.Π. Α.Ε.), ενώ δεν έχει ολοκληρωθεί ακόμη.

Επιπρόσθετα στο πλαίσιο της ανάπτυξης περαιτέρω οργανωμένων χώρων υποδοχής επιχειρήσεων έχουν εκπονηθεί οι απαραίτητες μελέτες και υποβλήθηκαν προς το ΥΠΕΝ/Γ.Δ. Πολεοδομίας/Τμήμα Πολεοδομικού Σχεδιασμού, Φάκελοι Προέγκρισης

Ειδικών Πολεοδομικών Σχεδίων για τρία ακόμη Θεματικά Επιχειρηματικά Πάρκα που αφορούν στις περιοχές Δισπηλιό Καστοριάς, Μερά Αμυνταίου και Αναρράχη Εορδαίας.

- Ειδικότερα, το προτεινόμενο Επιχειρηματικό Πάρκο στην περιοχή του Δισπηλιού Καστοριάς καλύπτει συνολικά 585 στρεμ. περίπου, που βρίσκονται εκατέρωθεν του κοινού ορίου των Δήμων Καστοριάς και Άργους Ορεστικού (Π.Ε. Καστοριάς), προσδιοριζόμενη μεταξύ των οικισμών Δισπηλιού και Αμπελοκήπων. Η θέση απέχει περίπου 4 χλμ από το Άργος Ορεστικό και 8,5 χλμ από την πόλη της Καστοριάς.

Σε μέρος της συνολικής έκτασης δραστηριοποιούνται παραγωγικές μονάδες και επιχειρήσεις, με χαμηλή κάλυψη δόμησης και μονοθεματικό χαρακτήρα (κατά κύριο λόγο γουνοποιία). Προς τούτο, η προτεινόμενη περιοχή θεωρείται ότι διαθέτει τις προϋποθέσεις για οριοθέτηση επιχειρηματικού πάρκου, το οποίο αφενός θα συμπεριλάβει τις υφιστάμενες εγκαταστάσεις σε έναν οργανωμένο θύλακα με επάρκεια τεχνικών υποδομών και συνθήκες ορθολογικής χωροθέτησης – λειτουργίας, αφετέρου θα δημιουργήσει πολεοδομημένο απόθεμα γης για νέες επενδύσεις/χωροθετήσεις.

- Το Επιχειρηματικό Πάρκο στην περιοχή Μερά Αμυνταίου αναπτύσσεται σε ακίνητο του Δήμου Αμυνταίου στη μείζονα επιφάνεια της (σε ποσοστό 86% ανήκει στο Δήμο Αμυνταίου και το υπόλοιπο τμήμα έχει παραχωρηθεί από το Δήμο σε ιδιώτες και φορείς για την εγκατάσταση επιχειρήσεων). Βρίσκεται πλησίον της ομώνυμης πόλης (του Αμύνταιου), σε απόσταση 2χλμ. και απέχει 30 χλμ. από την πόλη της Φλώρινας. Η περιοχή βρίσκεται σε επαφή με την επαρχιακή οδό Αμύνταιου – Ξινό Νερό (νοτίως αυτής).

Το Ε.Π. προορίζεται να φιλοξενήσει βασικές επιχειρηματικές μονάδες (του δευτερογενή και τριτογενή τομέα παραγωγής) της περιοχής, οι οποίες είτε θα μετεγκατασταθούν από τις γύρω περιοχές εντός του Ε.Π. ή θα ιδρυθούν και θα εγκατασταθούν στο Ε.Π.

- Το Επιχειρηματικό Πάρκο, χωροθετείται στην περιοχή Αναρράχη, υπάγεται διοικητικά στον Δήμο Εορδαίας και περιλαμβάνει έκταση 551 στρ., η οποία βρίσκεται βορειοανατολικά του οικισμού Αναρράχης, σε απόσταση κεντροβαρικά περίπου 750μ. από αυτόν, εντός του αγροκτήματος Αναρράχης, στη Δημοτική Ενότητα Μουρικίου του Δήμου Εορδαίας.

Η επικείμενη χρήση της έκτασης (Επιχειρηματικό Πάρκο ειδικού τύπου – Αγροδιατροφικό) αποτελεί δραστηριότητα υπερτοπικής εμβέλειας, ενισχύοντας την αναπτυξιακή εικόνα του Δήμου Εορδαίας και της Περιφερειακής Ενότητας.

1.3.5 Η απασχόληση στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Η Απασχόληση – Ανεργία στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, ύστερα από επεξεργασία των διαθέσιμων στατιστικών στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ για την περίοδο 2010 – 2023, αποτυπώνεται στους ακόλουθους Πίνακες:

Πίνακας 1.34 - Απασχόληση κατά τομέα δραστηριότητας στη Δυτική Μακεδονία

ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟΜΕΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ									
ΕΤΗ	Σύνολο απασχολουμένων	Πρωτογενής τομέας	Δευτερογενής τομέας			Τριτογενής τομέας			
			Σύνολο Δευτερογενούς τομέα	Βιομηχανία - Ενέργεια	Κατασκευές	Σύνολο Τριτογενούς τομέα	Εμπόριο, ξενοδοχεία, εστίαση, μεταφορές & επικοινωνίες	Χρηματοπιστωτικές, επιχειρηματικές δραστηριότητες	Άλλες υπηρεσίες
2007	103.100	17.600	31.900	21.900	10.000	53.600	21.900	5.100	26.600
2008	104.500	18.300	33.100	21.800	11.300	53.100	23.600	3.900	25.600
2009	106.500	20.700	32.200	23.100	9.100	53.600	24.800	4.200	24.600
2010	100.300	18.700	28.400	20.700	7.700	53.200	24.400	5.200	23.600
2011	90.600	16.000	23.900	18.300	5.600	50.700	23.800	5.200	21.700
2012	80.400	14.000	21.100	16.200	4.900	45.300	19.400	4.500	21.400
2013	77.100	14.300	19.300	14.600	4.700	43.500	18.200	4.700	20.600
2014	82.600	15.100	20.400	14.300	6.100	47.100	20.700	5.200	21.200
2015	81.300	15.400	18.500	14.000	4.500	47.400	20.000	4.600	22.800
2016	81.200	14.600	22.300	19.400	2.900	44.300	18.800	5.200	20.300
2017	84.600	17.900	20.800	17.800	3.000	45.900	21.000	5.200	19.700
2018	86.200	17.800	20.300	17.200	3.100	48.100	19.400	5.200	23.500
2019	87.100	17.600	20.900	16.400	4.500	48.600	19.800	4.900	23.900
2020	87.100	16.100	18.100	12.800	5.300	52.900	21.800	4.900	26.200
2021	89.700	16.100	16.900	13.300	3.600	56.700	24.000	5.000	27.700
2022	89.000	19.700	15.800	12.900	2.900	53.500	23.700	3.900	25.900

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ

Πίνακας 1.35 - Διάρθρωση της απασχόλησης κατά τομέα δραστηριότητας στη Δυτική Μακεδονία

ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟΜΕΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ									
ΕΤΗ	Σύνολο απασχολουμένων	Πρωτογενής τομέας	Δευτερογενής τομέας			Τριτογενής τομέας			
			Σύνολο Δευτερογενούς τομέα	Βιομηχανία - Ενέργεια	Κατασκευές	Σύνολο Τριτογενούς τομέα	Εμπόριο, ξενοδοχεία, εστίαση, μεταφορές & επικοινωνίες	Χρηματοπιστωτικές, επιχειρηματικές δραστηριότητες	Άλλες υπηρεσίες
2007	100,0%	17,1%	30,9%	21,2%	9,7%	52,0%	21,2%	4,9%	25,8%
2008	100,0%	17,5%	31,7%	20,9%	10,8%	50,8%	22,6%	3,7%	24,5%
2009	100,0%	19,4%	30,2%	21,7%	8,5%	50,3%	23,3%	3,9%	23,1%
2010	100,0%	18,6%	28,3%	20,6%	7,7%	53,0%	24,3%	5,2%	23,5%
2011	100,0%	17,7%	26,4%	20,2%	6,2%	56,0%	26,3%	5,7%	24,0%
2012	100,0%	17,4%	26,2%	20,1%	6,1%	56,3%	24,1%	5,6%	26,6%
2013	100,0%	18,5%	25,0%	18,9%	6,1%	56,4%	23,8%	6,1%	26,7%
2014	100,0%	18,3%	24,7%	17,3%	7,4%	57,0%	25,1%	6,3%	25,7%
2015	100,0%	18,9%	22,8%	17,2%	5,5%	58,3%	24,6%	5,7%	28,0%
2016	100,0%	18,0%	27,5%	23,9%	3,6%	54,6%	23,2%	6,4%	25,0%
2017	100,0%	21,2%	24,6%	21,0%	3,5%	54,3%	24,8%	6,1%	23,3%
2018	100,0%	20,6%	23,5%	20,0%	3,6%	55,8%	22,5%	6,0%	27,3%
2019	100,0%	20,2%	24,0%	18,8%	5,2%	55,8%	22,7%	5,6%	27,4%
2020	100,0%	18,5%	20,8%	14,7%	6,1%	60,7%	25,0%	5,6%	30,1%
2021	100,0%	17,9%	18,8%	14,8%	4,0%	63,2%	26,8%	5,6%	30,9%
2022	100,0%	22,1%	17,8%	14,5%	3,3%	60,1%	26,6%	4,4%	29,1%

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ

Πίνακας 1.36 - Διάρθρωση της απασχόλησης κατά τομέα δραστηριότητας στη Δυτική Μακεδονία

ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟΜΕΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ									
ΕΤΗ	Σύνολο απασχολουμένων	Πρωτογενής τομέας	Δευτερογενής τομέας			Τριτογενής τομέας			
			Σύνολο Δευτερογενούς τομέα	Βιομηχανία - Ενέργεια	Κατασκευές	Σύνολο Τριτογενούς τομέα	Εμπόριο, ξενοδοχεία, εστίαση, μεταφορές & επικοινωνίες	Χρηματοπιστωτικές, επιχειρηματικές δραστηριότητες	Άλλες υπηρεσίες
2008	1,4%	4,0%	12,5%	-0,5%	13,0%	-0,9%	7,8%	-23,5%	-3,8%
2009	1,9%	13,1%	-13,5%	6,0%	-19,5%	0,9%	5,1%	7,7%	-3,9%
2010	-5,8%	-9,7%	-25,8%	-10,4%	-15,4%	-0,7%	-1,6%	23,8%	-4,1%
2011	-9,7%	-14,4%	-38,9%	-11,6%	-27,3%	-4,7%	-2,5%	0,0%	-8,1%
2012	-11,3%	-12,5%	-24,0%	-11,5%	-12,5%	-10,7%	-18,5%	-13,5%	-1,4%
2013	-4,1%	2,1%	-14,0%	-9,9%	-4,1%	-4,0%	-6,2%	4,4%	-3,7%
2014	7,1%	6,6%	27,7%	-2,1%	29,8%	8,3%	13,7%	10,6%	2,9%
2015	-1,6%	2,0%	-28,3%	-2,1%	-26,2%	0,6%	-3,4%	-11,5%	7,5%
2016	-0,1%	-5,2%	3,0%	38,6%	-35,6%	-6,5%	-6,0%	13,0%	-11,0%
2017	4,2%	22,6%	-4,8%	-8,2%	3,4%	3,6%	11,7%	0,0%	-3,0%
2018	1,9%	-0,6%	0,0%	-3,4%	3,3%	4,8%	-7,6%	0,0%	19,3%
2019	1,0%	-1,1%	40,5%	-4,7%	45,2%	1,0%	2,1%	-5,8%	1,7%
2020	0,0%	-8,5%	-4,2%	-22,0%	17,8%	8,8%	10,1%	0,0%	9,6%
2021	3,0%	0,0%	-28,2%	3,9%	-32,1%	7,2%	10,1%	2,0%	5,7%
2022	-0,8%	22,4%	-22,5%	-3,0%	-19,4%	-5,6%	-1,3%	-22,0%	-6,5%

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ

Πίνακας 1.37 - Διαχρονική εξέλιξη της ανεργίας στη Δυτική Μακεδονία – σύγκριση με την ανεργία σε επίπεδο χώρας

Ποσοστά ανεργίας στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας και στο Σύνολο της Χώρας					
Έτος	Δυτική Μακεδονία	Ελλάδα	Έτος	Δυτική Μακεδονία	Ελλάδα
1988	5,9%	7,7%	2006	14,2%	9,0%
1989	6,4%	7,5%	2007	12,1%	8,4%
1990	10,0%	7,0%	2008	12,5%	7,8%
1991	8,0%	7,7%	2009	12,4%	9,6%
1992	9,0%	8,7%	2010	15,4%	12,7%
1993	10,8%	9,1%	2011	23,1%	17,9%
1994	9,5%	9,3%	2012	29,7%	24,4%
1995	13,6%	9,4%	2013	31,6%	27,5%
1996	17,3%	9,9%	2014	27,6%	26,5%
1997	15,0%	10,0%	2015	30,7%	24,9%
1998	13,0%	11,2%	2016	31,3%	23,5%
1999	14,6%	12,1%	2017	29,1%	21,5%
2000	15,1%	11,4%	2018	27,0%	19,3%
2001	16,5%	10,3%	2019	24,5%	17,3%
2002	14,9%	10,4%	2020	19,7%	16,3%
2003	16,5%	9,8%	2021	19,7%	12,4%
2004	16,5%	10,6%	2022	17,7%	12,4%
2005	18,1%	10,0%	2023	16,7%	11,1%

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ

Πίνακας 1.38 - Διαχρονική εξέλιξη της ανεργίας ανά τρίμηνο στη Δυτική Μακεδονία – σύγκριση με την ανεργία σε επίπεδο χώρας

ΕΤΗ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ				ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ			
	Α' Τρίμηνο	Β' Τρίμηνο	Γ' Τρίμηνο	Δ' Τρίμηνο	Α' Τρίμηνο	Β' Τρίμηνο	Γ' Τρίμηνο	Δ' Τρίμηνο
2007	13,00%	11,60%	11,90%	11,90%	9,10%	8,10%	7,90%	8,10%
2008	12,60%	12,40%	12,50%	12,60%	8,30%	7,20%	7,20%	7,90%
2009	14,40%	12,30%	11,40%	12,00%	9,30%	8,90%	9,30%	10,30%
2010	15,10%	14,60%	14,80%	17,40%	11,70%	11,80%	12,40%	14,20%
2011	22,30%	23,10%	22,30%	25,00%	17,90%	16,30%	17,70%	20,70%
2012	28,50%	30,00%	31,00%	30,10%	24,40%	23,60%	24,80%	26,00%
2013	32,30%	32,90%	32,30%	29,70%	27,50%	27,30%	27,00%	27,50%
2014	28,40%	27,30%	26,70%	27,90%	27,80%	26,60%	25,50%	26,10%
2015	29,00%	30,10%	31,50%	32,20%	26,60%	24,60%	24,00%	24,40%
2016	33,30%	30,60%	29,80%	31,20%	24,90%	23,10%	22,60%	23,60%
2017	30,80%	29,30%	27,30%	29,10%	23,30%	21,10%	20,20%	21,20%
2018	28,10%	27,10%	27,60%	25,30%	21,20%	19,00%	18,30%	18,70%
2019	27,10%	24,60%	23,80%	22,60%	19,20%	16,90%	16,40%	16,80%
2020	19,40%	17,90%	20,70%	20,50%	16,20%	16,70%	16,20%	16,20%
2021	20,50%	21,60%	19,80%	17,20%	17,10%	15,80%	13,00%	13,20%
2022	16,70%	19,70%	19,10%	15,20%	13,80%	12,40%	11,60%	11,90%
2023	15,40%	14,50%	17,30%	19,50%	11,80%	11,20%	10,80%	10,50%
2024	14,30%	14,00%			12,10%	9,80%		

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ

Διάγραμμα 1.9 - Διαχρονική εξέλιξη της ανεργίας στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ

- Το ποσοστό ανεργίας της εξεταζόμενης περιόδου πριν, κατά τη διάρκεια αλλά και μετά την γενικότερη οικονομική κρίση ήταν και παραμένει υψηλότερο του μέσου όρου της χώρας.

Οι διαφορές που παρατηρούνται είναι σημαντικές και κυμαίνονται μεταξύ των 3 και 8 ποσοστιαίων μονάδων. Μάλιστα στις τριμηνιαίες εκθέσεις της ΕΛΣΤΑΤ στις περισσότερες περιόδους η Δυτική Μακεδονία εμφανίζεται στην 1η θέση σε ποσοστό ανεργίας μεταξύ όλων των περιφερειών της χώρας.

- Αναφορικά με το σύνολο των απασχολούμενων παρατηρείται μια σημαντική μείωση της απασχόλησης κατά την περίοδο 2010 – 2013 με ένα αθροιστικό συνολικό ποσοστό της τάξης του 30%. Κατά την επόμενη περίοδο οι διακυμάνσεις (θετικές και αρνητικές) του ποσοστού απασχόλησης είναι μικρές. Το στοιχείο αυτό εξηγείται και από την αλματώδη αύξηση της ανεργίας κατά την ίδια περίοδο.
- Παρατηρείται σημαντική μείωση συμμετοχής του δευτερογενούς τομέα στη συνολική απασχόληση από 30,9% το 2007 στο 17,8% το 2022. Η μείωση αυτή γίνεται έντονη κυρίως τα τελευταία έτη (2019-2022) με κύρια αιτία τη μείωση της απασχόλησης στον ενεργειακό τομέα αλλά και στη μεταποίηση (π.χ. κλάδος γούνας).
- Οι απώλειες της απασχόλησης του δευτερογενούς τομέα αποσβένονται εν μέρει από τον τριτογενή τομέα και τις υπηρεσίες, που αυξάνει τη συμμετοχή του στο συνολικό μέγεθος της απασχόλησης κατά 10% περίπου, όμως ένα σημαντικό μέρος του ενεργού πληθυσμού της περιφέρειας εγκαταλείπει την

περιοχή για εύρεση εργασίας. Αυτό τεκμαίρεται τόσο από τη μείωση της συνολικής απασχόλησης όσο και από την πληθυσμιακή συρρίκνωση της Δυτικής Μακεδονίας κατά την δεκαετία 2011-2021 σε ποσοστό 10,1% (από 283.689 σε 254.595 μόνιμους κατοίκους).

Πίνακας 1.39 - Κατανομή κατάστασης της απασχόλησης στην Περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας

Κατάσταση απασχόλησης	Δυτική Μακεδονία	(%) επί του Συνόλου
Απασχολούμενοι	95.900	41,4%
Άνεργοι	15.600	
Εργατικό Δυναμικό	111.500	48,2%
Εκτός εργατικού Δυναμικού	119.900	51,8%
Ποσοστό Ανεργίας	14,0%	
Σύνολο	231.400	

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 2024β-ΕΛ.ΣΤΑΤ

Σε επίπεδο περιφέρειας Δ. Μακεδονίας, στο σύνολο του εργατικού δυναμικού, οι απασχολούμενοι ανέρχονται σε 95.900 άτομα, ενώ **1 στους 7 είναι άνεργος (14,0%)**, αναλογία **σημαντικά ενισχυμένη από το ποσοστό ανεργίας στο σύνολο της Χώρας (9,8%)**.

Με βάση τα διαχρονικά διαθέσιμα δεδομένα, του μέσου ετήσιου ποσοστού ανεργίας ανά Περιφερειακή Ενότητα, φαίνεται ότι η Περιφέρεια παρουσιάζει ορισμένες **διαφοροποιήσεις μεταξύ των νομών**, καθώς διαχρονικά το μέσο ποσοστό ανεργίας παρουσιάζει διάφορες διακυμάνσεις. Αναφορικά με την τελευταία καταγραφή του 2021, **το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας σημειώνεται στην ΠΕ Καστοριάς (32%)**, ποσοστό φανερά πιο ενισχυμένο τόσο από το προηγούμενο έτος (2020:16%), επιστρέφοντας στα δεδομένα προηγούμενων ετών (2014-2018). Στο ίδιο σχεδόν ύψος κυμαίνεται **το ποσοστό των ΠΕ Κοζάνης και ΠΕ Φλώρινας (20% και 21% αντίστοιχα)**, χωρίς να διαφέρει ιδιαίτερα από τη συνολική εικόνα της Περιφέρειας. Σε γενική εικόνα έχει σημειωθεί μείωση του ποσοστού τα τελευταία έτη με εξαίρεση το 2020 όπου σημειώθηκαν πολύ χαμηλά ποσοστά λόγω και των μέτρων που ίσχυσαν για το εργατικό δυναμικό εξαιτίας της πανδημίας. Σχετικά με την ΠΕ Γρεβενών δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία λόγω

υψηλών στατιστικών σφαλμάτων και περιορισμένου δείγματος της αντίστοιχης επίσημης έρευνας².

1.3.6 Οι επιδόσεις της Δυτικής Μακεδονίας στην Καινοτομία.

1.3.5.1 Η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης στην Περιφέρεια

Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης είναι η στρατηγική ανάπτυξης των κρατών μελών της ΕΕ ή των περιφερειών αυτής, που επικεντρώνεται στην αξιοποίηση των αποτελεσμάτων Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΕΤΑΚ) από τους παραγωγικούς τομείς στους οποίους η χώρα / περιφέρεια διαθέτει ή μπορεί να αποκτήσει, ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

Στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020 ως τέτοιοι παραγωγικοί τομείς έξυπνης εξειδίκευσης (RIS) χαρακτηρίστηκαν οι:

- ✓ Αγροδιατροφική Αλυσίδα
- ✓ Αειφόρος Ενέργεια
- ✓ Γούνα
- ✓ Δημιουργικές, πολιτιστικές βιομηχανίες
- ✓ Έξυπνος και βιώσιμος Τουρισμός
- ✓ Περιβάλλον
- ✓ Βιώσιμη Ανάπτυξη και Κυκλική Οικονομία

Το 2022 προστέθηκαν και οι:

- ✓ Βιομηχανική Παραγωγή,
- ✓ Υλικά και Κατασκευές
- ✓ Ψηφιακές Τεχνολογίες (Οριζόντια)

² Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού-Ετήσια Στοιχεία-ΕΛ.ΣΤΑΤ. Σημείωση: Ο Νομός Γρεβενών ανήκει στους νομούς για τους οποίους δε δίδονται εκτιμήσεις λόγω μεγάλου δειγματοληπτικού σφάλματος

Οι συμμετέχοντες στο σύστημα καινοτομίας της περιφέρειας (Οικοσύστημα Καινοτομίας) διαχωρίζονται σε τέσσερις βασικές κατηγορίες (4πλή έλικα):

1. Επιχειρήσεις,
2. Ερευνητικές υποδομές,
3. Αυτοδιοίκηση α' και β' βαθμού
4. Κοινωνία των πολιτών

Κάθε ένας από αυτούς εκφράζεται και υποστηρίζεται στο σύστημα διακυβέρνησης της Έξυπνης Εξειδίκευσης, στο οποίο επιτελικό θεσμό αποτελεί ο Περιφερειάρχης και το Περιφερειακό Συμβούλιο, αρμόδιο για την έγκριση της εκάστοτε στρατηγικής. Συμβουλευτικό ρόλο έχει το Περιφερειακό Συμβούλιο Έρευνας και Καινοτομίας (ΠΣΕΚ), ενώ για την παρακολούθηση και καλύτερη εφαρμογή της στρατηγικής RIS στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (ΠΔΜ), και την επικοινωνία μεταξύ των μερών της 4πλης έλικας, από 04/09/2020 λειτουργεί η Δομή στήριξης RIS /ΠΤΑ ΔΜ.

Για την περίοδο 2021-2027 έχουν αναδειχθεί τομείς προτεραιότητας σε Εθνικό και όχι σε Περιφερειακό επίπεδο. Ειδικότερα η Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης συμπεριλαμβάνει τους ακόλουθους τομείς:

- ✓ Αγροδιατροφική αλυσίδα
- ✓ Ψηφιακές τεχνολογίες
- ✓ Βιοεπιστήμες, υγεία, φάρμακα
- ✓ Τουρισμός, πολιτισμός και δημιουργικές βιομηχανίες
- ✓ Αειφόρος ενέργεια
- ✓ Περιβάλλον και κυκλική οικονομία
- ✓ Υλικά, κατασκευές και βιομηχανία
- ✓ Μεταφορές και εφοδιαστική αλυσίδα

1.3.5.2 Οι δείκτες Καινοτομίας στη Δυτική Μακεδονία

Η Δυτική Μακεδονία κατατάσσεται στις αναδυόμενες ως προς την Καινοτομία (Emerging Innovator +) Περιφέρειες με βάση το Regional Innovation Scoreboard

2023 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τις επιδόσεις στα ζητήματα καινοτομίας να αυξήθηκαν με την πάροδο του χρόνου (25,2%).

Στις πρώτες 21 σειρές του κατωτέρω Πίνακα αποτυπώνονται οι επιμέρους δείκτες καινοτομίας σε επίπεδο Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας συγκρινόμενοι με τον μέσο όρο της χώρας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στις επόμενες 7 σειρές αποτυπώνεται ο Περιφερειακός Δείκτης Καινοτομίας της Δυτικής Μακεδονίας (RII), συγκρινόμενος με τον αντίστοιχο του μέσου όρου της χώρας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα έτη 2016 και 2023.

Πίνακας 1.40 - Δείκτες Καινοτομίας Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας και σύγκριση με αντίστοιχους Εθνικούς και Ευρωπαϊκούς Μέσους Όρους.

Κατηγορίες	Τιμές	Κανονικοποίηση τιμών	Συσχέτιση	
			Μέσος Όρος Ελλάδας	Μέσος Όρος Ευρωπαϊκής Ένωσης
Τριτοβάθμια εκπαίδευση	41,00	0,521	88	99
Δια βίου μάθηση	3,30	0,087	92	23
Διεθνείς επιστημονικές δημοσιεύσεις	717,00	0,172	60	56
Επιστημονικές συνδημοσιεύσεις με τις περισσότερες αναφορές	1.487,20	0,881	174	161
Ψηφιακές δεξιότητες πάνω από τον μέσο όρο	20,70	0,339	94	72
Δαπάνες R&D του δημοσίου τομέα	0,47	0,417	72	73
Δαπάνες R&D του ιδιωτικού τομέα	0,13	0,198	43	29
Δαπάνες καινοτομίας εκτός R&D	±	0,458	89	113
Δαπάνες καινοτομίας κατά εργαζόμενο	±	0,405	76	67
Εργαζόμενοι ειδικό σε ΤΠΕ	n/a	n/a	n/a	n/a
Παραγωγοί καινοτόμων προϊόντων	±	0,986	99	177
Καινοτόμοι επιχειρησιακών διαδικασιών	±	0,972	97	151
Συνεργαζόμενες Καινοτόμες ΜΜΕ	±	0,731	95	150
Δημόσιες-ιδιωτικές συν-δημοσιεύσεις	173,30	0,439	93	112
Αιτήσεις για διπλώματα ευρεσιτεχνίας	0,03	0,060	22	10
Εφαρμογές εμπορικών σημάτων	2,69	0,180	42	36
Εφαρμογές σχεδιαστικές	1,76	0,387	127	67
Δραστηριότητες έντασης γνώσης	3,90	0,000	0	0
Επιχειρήσεις με καινοτομίες στην απασχόληση	±	0,658	79	115
Πωλήσεις καινοτόμων προϊόντων	±	0,664	76	138
Ατμοσφαιρικές εκπομπές μικροσωματιδίων	12,80	0,523	119	87
Μέση κανονικοποιημένη βαθμολογία	–	0,454	–	–
Συντελεστής δόρθωσης του Ευρωπαϊκού - Περιφερειακού πίνακα αποτελεσμάτων καινοτομίας	–	0,836	–	–
Περιφερειακός Δείκτης Καινοτομίας 2023	–	0,380	–	–
Επίδοση 2023 σε σχέση με τον αντίστοιχο της Ε.Ε. 2023	–	–	87	69,3
Επίδοση 2023 σε σχέση με τον αντίστοιχο της Ε.Ε. 2016	–	–	–	75,2
Περιφερειακός Δείκτης Καινοτομίας 2016	–	0,252	–	87,0
Επίδοση 2016 σε σχέση με τον αντίστοιχο της Ε.Ε. 2016	–	–	78	50,0
Συνολική μεταβολή της επίδοσης έως σήμερα	–	–	9,1	25,2

±: οι τιμές δεν αποτυπώνονται λόγω απόρριπτων περιφερειακών δεδομένων

Πηγή: *Regional Innovation Scoreboard 2023 Regional profiles Greece – European Commission*

Ο παρακάτω πίνακας δείχνει διάφορα στατιστικά δεδομένα που αποτυπώνουν δομικές διαφορές μεταξύ της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, της χώρας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το έτος 2023: π.χ. Απασχόληση στη Γεωργία & Μεταλλεία, αύξηση του κατά κεφαλήν ΑΕΠ κ.λπ.

Πίνακας 1.41 - Στατιστικά δεδομένα Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, Χώρας και Ευρωπαϊκής Ένωσης

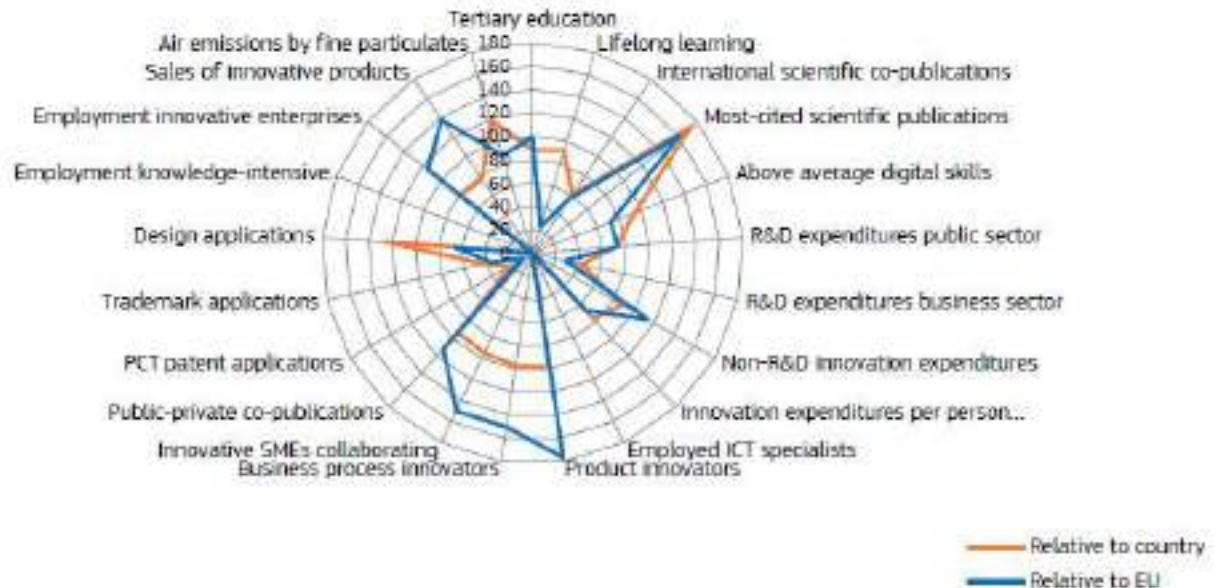
Μεγέθη	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (EL53)	Ελλάδα	Ευρωπαϊκή Ένωση
Κατανομή της απασχόλησης			
Πρωτογενής τομέας και ορυχεία [A-B]	23,2	11,5	4,4
Βιομηχανία [C]	6,6	9,7	16,4
Παροχές και Κατασκευές [D-F]	10,4	5,2	8,3
Υπηρεσίες [G-N]	47,2	64,3	63,7
Δημόσια διοίκηση [O-U]	12,6	9,3	7,2
Μέσος όρος εργαζομένων ανά επιχείρηση	n/a	3,8	5,1
ΑΕΠ κατά κεφαλή σε ΜΑΔ	17.200	20.700	32.400
Μεταβολή του ΑΕΠ κατά κεφαλή σε ΜΑΔ	-2,5	1,4	2,5
Πυκνότητα πληθυσμού	28	81	106
Αστικοποίηση	56,0	74,3	75,8
Πληθυσμός (σε χιλ.)	260	10.680	447.210

Πηγή: *Regional Innovation Scoreboard 2023 Regional profiles Greece – European Commission*

Το παρακάτω γράφημα αποτυπώνει τα σχετικά συγκριτικά πλεονεκτήματα της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας σε σχέση με τον μέσο όρο της χώρας (πορτοκαλί γραμμή) και της Ευρωπαϊκής Ένωσης (μπλε γραμμή).

Ενδεικτικά παρατηρείται υψηλή επίδοση σε παραγωγή καινοτόμων προϊόντων σε σχέση με την ΕΕ, ενώ πολύ χαμηλή επίδοση στην απασχόληση σε δραστηριότητες έντασης γνώσης.

Διάγραμμα 1.10 - Επίδοση δεικτών καινοτομίας σε σύγκριση με το Εθνικό και το Ευρωπαϊκό επίπεδο

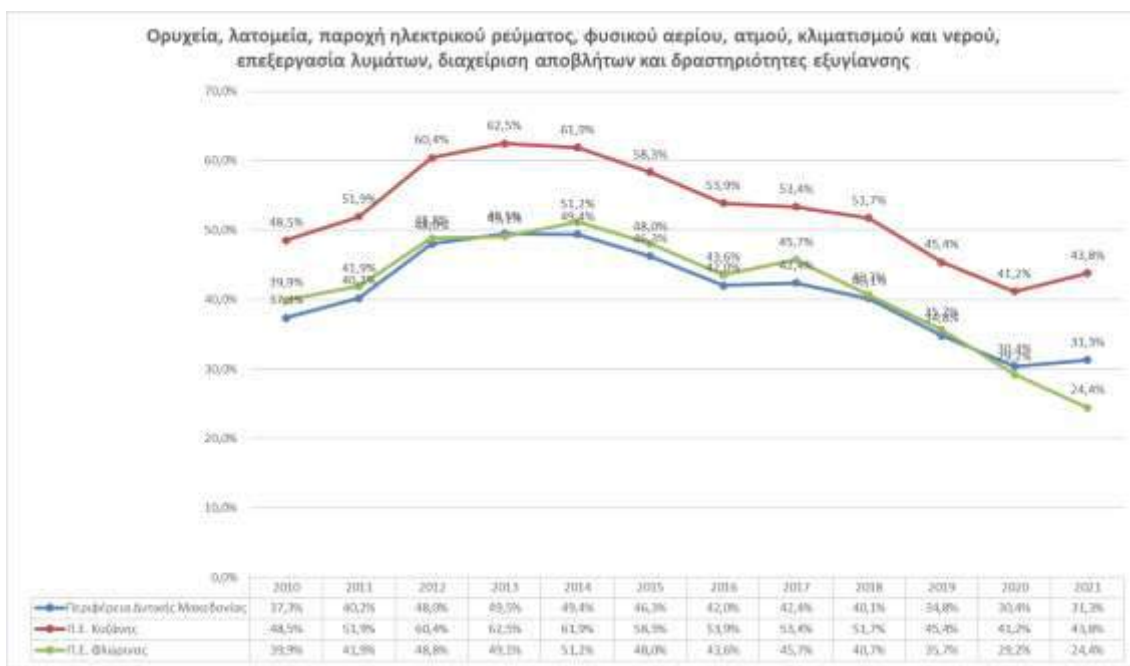
Πηγή: *Regional Innovation Scoreboard 2023 Regional profiles Greece – European Commission*

1.4 Καθαρή ενέργεια και πράσινη αειφόρος ανάπτυξη

1.4.1 Ενέργεια

Το ποσοστό συμμετοχής του ενεργειακού τομέα στην ΑΠΑ διατηρείται σταθερά πάνω από το 30% τόσο πριν όσο και εντός της οικονομικής κρίσης, με τον κλάδο της εξόρυξης, ενέργειας και ύδρευσης να εισφέρει το 31,3% (2021) της συνολικής ΑΠΑ της Δυτικής Μακεδονίας - το 43,8% (2021) και 24,4% (2021) της ΑΠΑ των περιφερειακών ενοτήτων Κοζάνης και Φλώρινας.

Διάγραμμα 1.11 - Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία τομέα «'Ορυχεία, λατομεία, βιομηχανία, παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού, κλιματισμού και νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης» ως ποσοστό (%) της συνολικής ΑΠΑ στη ΔΜ

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ

Η δραστηριότητα συνεισφέρει άμεσα και έμμεσα στην οικονομία των ΠΕ Κοζάνης και Φλώρινας κατά ~ € 1,7 δισ., συμβάλλει στην απασχόληση ~ 17 χιλ. ατόμων (30% των θέσεων εργασίας των δύο περιφερειακών ενοτήτων) ενώ υποστηρίζει τη λειτουργία ~800 επιχειρήσεων, ο κύκλος εργασιών των οποίων εκτιμάται πως υπερβαίνει τα € 405 εκ. (Εδαφικό Σχέδιο Δίκαιης Μακεδονίας - ΕΣΔΜ). Λαμβάνοντας υπόψη το βαθμό εξάρτησης των τοπικών κοινωνιών από τη λιγνιτική δραστηριότητα, η απόσυρση των λιγνιτικών μονάδων και ο περιορισμός των δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων που συνδέονται άμεσα με αυτή εκτιμάται πως θα οδηγήσει σε μείωση της ΑΠΑ κατά ~€ 500 εκ. για την Κοζάνη και ~€ 250 εκ. για τη Φλώρινα ενώ οι επιπτώσεις στην απασχόληση εκτιμώνται σε 4.160 και 1.500 θέσεις εργασίας αντίστοιχα. Παράλληλα, η παύση της λιγνιτικής δραστηριότητας αναμένεται να επηρεάσει συνολικά και για τις δυο περιοχές ~140 επιχειρήσεις ενώ ο επηρεαζόμενος κύκλος εργασιών εκτιμάται σε ~€ 51 εκ.

Πίνακας 1.42 - Άμεσες, έμμεσες, επαγόμενες επιδράσεις λιγνιτικές δραστηριότητας (βάση, 2019)

ΠΕ / Περιφέρεια	ΑΠΑ (εκ. €)	Απασχόληση (άτομα)	Πλήθος επιχειρήσεων	Κ.Ε. (εκ. €)
Κοζάνης	1.285,5	15.230	596	319,1
Φλώρινας	376,3	1.910	201	86,2
Καστοριάς	8,4	200	31	8
Γρεβενών	9,1	870	97	10,9
Δυτ. Μακεδονία	1.679,2	18.210	924	424,2

Πηγή: Εδαφικό Σχέδιο Δίκαιης και Αναπτυξιακής Μετάβασης Δυτικής Μακεδονίας (ΥΠΕΝ)

Η συνολική κατανάλωση ενέργειας στην περιφέρεια εκτιμάται περίπου στα 975 GWh/έτος με κύριο καταναλωτή τον οικιακό τομέα.

Πίνακας 1.43 - Κατανάλωση ενέργειας στην ΠΔΜ

Τομέας Κατανάλωση Ενέργειας	(MWh/έτος)	
Οικιακή χρήση	410.438	42,10%
Εμπορική χρήση	270.744	27,80%
Βιομηχανική χρήση	112.759	11,60%
Γεωργική χρήση	79.196	8,10%
Δημόσιες και Δημοτικές αρχές	75.733	7,80%
Φωτισμός οδών	26.334	2,70%
Σύνολο	975.203	100%

Πηγή: Εδαφικό Σχέδιο Δίκαιης και Αναπτυξιακής Μετάβασης Δυτικής Μακεδονίας (ΥΠΕΝ)

Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΥΠΕΝ η μέση ετήσια ενεργειακή κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας ανέρχεται σε 436,85 KWh/m². Το 82% των ενεργειακών αναγκών των νοικοκυριών αφορά την θέρμανση και το 14,5% το ΖΝΧ (Ζεστό Νερό Χρήσης). Χωρικά, οι ανάγκες παρουσιάζουν μεγάλες διαφορές που οφείλονται κυρίως στην Τηλεθέρμανση. Η μέση κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας στην ΠΕ Κοζάνης είναι 366,59 KWh/m², 484,99 KWh/m² στην ΠΕ Φλώρινας, 526,05 στην ΠΕ Γρεβενών και στην ΠΕ Καστοριάς 529,33 KWh/m².

Η μετάβαση προς μια πράσινη, «καθαρή» οικονομία απετέλεσε έναν εκ των δυο πυλώνων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» προς την επίτευξη της Διατηρήσιμης

Ανάπτυξης και προωθήθηκε με την εμβληματική πρωτοβουλία της ΕΕ «Μια Ευρώπη που χρησιμοποιεί αποτελεσματικά τους πόρους» με στόχο να αποσυνδεθεί η οικονομική ανάπτυξη από τη χρήση των πόρων, να περιοριστεί η έκλυση CO₂, να αυξηθεί η χρήση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, και να προωθηθεί η ενεργειακή απόδοση σε μεταφορές και κτίρια.

Πίνακας 1.44 - Εγκατεστημένες και υπό εγκατάσταση ΑΠΕ (σε MW) στη Δυτική Μακεδονία

Εγκατεστημένες και υπό εγκατάσταση ΑΠΕ (σε MW) στη Δυτική Μακεδονία								
ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΑ	Άδεια Λειτουργίας		Άδεια εγκατάστασης		Άδεια Παραγωγής		Αίτηση για Αξιολόγηση	
	Ισχύς (MW)	αρ.	Ισχύς (MW)	αρ.	Ισχύς (MW)	αρ.	Ισχύς (MW)	αρ.
Γρεβενά	4,22	2	-		1357,44	45		
Γρεβενά - Κοζάνη					78,09	4		
Καστοριά	-	-	35,01	4	85,97	6		
Καστοριά - Φλώρινα					100,30	1		
Κοζάνη	288,98	29	2022,67	37	4167,45	111	26,00	3
Κοζάνη - Φλώρινα			618,79	4	362,62	3		
Φλώρινα	7,79	3	146,26	3	911,10	37	181,95	2
Πέλλα - Φλώρινα					135,00	2		
ΣΥΝΟΛΟ	300,99		2822,72		7197,98		207,95	
ΑΙΟΛΙΚΑ	Άδεια Λειτουργίας		Άδεια εγκατάστασης		Άδεια Παραγωγής		Αίτηση για Αξιολόγηση	
	Ισχύς (MW)	αρ.	Ισχύς (MW)	αρ.	Ισχύς (MW)	αρ.	Ισχύς (MW)	αρ.
Γρεβενά			-		25,46	9		
Καστοριά	13,20	2	26,00	1	383,35	20		
Κοζάνη	187,98	7	135,20	5	598,82	83	57,60	1
Φλώρινα	31,86	2	93,83	3	801,00	37	0,31	2
ΣΥΝΟΛΟ	233,04		255,03		1808,63		57,91	
ΥΔΡΗΛΕΚΤΡΙΚΑ	Άδεια Λειτουργίας		Άδεια εγκατάστασης		Άδεια Παραγωγής		Αίτηση για Αξιολόγηση	
	Ισχύς (MW)	αρ.	Ισχύς (MW)	αρ.	Ισχύς (MW)	αρ.	Ισχύς (MW)	αρ.
Γρεβενά	28,25	7	4,24	2	100,00	23	0,2	1
Γρεβενά - Ιωάννινα			4,2	1				
Καστοριά	-		7,03	1	43,08	16	2,824	3
Κοζάνη	11,34	3			21,33	11		
Φλώρινα	6,37	5			18,06	14		
ΣΥΝΟΛΟ	45,96		15,47		182,47		3,02	
ΜΟΝΑΔΕΣ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ - ΑΝΤΛΗΣΙΟΤΑΜΙΕΥΣΗ	Άδεια Λειτουργίας		Άδεια εγκατάστασης		Άδεια Παραγωγής		Αίτηση για Αξιολόγηση	
	Ισχύς max(MW)	αρ.	Ισχύς max(MW)	αρ.	Ισχύς max(MW)	αρ.	Ισχύς max(MW)	αρ.
Γρεβενά					290,00	1	290	1
Γρεβενά - Κοζάνη							530	2
Καστοριά								
Κοζάνη					592,00	8		
Φλώρινα					460,00	1		
ΣΥΝΟΛΟ	0,00		0,00		1342,00		820,00	

Εγκατεστημένες και υπό εγκατάσταση ΑΠΕ (σε MW) στη Δυτική Μακεδονία								
ΜΟΝΑΔΕΣ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ - ΣΥΣΣΩΡΕΥΤΕΣ	Άδεια Λειτουργίας		Άδεια εγκατάστασης		Άδεια Παραγωγής		Αίτηση για Αξιολόγηση	
	Ισχύς max(MW)	αρ.	Ισχύς max(MW)	αρ.	Ισχύς max(MW)	αρ.	Ισχύς max(MW)	αρ.
Γρεβενά					371,35	9		
Καστοριά					297,49	7		
Κοζάνη					5469,53	92	445,00	8
Φλώρινα					2084,97	56	5,00	1
ΣΥΝΟΛΟ	0,00		0,00		8223,34		450,00	
ΒΙΟΜΑΖΑ	Άδεια Λειτουργίας		Άδεια εγκατάστασης		Άδεια Παραγωγής		Αίτηση για Αξιολόγηση	
	Ισχύς max(MW)	αρ.	Ισχύς max(MW)	αρ.	Ισχύς max(MW)	αρ.	Ισχύς max(MW)	αρ.
Γρεβενά								
Καστοριά								
Κοζάνη								
Φλώρινα			5,00	1	32,13	3		
ΣΥΝΟΛΟ	0,00		5,00		32,13		0,00	
ΜΟΝΑΔΕΣ ΣΥΜΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΘΕΡΜΟΤΗΤΑΣ ΥΨΗΛΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ (ΣΥΘΥΑ)	Άδεια Λειτουργίας		Άδεια εγκατάστασης		Άδεια Παραγωγής		Αίτηση για Αξιολόγηση	
	Ισχύς max(MW)	αρ.	Ισχύς max(MW)	αρ.	Ισχύς max(MW)	αρ.	Ισχύς max(MW)	αρ.
Γρεβενά								
Καστοριά								
Κοζάνη					114,94	2		
Φλώρινα								
ΣΥΝΟΛΟ	0,00		0,00		114,94		0,00	

Πηγή: Γεωπληροφοριακός χάρτης ΡΑΕ

Ένα από τα σημαντικότερα επιτεύγματα της λιγνιτικής εποχής είναι η δημιουργία των τριών δικτύων τηλεθέρμανσης, τα οποία έχουν εγκατασταθεί σε Πτολεμαΐδα, Κοζάνη και Αμύνταιο. Τα δίκτυα τηλεθέρμανσης προσφέρουν εξοικονόμηση ενέργειας και μείωση των ρύπων. Ενδεικτικά στην πόλη της Πτολεμαΐδας που λειτουργήσει το πρώτο δίκτυο τηλεθέρμανσης η ετήσια εξοικονόμηση ενέργειας εκτιμάται σε 17.908 Ktoe που ισοδυναμεί με μείωση παραγωγής CO₂ ίση με tn. Ζητούμενο για τα συστήματα αυτά η «μετάβαση τους» στο νέο ενεργειακό μοντέλο της περιφέρειας, το οποίο έχει ήδη προδιαγραφεί μέσω του Μνημονίου Συνεργασίας που έχει υπογραφεί στο γενικότερο πλαίσιο του Σχεδίου Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΣΔΑΜ).

Στο πλαίσιο της διαβούλευσης για την αναθεώρηση του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ) τίθενται ζητήματα που επηρεάζουν σημαντικά τόσο το ενεργειακό προφίλ της Δυτικής Μακεδονίας όσο και το γενικότερο κοινωνικοοικονομικό της περιβάλλον.

Η πλήρης απόσυρση των λιγνιτικών μονάδων (2028), η είσοδος του φυσικού αερίου στο ενεργειακό μίγμα σε συνδυασμό με την επιταχυνόμενη αξιοποίηση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ), μέσω κυρίως της εγκατάστασης φωτοβολταϊκών συστημάτων και αιολικών πάρκων στην περιοχή, διαμορφώνουν ένα νέο τοπίο στο παραγωγικό σύστημα της περιφέρειας επηρεάζοντας σημαντικά τις γενικότερες συνθήκες απασχόλησης και διαβίωσης.

Ωστόσο η ανάπτυξη των ΑΠΕ, όπως προβλέπεται και στο νέο ΕΣΕΚ, συναντά δυσκολίες εξαιτίας της ανεπάρκειας ηλεκτρικού χώρου. Όπως προκύπτει και από την εφαρμογή του ΔΕΔΔΗΕ "Δυνατότητες απορρόφησης ισχύος σταθμών ΑΠΕ ανά γεωγραφική περιοχή στο Διασυνδεδεμένο Δίκτυο", σχεδόν όλοι οι υποσταθμοί υψηλής / μέσης τάσης (150 / 20 KV) στην Δυτική Μακεδονία είναι κορεσμένοι είτε λόγω θερμικού περιθωρίου είτε λόγω περιθωρίου ισχύος.

Αντίστοιχα, σε ότι αφορά και τα δίκτυα υψηλής (150 KV) και υπερηψηλής (400 KV) τάσης, είναι ιδιαίτερα επιβαρυνμένα από τα μεγάλα φωτοβολταϊκά πάρκα της ΔΕΗ Α.Ε. και άλλων μεγάλων επενδύσεων.

Έτσι η περαιτέρω ανάπτυξη των ΑΠΕ, ιδιαίτερα σε ότι αφορά στην ανάπτυξη έργων μικρών επενδυτών - ανεξάρτητων παραγωγών ή αυτοπαραγωγών, προϋποθέτει την επέκταση των υποσταθμών υψηλής / μέσης τάσης και την ενίσχυση των δικτύων μεταφοράς και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας.

Γενικά, στο νέο ενεργειακό πλαίσιο ο ρόλος της Περιφέρειας είναι σημαντικός τόσο σε επίπεδο συντονισμού σχετικών πρωτοβουλιών που αναλαμβάνονται με πεδίο εφαρμογής τη Δυτική Μακεδονία, καθώς και παρεμβάσεων – δράσεων ενεργειακού χαρακτήρα που αποσκοπούν στην εξυπηρέτηση των φορέων και των πολιτών σε ζητήματα εξοικονόμησης ενέργειας και καταπολέμησης της ενεργειακής φτώχειας.

Ο συντονισμός των δράσεων – ενεργειών για τη διασφάλιση της λειτουργίας των συστημάτων τηλεθέρμανσης των τριών Δήμων της περιοχής (Κοζάνης, Πτολεμαΐδας και Αμυνταίου) καθώς και η πρωτοβουλία για την ίδρυση Ενεργειακής Κοινότητας με τη συμμετοχή δήμων της περιφέρειας αποτελούν πρωτοβουλίες προς την κατεύθυνση αυτή.

1.4.2 Φυσικό περιβάλλον

Η Βιοποικιλότητα της ΠΔΜ είναι ιδιαίτερα πλούσια και παρουσιάζει πολύ μεγάλο ενδιαφέρον ως σύνολο στοιχείων φυσικού κεφαλαίου και βιοποικιλότητας και συνοπτικά περιλαμβάνει 24 περιοχές Natura 2000 και δυο Εθνικά Πάρκα: Το Εθνικό Πάρκο Πρεσπών, το οποίο έχει αναγνωρισθεί ως διασυνοριακό πάρκο σε τριεθνές επίπεδο μεταξύ Ελλάδας, Βόρειας Μακεδονίας και Αλβανίας και το Εθνικό Πάρκο της Βόρειας Πίνδου, το μεγαλύτερο μέρος του οποίου βρίσκεται στην Περιφέρεια Ηπείρου. Στην περιφέρεια επίσης βρίσκονται 47 Καταφύγια Άγριας Ζωής, 20 Τόποι Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους, το ανάντι τμήμα του ποταμού Αλιάκμονα, του μεγαλύτερου μη διασυνοριακού ποταμού στην Ελλάδα κατά μήκος του οποίου έχουν κατασκευαστεί φράγματα και αντίστοιχα μεγάλες τεχνητές λίμνες. Όλες οι παραπάνω περιοχές περιλαμβάνουν μεγάλο αριθμό από σημαντικά είδη και οικοτόπους, οι οποίοι αναδεικνύουν τη μεγάλη αξία της βιοποικιλότητας τόσο εντός, όσο και εκτός προστατευόμενων περιοχών. Ακόμα στην περιφέρεια αναπτύσσεται και το Γεωπάρκο Γρεβενών – Κοζάνης που εντάσσεται στο δίκτυο της UNESCO (βλ. παρακάτω).

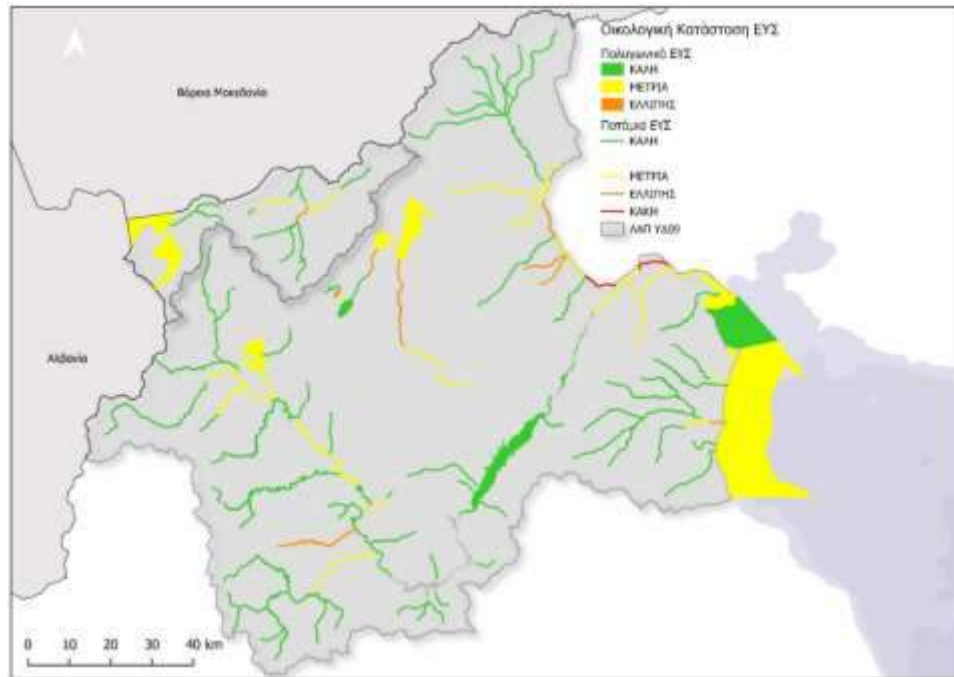
Οι απειλές όπως έχουν καταγραφεί από σχετικές μελέτες και έρευνες ανά περίπτωση (είδος οικοσυστήματος) και περιοχή έχουν ανθρωπογενή ή φυσική αιτία. Οι ανθρωπογενείς κυρίως σχετίζονται με το μη βιώσιμο μοντέλο ανάπτυξης των οικισμών και της οικονομίας κατά τις προηγούμενες δεκαετίες που δημιούργησαν πιέσεις ρύπανσης, υποβάθμισης των πόρων (π.χ. αποδάσωση, κατακερματισμός οικοτόπων, υπερκατανάλωση) και αύξησης της όχλησης σε φυσικές περιοχές. Οι φυσικές σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή και την υποβάθμιση ή την αύξηση του κινδύνου που αυτή προκαλεί. Οι δύο τύποι συνεπιδρούν και κατά συνέπεια θα πρέπει να εξετάζονται ενιαία.

Η 2η αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης Υδάτων της Λεκάνης Απορροής GR09 που καλύπτει σχεδόν το σύνολο της Περιφέρειας περιλαμβάνει έναν αριθμό υδάτινων σωμάτων που παρουσιάζουν προβλήματα και αποκλίσεις από τους στόχους διαχείρισης. Ως προς την χημική κατάσταση ο ποταμός Γρεβενιώτης κατατάσσεται σε καλή κατάσταση (ενώ στο 1ο ΣΔΛΑΠ και στην 1η αναθεώρηση κατατάσσονταν ως κατώτερη της καλής), ενώ σε ότι αφορά την οικολογική κατάσταση θεωρείται ελλιπής. Αντίστοιχα το ρέμα Γκίολε κατατάσσεται σε καλή κατάσταση σε ότι αφορά την χημική του κατάσταση και μέτρια σε ότι αφορά την οικολογική κατάσταση. Μέτρια ή ελλιπή οικολογική κατάσταση εμφανίζουν κατά τμήματα και άλλα ρέματα και ποτάμια της περιφέρειας.

Σε ότι αφορά τις λίμνες και τους ταμιευτήρες, γενικά έχει βελτιωθεί η κατάσταση τους σε σχέση με τα αναφερόμενα στην 1η αναθεώρηση. Οι λίμνες Πετρών, Βεγορίτιδας και Καστοριάς κατατάσσονται σε Μέτρια Κατάσταση σε ότι αφορά το οικολογικό δυναμικό και καλή σε ότι αφορά την χημική κατάσταση, ενώ η Χειμαδίτιδα που στην πρώτη αναθεώρηση κατατάσσονταν σε κακή κατάσταση σε ότι αφορά το οικολογικό δυναμικό, πλέον κατατάσσεται σε καλή κατάσταση. Η χημική κατάσταση του ταμιευτήρα Πολυφύτου κατατάσσεται με την 2η αναθεώρηση σε κατάσταση Κατώτερη της καλής, ενώ στην 1η αναθεώρηση ήταν σε καλή, ενώ παραμένει σε καλή κατάσταση το οικολογικό δυναμικό αυτής, και η χημική κατάσταση της λίμνης Παπαδιάς κατατάσσεται σε καλή από Άγνωστη ενώ παραμένει σε άγνωστη κατάσταση το οικολογικό δυναμικό της. Επιπλέον η λίμνη Μεγάλης Πρέσπας με την 2η αναθεώρηση κατατάσσεται στην Μέτρια κατάσταση (ενώ ήταν σε καλή) και οι υπόλοιπες λίμνες κατατάσσονται σε μέτρια ή Ελλιπής ή Άγνωστη κατάσταση.

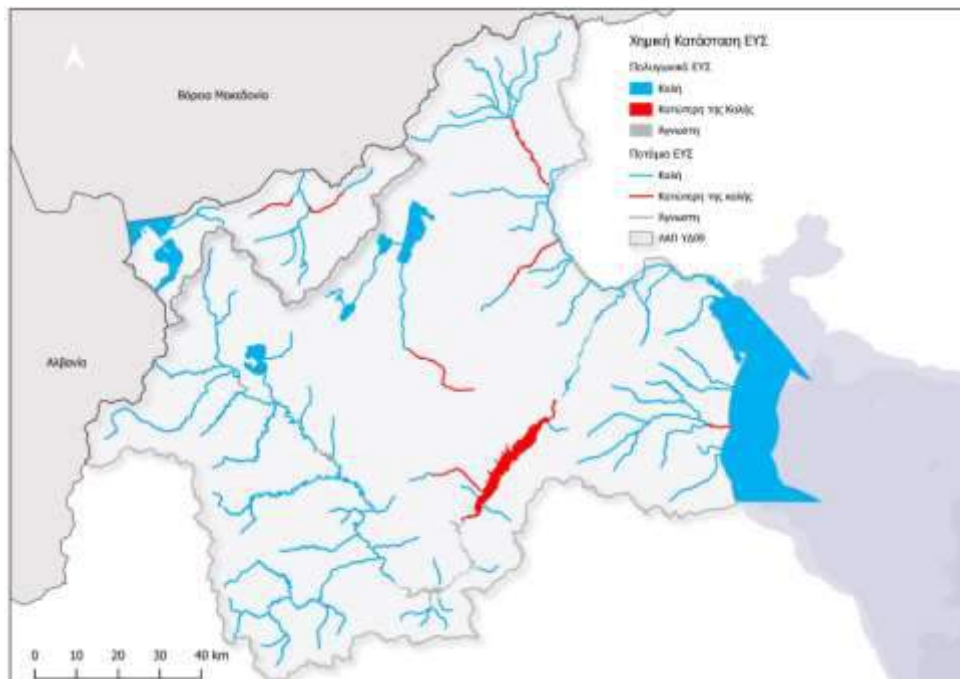
Ως προς τα υπόγεια υδατικά συστήματα κακή ποσοτική κατάσταση εμφανίζει το κοκκώδες σύστημα Αμυνταίου – Φλώρινας, το Κοκκώδες Πτολεμαΐδας, Κοκκώδες Νοτίου Πεδίου, το κοκκώδες Καρυοχωρίου – Κλείτου Τετραλόφου και το κοκκώδες Περδίκκα Φιλώτα. Σε σχέση με την χημική κατάσταση σε κακή κατάσταση βρίσκονται το κοκκώδες Καστοριάς, το κοκκώδες Πτολεμαΐδας, το Κοκκώδες Νοτίου Πεδίου και το κοκκώδες Καρυοχωρίου – Κλείτου Τετραλόφου. Οι περιοχές Πτολεμαΐδας – Αμυνταίου – Βεγορίτιδας φαίνεται να έχουν επηρεαστεί σημαντικά από τις εξορυκτικές δραστηριότητες και την άντληση / χρήση υδάτων για την ηλεκτροπαραγωγή.

Χάρτης 1.2 - Οικολογική κατάσταση των επιφανειακών ΥΣ στο ΥΔ Δυτικής Μακεδονίας (ΕΛ09)

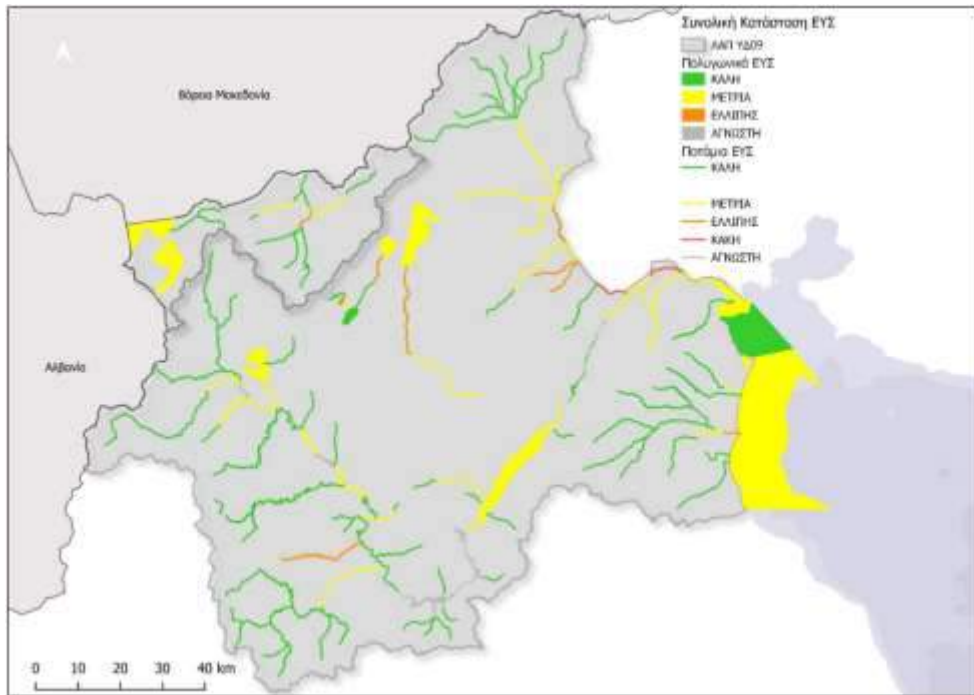
Πηγή: 2η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης Υδάτων του υδατικού διαμερισματος 09 (ΕΛ09)-2024

Χάρτης 1.3 - Χημική κατάσταση των επιφανειακών ΥΣ στο ΥΔ Δυτικής Μακεδονίας (ΕΛ09)

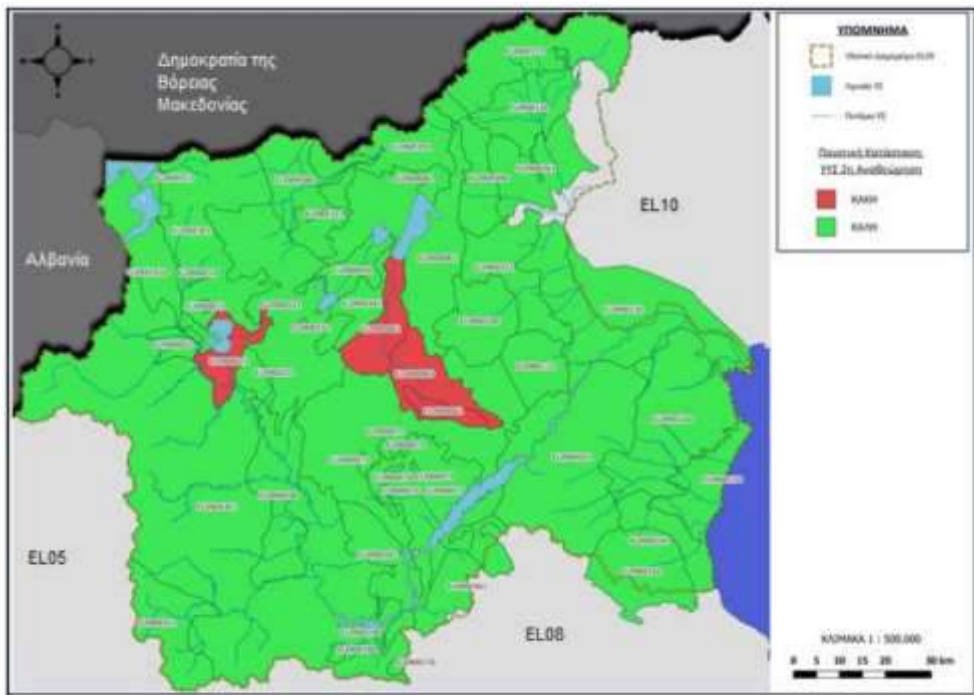
Πηγή: 2η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης Υδάτων του υδατικού διαμερισματος 09 (ΕΛ09)-2024

Χάρτης 1.4 - Συνολική κατάσταση των επιφανειακών ΥΣ στο ΥΔ Δυτικής Μακεδονίας (ΕΛ09)

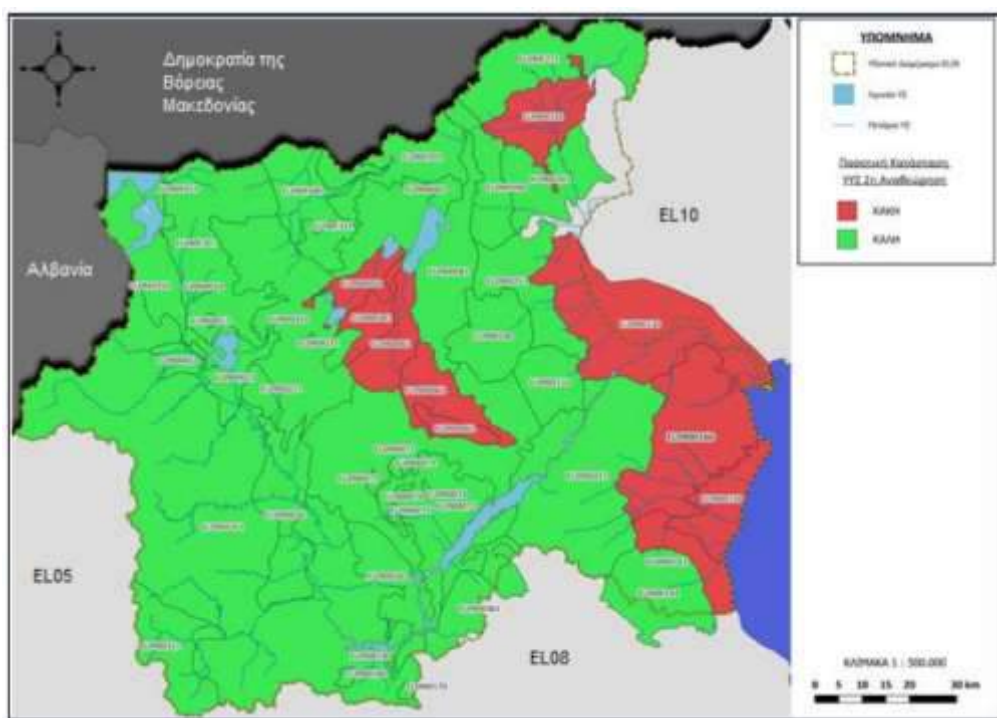
Πηγή: 2η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης Υδάτων του υδατικού διαμερίσματος 09 (ΕΛ09)-2024

Χάρτης 1.5 - Ποιοτική κατάσταση των Υπόγειων Υδατικών Συστημάτων (ΥΥΣ) του ΕΛ09.

Πηγή: 2η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης Υδάτων του υδατικού διαμερίσματος 09 (ΕΛ09)-2024

Χάρτης 1.6 - Ποσοτική κατάσταση των Υπόγειων Υδατικών Συστημάτων (ΥΥΣ) του ΕΛ09.

Πηγή: 2η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης Υδάτων του υδατικού διαμερίσματος 09 (ΕΛ09-2024)

Σύμφωνα με την 10η Έκθεση παρακολούθησης της εφαρμογής της Οδηγίας 271/91 για την Επεξεργασία των Αστικών Λυμάτων (EC 2016), η Δυτική Μακεδονία εκπληρώνει στο 100% τις απαιτήσεις για δίκτυα συλλογής και δευτεροβάθμια επεξεργασία αστικών λυμάτων.

Στη διαχείριση των υδάτων κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο 2021 - 2027 προβλέπεται να καλυφθεί με δίκτυα και εγκαταστάσεις επεξεργασίας πόσιμου νερού περίπου το 86% του πληθυσμού της Περιφέρειας. Επίσης υλοποιούνται και σημαντικές δράσεις προστασίας των πηγών υδροληψίας από υπόγεια και επιφανειακά υδατικά σώματα, δράσεις υλοποίησης Master Plan ύδρευσης και Σχεδίων Ασφάλειας Νερού κυρίως των μεγάλων αστικών οικισμών.

Παγκόσμιο Γεωπάρκο ΟΥΝΕΣΚΟ Γρεβενών - Κοζάνης

Στην περιφέρεια αναπτύσσεται και το Γεωπάρκο Γρεβενών – Κοζάνης που εντάσσεται στο Παγκόσμιο Δίκτυο Γεωπάρκων της UNESCO από το 2021 με Συντονιστή Φορέα την ANKO. Τα Παγκόσμια Γεωπάρκα ΟΥΝΕΣΚΟ είναι μοναδιαίες

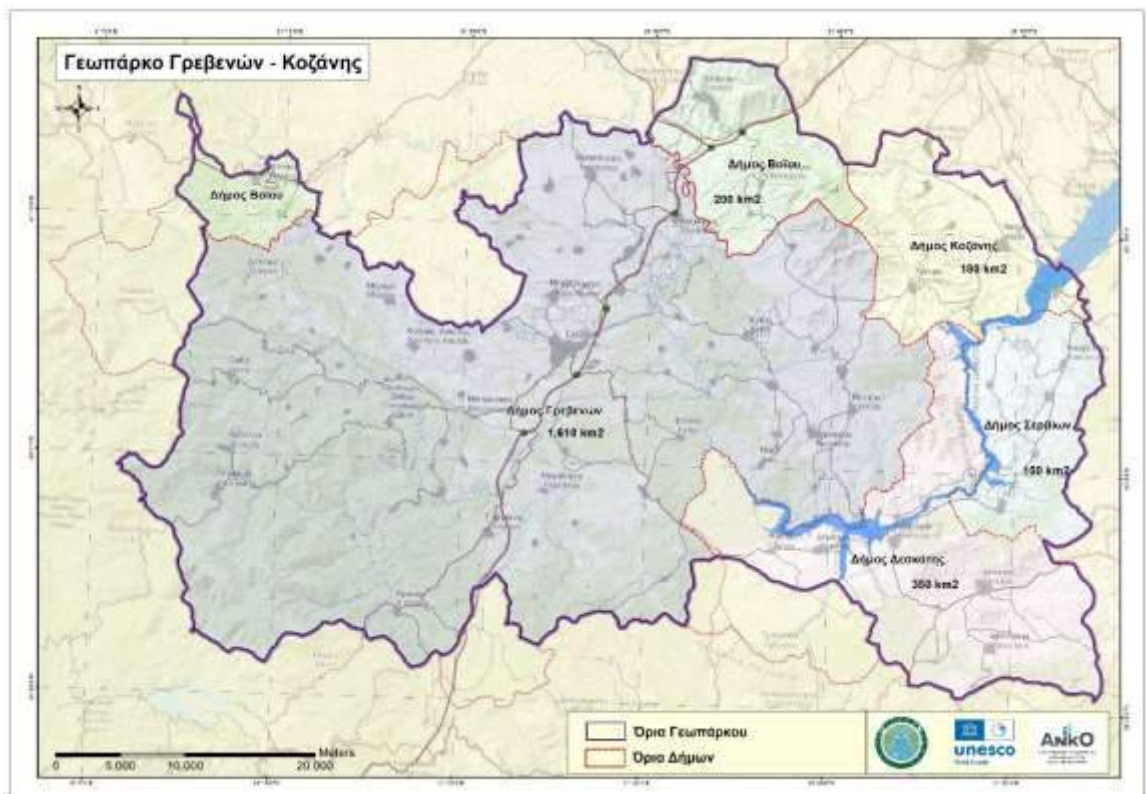

και ενιαίες γεωγραφικές περιοχές όπου θέσεις (τόποι) και τοπία διεθνούς γεωλογικής σημαντικότητας διοικούνται και διαχειρίζονται με ολιστική προσέγγιση αναφορικά με την προστασία, την εκπαίδευση και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Ένα Παγκόσμιο Γεωπάρκο ΟΥΝΕΣΚΟ αξιοποιεί τη γεωλογική του κληρονομιά (γεωκληρονομιά) σε συνδυασμό με το σύνολο της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής του, ώστε να ενδυναμώσει την ευαισθητοποίηση και κατανόηση κρίσιμων ζητημάτων που αντιμετωπίζουν οι τοπικές κοινωνίες, όπως η βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων και διαθεσίμων, μετριάζοντας τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και μειώνοντας τους φυσικούς κινδύνους.

Τα όρια του Γεωπάρκου Γρεβενών – Κοζάνης έχουν καθοριστεί σύμφωνα με τα διαθέσιμα γεωλογικά δεδομένα με επιστημονική τεκμηρίωση λαμβάνοντας υπόψη τις προδιαγραφές για την ένταξή του στο παγκόσμιο δίκτυο Γεωπάρκων της UNESCO και απεικονίζονται στον ακόλουθο Χάρτη:

Χάρτης 1.7 - Όρια Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης

Πηγή: ANKO

Για πρακτικούς αλλά και ουσιαστικούς λόγους αξιοπιστίας των στοιχείων, η οριοθέτηση συμπίπτει με το επίπεδο καθορισμού των διοικητικών ορίων των Δημοτικών Κοινοτήτων που βρίσκονται εντός του Γεωπάρκου και στις οποίες συμπεριλαμβάνονται οι παρακάτω οικισμοί:

**Πίνακας 1.45 - Οι Δημοτικές Κοινότητες και οι Οικισμοί του Γεωπάρκου
Γρεβενών - Κοζάνης και η έκταση που καταλαμβάνουν**

ΠΕΡΙΟΧΗ		ΕΚΤΑΣΗ (km ²)
Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών		
Δημοτικές Ενότητες	Δημοτικές Κοινότητες / Οικισμοί	
ΑΒΔΕΛΛΑΣ	ΑΒΔΕΛΛΑΣ / Αβδέλλα	43,243
ΑΓΙΟΥ ΚΟΣΜΑ	ΔΑΣΥΛΛΙΟΥ / Δασύλλιο	7,947
ΑΓΙΟΥ ΚΟΣΜΑ	ΚΑΛΗΡΑΧΗΣ / Καληράχη	16,609
ΑΓΙΟΥ ΚΟΣΜΑ	ΚΑΛΛΟΝΗΣ / Καλλονή	9,447
ΑΓΙΟΥ ΚΟΣΜΑ	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΟΥ / Κυπαρίσσι	8,372
ΑΓΙΟΥ ΚΟΣΜΑ	ΜΕΓΑΡΟΥ / Μέγαρο	24,757
ΑΓΙΟΥ ΚΟΣΜΑ	ΤΡΙΚΟΡΦΟΥ / Τρίκορφο	3,724
ΒΕΝΤΖΙΟΥ	ΕΞΑΡΧΟΥ / Έξαρχος, Βάρη	55,552
ΒΕΝΤΖΙ ΟΥ	ΚΕΝΤΡΟΥ / Κέντρο, Αγαλαίοι, Νησί	42,420
ΒΕΝΤΖΙΟΥ	ΚΝΙΔΗΣ / Κνίδη, Ιτέα, Μικροκλεισούρα, Πιστικό, Πόρος	81,901
ΒΕΝΤΖΙΟΥ	ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΙΟΥ / Παλαιοχώρι	43,939
ΒΕΝΤΖΙΟΥ	ΠΟΝΤΙΝΗΣ / Ποντινή	33,573
ΒΕΝΤΖΙΟΥ	ΠΥΛΩΡΩΝ / Πυλωροί	16,005
ΒΕΝΤΖΙΟΥ	ΣΑΡΑΚΗΝΑΣ / Σαρακήνα, Δίπορο, Νεοχώρι	49,887
ΓΟΡΓΙΑΝΗΣ	ΚΗΠΟΥΡΕΙΟΥ / Κηπουρειό	40,285
ΓΟΡΓΙΑΝΗΣ	ΚΡΑΝΕΑΣ / Κρανιά	70,929
ΓΟΡΓΙΑΝΗΣ	ΜΙΚΡΟΛΙΒΑΔΟΥ / Μικρολίβαδο	13,851
ΓΟΡΓΙΑΝΗΣ	ΠΗΓΑΔΙΤΣΑΣ / Πηγαδίτσα	19,128
ΓΟΡΓΙΑΝΗΣ	ΣΙΤΑΡΑ / Σιταράς	10,375
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΓΡΕΒΕΝΩΝ / Γρεβενά, Δοξαράς, Καλαμίτσι	56,838
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΑΓΙΩΝ ΘΕΟΔΩΡΩΝ / Άγιοι Θεόδωροι, Αμιλιανός,	152,182

ΠΕΡΙΟΧΗ		ΕΚΤΑΣΗ (km ²)
Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών		
Δημοτικές Ενότητες	Δημοτικές Κοινότητες / Οικισμοί	
	Ανθρακιά, Δεσπότης	
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΑΜΥΓΔΑΛΕΩΝ / Αμυγδαλιές, Αγία Τριάδα, Λόχμη	28,331
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΒΑΤΟΛΑΚΚΟΥ / Βατόλακκος	8,951
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΕΛΑΤΟΥ / Έλατος, Κάστρο	23,305
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ / Ελεύθερο, Ελεύθερο προσφύγων	11,177
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΚΑΛΟΧΙΟΥ / Καλόχι, Αγάπη, Μεσόλακκος	37,062
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΚΥΡΑΚΑΛΗΣ / Κυρακαλή	9,277
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΜΕΓΑΛΟΥ ΣΕΙΡΗΝΙΟΥ / Μέγα Σειρήνιο, Μικρό Σειρήνιο	18,804
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΜΥΡΣΙΝΗΣ / Μυρσίνα	25,494
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΦΕΛΛΙΟΥ / Φελλί, Ελευθεροχώρι	57,857
ΔΟΤΣΙΚΟΥ	ΔΟΤΣΙΚΟΥ / Δοτσικό	30,265
ΗΡΑΚΛΕΩΤΩΝ	ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ / Άγιος Γεώργιος	23,129
ΗΡΑΚΛΕΩΤΩΝ	ΚΙΒΩΤΟΥ / Κιβωτός	25,281
ΗΡΑΚΛΕΩΤΩΝ	ΚΟΚΚΙΝΙΑΣ / Κοκκινιά, Νέα Τραπεζούντα	16,280
ΗΡΑΚΛΕΩΤΩΝ	ΜΗΛΕΑΣ / Μηλιά	10,077
ΗΡΑΚΛΕΩΤΩΝ	ΠΟΛΥΔΕΝΔΡΟΥ / Πολύδενδρο	10,703
ΗΡΑΚΛΕΩΤΩΝ	ΤΑΞΙΑΡΧΟΥ / Ταξιάρχης	22,830
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΖΙΑΚΑ	ΑΛΑΤΟΠΕΤΡΑΣ / Αλατόπετρα	8,272
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΖΙΑΚΑ	ΑΝΑΒΡΥΤΩΝ / Αναβρυτά	11,104
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΖΙΑΚΑ	ΖΙΑΚΑ / Ζιάκας, Περιβολάκι	29,711
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΖΙΑΚΑ	ΚΟΣΜΑΤΙΟΥ / Κοσμάτι	15,648
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΖΙΑΚΑ	ΛΑΒΔΑ / Λάβδα	10,671
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΖΙΑΚΑ	ΜΑΥΡΑΝΑΙΩΝ / Μαυραναίοι,	37,934

ΠΕΡΙΟΧΗ		ΕΚΤΑΣΗ (km ²)
Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών		
Δημοτικές Ενότητες	Δημοτικές Κοινότητες / Οικισμοί	
	Μαυρονόρος, Σταυρός	
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΖΙΑΚΑ	ΜΟΝΑΧΙΤΙΟΥ / Μοναχίτι	41,681
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΖΙΑΚΑ	ΠΑΝΟΡΑΜΑΤΟΣ / Πανόραμα	7,023
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΖΙΑΚΑ	ΠΟΛΥΝΕΡΙΟΥ / Πολυνέρι	10,321
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΖΙΑΚΑ	ΠΡΟΣΒΟΡΡΟΥ / Πρόσβορρο	13,046
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΖΙΑΚΑ	ΣΠΗΛΛΙΟΥ / Σπήλαιο	39,504
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΖΙΑΚΑ	ΤΡΙΚΩΜΟΥ / Τρίκωμο, Παώρειο	16,853
ΜΕΣΟΛΟΥΡΙΟΥ	ΜΕΣΟΛΟΥΡΙΟΥ / Μεσολούρι	17,744
ΠΕΡΙΒΟΛΙΟΥ	ΠΕΡΙΒΟΛΙΟΥ / Περιβόλι	137,210
ΣΜΙΞΗΣ	ΣΜΙΞΗΣ / Σμίξη	25,292
ΦΙΛΙΠΠΑΙΩΝ	ΦΙΛΙΠΠΑΙΩΝ / Φιλιππαίοι, Αετιά, Κουρούνα	25,517
ΔΕΣΚΑΤΗΣ	ΔΕΣΚΑΤΗΣ / Δεσκάτη, Άγιος Γεώργιος, Γήλοφος, Διασελλάκι	126,387
ΔΕΣΚΑΤΗΣ	ΔΑΣΟΧΩΡΙΟΥ / Δασοχώρι	21,107
ΔΕΣΚΑΤΗΣ	ΠΑΛΙΟΥΡΙΑΣ / Παλιουριά	33,974
ΔΕΣΚΑΤΗΣ	ΠΑΝΑΓΙΑΣ / Παναγιά, Μονή Αγ. Νικάνορος	67,555
ΔΕΣΚΑΤΗΣ	ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ / Παρασκευή	19,923
ΧΑΣΙΩΝ	ΚΑΡΠΕΡΟΥ / Καρπερό, Δήμητρα	78,072
Περιφερειακή Ενότητα Κοζάνης		ΕΚΤΑΣΗ (km ²)
Δημοτικές Ενότητες	Δημοτικές Κοινότητες / Οικισμοί	
ΠΕΝΤΑΛΟΦΟΥ	ΔΙΛΟΦΟΥ / Δίλοφο	15,345
ΠΕΝΤΑΛΟΦΟΥ	ΠΕΝΤΑΛΟΦΟΥ / Πεντάλοφος	38,113
ΣΙΑΤΙΣΤΑΣ	ΣΙΑΤΙΣΤΑΣ / Σιάτιστα	94,426
ΣΙΑΤΙΣΤΑΣ	ΠΑΛΛΑΙΟΚΑΣΤΡΟΥ /	47,525

Περιφερειακή Ενότητα Κοζάνης		ΕΚΤΑΣΗ (km ²)
Δημοτικές Ενότητες	Δημοτικές Κοινότητες / Οικισμοί	
	Παλαιόκαστρο, Δαφνερό	
ΑΙΑΝΗΣ	ΑΙΑΝΗΣ / Αιανή	52,336
ΑΙΑΝΗΣ	ΚΕΡΑΣΙΑΣ / Κερασιά	9,636
ΑΙΑΝΗΣ	ΚΤΕΝΙΟΥ / Κτένι	15,427
ΑΙΑΝΗΣ	ΡΟΔΙΑΝΗΣ / Ροδιανή	15,426
ΑΙΑΝΗΣ	ΡΥΜΝΙΟΥ / Ρύμνιο	11,502
ΑΙΑΝΗΣ	ΧΡΩΜΙΟΥ / Χρώμιο	45,625
ΚΟΖΑΝΗΣ	ΛΕΥΚΟΠΗΓΗΣ / Λευκοπηγή	26,456
ΚΑΜΒΟΥΝΙΩΝ	ΕΛΑΤΗΣ / Ελάτη	39,982
ΚΑΜΒΟΥΝΙΩΝ	ΜΙΚΡΟΒΑΛΤΟΥ / Μικρόβαλτο, Μονή Στανού	30,308
ΚΑΜΒΟΥΝΙΩΝ	ΤΡΑΝΟΒΑΛΤΟΥ / Τρανόβαλτο, Λαζαράδες, Φρούριο	79,245
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ		2.486

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (Διοικητική διαίρεση της χώρας, 31/12/2020)

Το γεωλογικό υπόβαθρο του Γεωπάρκου Γρεβενών – Κοζάνης χαρακτηρίζεται από τα παλαιότερα πετρώματα της Ελλάδος που δημιουργήθηκαν κατά την εξάπλωση του ωκεανού της Τηθύος και τον σχηματισμό των ηπείρων Ευρώπης και Αφρικής από ιζήματα βαθιάς θάλασσας και ηπειρωτικών περιθωρίων. Χρονολόγηση που πραγματοποιήθηκε σε γρανοδιορίτη στην περιοχή της Δεσκάτης Γρεβενών προσδιορίζει ηλικία ~960 εκατομμύρια χρόνια.

Τα πετρώματα του Γεωπάρκου Γρεβενών – Κοζάνης μαρτυρούν τη συγκρότηση και διάσπαση της αρχαίας ηπείρου της Πανγαίας. Τα αρχικά φαινόμενα της ρήξης της Παγγαίας σηματοδοτούν τη γέννηση της Ευρωπαϊκής και Αφρικανικής ηπείρου. Κύριο χαρακτηριστικό του Γεωπάρκου Γρεβενών – Κοζάνης, αποτελεί η ένωση των τεκτονικών πλακών Ευρώπης και Αφρικής στην κοιλάδα του Μεσιού Νερού στον Βούρινο.

Οι υπόγειες κινήσεις των συγκρουόμενων τεκτονικών πλακών, Ευρώπης και Αφρικής, σμίλευαν τη γεωμορφολογία του σημερινού Γεωπάρκου, δημιουργώντας τα βουνά της οροσειράς της Πίνδου, τα οποία ανυψώθηκαν από

τις τεκτονικές διεργασίες που ακολούθησαν με την ταυτόχρονη συρρίκνωση και «καταστροφή» του ωκεανού τη Τηθύος. Ειδικά τα εδάφη που προέρχονται από τα οφιολιθικά πετρώματα, αν και περιλαμβάνουν τοξικά στοιχεία, φιλοξενούν σπάνια ενδημικά είδη φυτών. Στα εδάφη αυτά οφείλονται τα πυκνά δάση πεύκης της Βάλια Κάλντα, της Βασιλίτσας και του Βούρινου, με την ιδιαίτερη χλωρίδα τους που αποτελούν παράλληλα καταφύγιο άγριας ζωής, όπως αρκούδες, ζαρκάδια, αγριόχοιρους, λύκους, αγριόγατες κ.α.

Τα ύδατα που ρέουν σήμερα στα ποτάμια χρονολογούνται από την περίοδο του Πλειοκαίνου (~6 εκ. χρ.) και οριοθετούνται από υπολείμματα των Πλειστοκαινικών δασών (~2 εκ. χρ.). Το διάστημα αυτό, στη περιοχή του Γεωπάρκου Γρεβενών – Κοζάνης δημιουργείται ένας μοναδικός βιότοπος για προϊστορικά μαμούθ και ελέφαντες. Στην περιοχή του Γεωπάρκου εντοπίστηκαν σημαντικά απολιθώματα από μαστόδοντες, μαμούθ, ελέφαντες, ρινόκερους, ιππάρια, μαχαιρόδοντες και πολλά άλλα είδη. Από τα σημαντικότερα ευρήματα ήταν οι μεγαλύτεροι χαυλιόδοντες στον κόσμο, μήκους 5,02m, ενός μαστόδοντα (*Mammut borsoni*) και ένας γίγαντας, ηλικίας 25 ετών, με ύψος περί τα 3,5 μέτρα και βάρος μεγαλύτερο από 8 τόνους, Πλειοκαινικής ηλικίας (~3.000.000 ετών).

Ένας από τους εμβληματικούς γεώτοπους του Γεωπάρκου Γρεβενών – Κοζάνης είναι το φαράγγι της Πορτίτσας. Η δημιουργία του χρονολογείται στην τελευταία περίοδο των Παγετώνων, μία σχετικά πρόσφατη διεργασία (~12.000 χρ.). Η σημερινή γεωμορφολογία της κοιλάδας, μαρτυρά ότι πιθανότερο να δημιουργήθηκε από την παρουσία μιας τεράστιας λίμνης και ενδεχομένως την απόθεση πάγου, με φυσικό εμπόδιο τον σκληρό ασβεστόλιθο του Όρλιακα. Ο Βενέτικος ποταμός μαιανδρίζει σήμερα στην πλατιά κοίτη της κοιλάδας της Πορτίτσας.

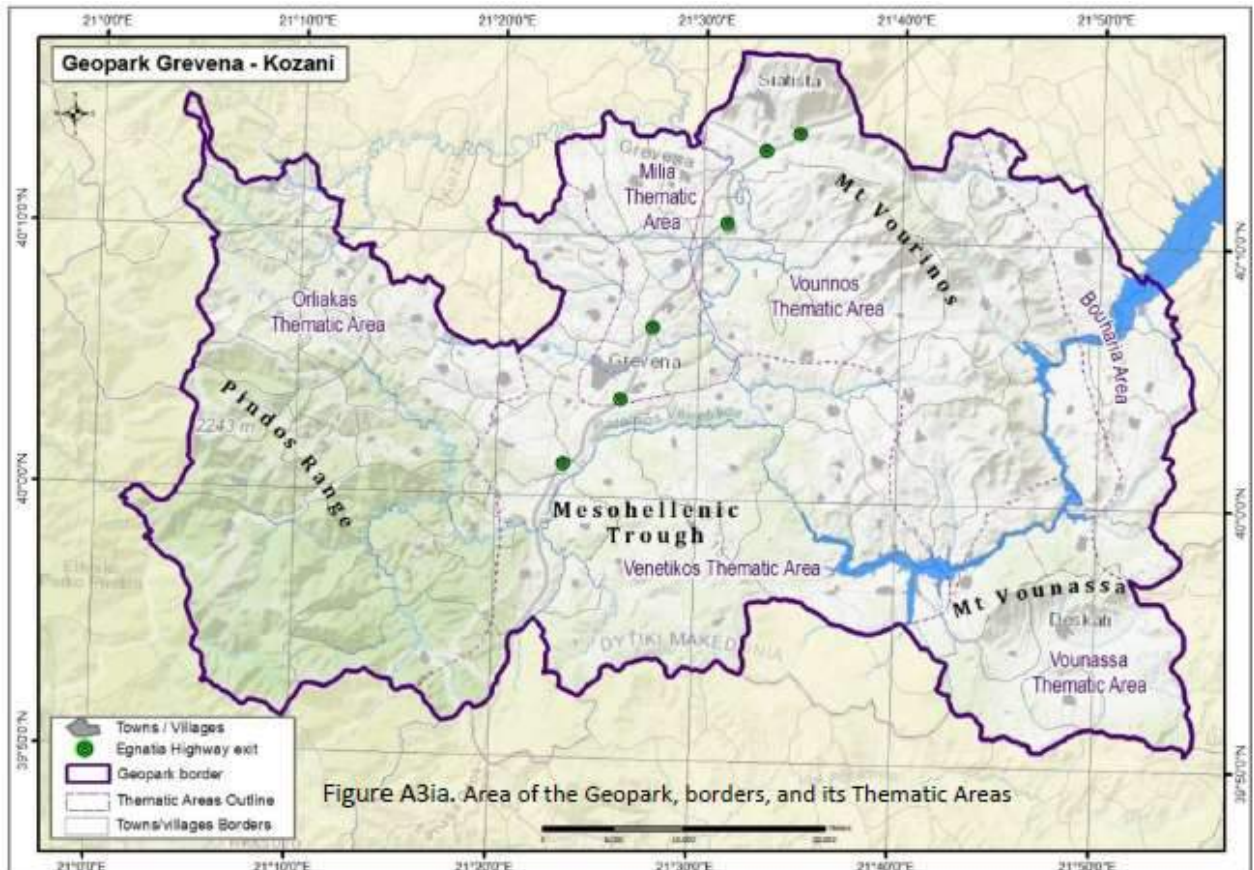
Προς το τέλος του Πλειστοκαίνου και συνεχίζοντας μέχρι σήμερα, οι πρόσφατες διαβρωτικές διεργασίες φρόντισαν για τον σχηματισμό των Μπουχαριών στην περιοχή των Καμβουνίων, στο ανατολικό τμήμα του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης, όπου εντοπίζονται εντυπωσιακές γεωμορφές που μοιάζουν με καμινάδες. Προήλθαν από διαδοχικές πλημμύρες και διάβρωση, από χιλιάδες χρόνια πριν έως και σήμερα.

Εντός του Γεωπάρκου αναπτύσσονται οι ακόλουθες γεωδιαδρομές, που αποτελούν γεωτουριστικές θεματικές περιοχές, όπως παρατίθενται και στον σχετικό Χάρτη:

- ✓ **Όρλιακας – Πίνδος («Η γεωκληρονομιά του μανδύα της γης και των παγετώνων»)**

- ✓ *Μηλιά («Η εξέλιξη των ελεφάντων – μαστοδόντων»)*
- ✓ *Βούρινος («Ο λιθοσφαιρικός τομέας της γης»)*
- ✓ *Βενέτικος («Η αναψυχή κατά μήκος ενός ποταμού»)*
- ✓ *Βουνάσσα («Ο κόσμος της Παγγαίας και της γέννησης της Ευρώπης»)*

Χάρτης 1.8 - Οι γεωδιαδρομές - γεωτουριστικές θεματικές περιοχές του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης

Πηγή: ΚΟΙΝΣΕΠ «Γεωθαύματα Ελλάδας», ΑΝΚΟ

1.4.3 Απορρίμματα

Η διαχείριση των απορριμμάτων υλοποιείται σύμφωνα με το εγκεκριμένο Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ, ΦΕΚ 4151/Β/22.12.2016) με φορέα Διαχείρισης τη ΔΙΑΔΥΜΑ ΑΕ, που αποτελεί το φορέα διαχείρισης του συνόλου των απορριμμάτων της Δυτικής Μακεδονίας.

Συνολικά σύμφωνα με τα στοιχεία της ΔΙΑΔΥΜΑ ΑΕ η συνολική ποσότητα ΑΣΑ το 2015 ήταν 111.171 τη/έτος. Η ποσότητα αυτή εκτιμάται ότι αυξάνεται στους 119.320 τη/έτος με υπολογισμούς για ογκώδη απόβλητα και απόβλητα πρασίνου. Το διάστημα 2007-2015 υπήρξε σημαντική αύξηση της ανακύκλωσης η οποία για

τα ρεύματα του Χαρτιού, Πλαστικού, Γυαλιού, Μετάλλων και ξύλου αυξήθηκε από 2,3% σε 10,8%. Η σύσταση των ΑΣΑ περιέχει 42,2% βιοαπόβλητα, 21,8% χαρτί, 13,5% και μικρότερες ποσότητες άλλων υλικών.

Η Μονάδα Επεξεργασίας Απορριμμάτων (ΜΕΑ) ξεκίνησε την λειτουργία της το 2017 και αποτελεί την σημαντικότερη εγκατάσταση του Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης Απορριμμάτων (ΟΣΔΑ) Δυτικής Μακεδονίας. Με την λειτουργία της ΜΕΑ πραγματοποιείται εκτροπή >85% του Βιοαπικοδομήσιμων αποβλήτων καθώς και αυξημένη ανάκτηση ανακυκλωμένων υλικών. Συνολικά εκτιμάται ότι μόλις το 33% των αποβλήτων που εισέρχονται στην ΜΕΑ οδηγείται προς Υγειονομική Ταφή.

1.4.4 Πολιτική Προστασία

Η αναμενόμενη επιδείνωση λόγω της κλιματικής αλλαγής αποτελεί απειλή για το υδάτινο και φυσικό περιβάλλον της ΠΔΜ και δύναται να προκαλέσει αυξημένες περιβαλλοντικές καταστροφές, όπως πυρκαγιές σε δασικές και αγροτικές περιοχές ή πλημμύρες σε δομημένες περιοχές και περιοχές σε γειτνίαση με υδατορέματα με δυσμενείς επιπτώσεις στις οικονομικές δραστηριότητες και στην υγεία των πολιτών των απειλούμενων περιοχών. Ο κίνδυνος πλημμυρών είναι ιδιαίτερα υψηλός για τμήματα των πόλεων Φλώρινας και Πτολεμαΐδας και την περιοχή του Άργους - Ορεστικού και Νεάπολης. Σύμφωνα με την 1η Αναθεώρηση της προκαταρκτικής αξιολόγησης κινδύνου πλημμύρας (2019), οι Ζώνες Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας στο ΥΔ ΕΛ09 «Δυτική Μακεδονία» με έμφαση στα διοικητικά όρια της Περιφέρειας είναι:

- ✓ ΕΛ09APSF002 Χαμηλή ζώνη μέσω ρου π. Αλιάκμονα (περιοχή Σαρακίνα, Καρπερό)
- ✓ ΕΛ09APSF003 Δεξιά παρόχθια περιοχή τεχνητής λίμνης Πολυφύτου
- ✓ ΕΛ09APSF004 Αριστερή παρόχθια περιοχή τεχνητής λίμνης Πολυφύτου, χαμηλή ζώνη Φτελιάς
- ✓ ΕΛ09APSF005 Πεδιάδα Κοζάνης
- ✓ ΕΛ09APSF006 Χαμηλή ζώνη Ξηρολίμνης
- ✓ ΕΛ09APSF007 Χαμηλή ζώνη άνω ρου π. Αλιάκμονα και λίμνης Καστοριάς
- ✓ ΕΛ09APSF008 Χαμηλή ζώνη κλειστής λεκάνης Πτολεμαΐδας, παραλίμνιες εκτάσεις λιμνών Ζάζαρη, Χειμαδίτιδα, Πετρών και νότια της λίμνης Βεγορίτιδας

- ✓ EL09APSF009 Περιοχή Άρνισσα, Αγ. Αθανάσιος παρόχθιες εκτάσεις βόρεια της λίμνης Βεγορίτιδας
- ✓ EL09APSF010 Χαμηλή ζώνη λεκάνης Πρεσπών
Χαμηλή ζώνη λεκάνης π. Αξιού στο Ν. Φλώρινας (π. Λύγκος)

Σύμφωνα με το εγκεκριμένο Σχέδιο Διαχείρισης Πλημμύρας (2018), τα κυριότερα θέματα της Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας (ΔΚΠ) στο Υδατικό Διαμέρισμα της Δυτικής Μακεδονίας συνοψίζονται στα εξής:

- ✓ Οι υψηλές πλημμυρικές παροχές και αδυναμία της κοίτης των υδατορεμάτων να παροχετεύσουν τις πλημμυρικές αιχμές.
- ✓ Η μορφολογία αλλά και οι στενώσεις της κοίτης των υδατορεμάτων σε επιμέρους τμήματα, εξαιτίας της υδροχαρούς βλάστησης, της συσσώρευσης φερτών υλών και των διατομών κάποιων εγκάρσιων τεχνικών έργων.
- ✓ Ο περιορισμός ή και η κάλυψη της κοίτης των υδατορεμάτων για την εξυπηρέτηση διάφορων ανθρωπογενών χρήσεων.
- ✓ Η αποσπασματική αντιπλημμυρική προστασία.
- ✓ Επικίνδυνα φαινόμενα πλημμυρών παρουσιάζονται αρκετά συχνά από εκδήλωση φαινομένων «ραγδαίων πλημμυρών».

Με βάση τις αναλύσεις επικινδυνότητας και κινδύνων πλημμύρας στο πλαίσιο του ΣΔΚΠ για το ΥΔ Δυτικής Μακεδονίας προέκυψαν τα ακόλουθα:

Η έκταση που κατακλύζεται από πλημμύρα των ποτάμιων ροών, για περίοδο επαναφοράς $T=50$ έτη, ανέρχεται σε 1220,94 km². Στην περιοχή κατάκλισης το 39,44% χαρακτηρίζεται από πολύ χαμηλό κίνδυνο, το 38,60% από χαμηλό, το 9,18% από μέτριο, το 10,63% από υψηλό και το 2,14% από πολύ υψηλό κίνδυνο. Το 78% της κατακλυζόμενης έκτασης χαρακτηρίζεται από χαμηλό και πολύ χαμηλό κίνδυνο.

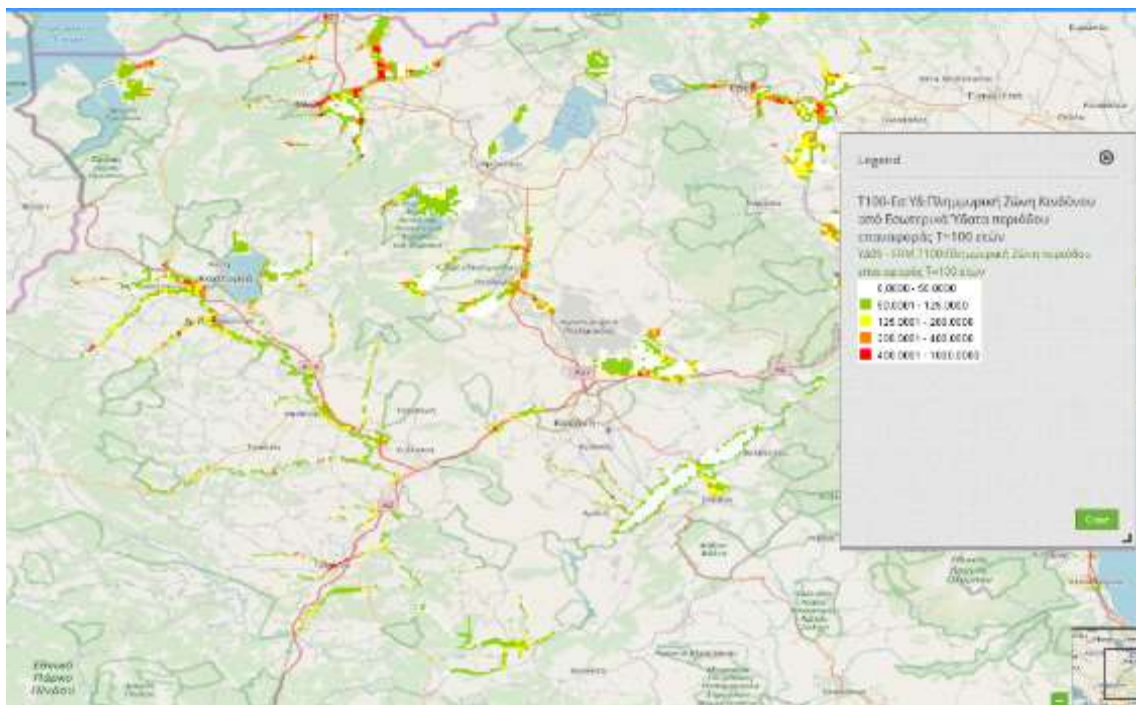
Το μέγεθος της περιοχής που κατακλύζεται από πλημμύρα των ποτάμιων ροών, περιόδου επαναφοράς $T=100$ έτη, ανέρχεται σε 1322,81 km². Στην περιοχή κατάκλισης το 38,09% χαρακτηρίζεται από πολύ χαμηλό κίνδυνο, το 38,42% από χαμηλό, το 9,56% από μέτριο, το 11,38% από υψηλό και το 2,55% από πολύ υψηλό κίνδυνο. Το 76,50% της κατακλυζόμενης έκτασης χαρακτηρίζεται από χαμηλό και πολύ χαμηλό κίνδυνο.

Για περίοδο επαναφοράς $T=1\ 000$ έτη η κατακλυζόμενη έκταση από ποτάμια ροές, είναι $1515,40\text{ km}^2$. Στην περιοχή κατάκλισης το 29,67% χαρακτηρίζεται από πολύ χαμηλό κίνδυνο, το 42,34% από χαμηλό, το 9,70% από μέτριο, το 14,10% από υψηλό και το 4,18% από πολύ υψηλό κίνδυνο. Το 72% της κατακλυζόμενης έκτασης χαρακτηρίζεται από χαμηλό και πολύ χαμηλό κίνδυνο.

Η ανύψωση της μέσης στάθμης της θάλασσας προκαλεί πλημμύρα, που για περίοδο επαναφοράς $T=100$ έτη, ανέρχεται σε $60,34\text{ km}^2$. Στην περιοχή κατάκλισης το 37,72%.

Χάρτης 1.9 - Πλημμυρικές ζώνες κινδύνου

Πηγή: Σχέδιο Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας

Η περιφέρεια διαθέτει σπουδαίο δασικό πλούτο παρά το γεγονός ότι η τρωτότητα (Vulnerability) είναι σχετικά περιορισμένη λόγω της τυπολογίας της βλάστησης και του μικρού διαστήματος ξηρής περιόδου, η επικινδυνότητα είναι αρκετά υψηλή (Hazard) λόγω της οικολογικής αξίας των φυσικών πόρων. Το υδατικό δυναμικό της ΠΔΜ είναι στρατηγικού χαρακτήρα για την χώρα. Παρά το γεγονός ότι ο κίνδυνος επάρκειας υδατικών πόρων δεν είναι τόσο έντονος όσο στις πεδινές και νησιωτικές περιοχές της χώρας, υπάρχουν σημαντικά ευάλωτα οικοσυστήματα στην Κλιματική Αλλαγή, όπως αυτά των λιμνών. Η αύξηση των θερμοκρασιών της ξηρής περιόδου του έτους αυξάνει την έκθεση στον κίνδυνο πυρκαγιάς των δασικών πόρων. Οικονομικά η αύξηση της μέσης θερμοκρασίας απειλεί δραστηριότητες εξαρτωμένων άμεσα από το κλίμα, όπως ο χιονοδρομικός

τουρισμός. Παράλληλα, η αύξηση της σφοδρότητας των βροχοπτώσεων απειλεί με καταστροφές της υπάρχουσας υποδομής (κατολισθήσεις) με επιπτώσεις σε απώλεια ανθρώπινης ζωής, καταστροφής περιουσίας και εισοδήματος. Στην οικονομία οι άμεσες επιπτώσεις της Κλιματικής Αλλαγής εστιάζουν στον ιδιαίτερα ευάλωτο κλάδο του χιονοδρομικού τουρισμού που πλήττεται από την συρρίκνωση της περιόδου. Έμμεσα, φαινόμενα φυσικών καταστροφών ενδέχεται να επηρεάσουν ανάλογα του τόπου και της έκτασης το σύνολο των οικονομικών δραστηριοτήτων στην περιφέρεια.

Επιπλέον, φαινόμενα εδαφικών αστοχιών (καθιζήσεις, κατολισθήσεις κ.α) τα οποία μάλιστα εντείνονται λόγω της κλιματικής αλλαγής χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί και στην αντιμετώπιση του σεισμικού κινδύνου καθώς στην Περιφέρεια υπάρχουν σημαντικά ενεργά ρήγματα.

1.5 Διασυνδεσιμότητα

Η κατασκευή της Εγνατίας Οδού και τμημάτων των κάθετων οδικών αξόνων βοήθησαν σε σημαντικό βαθμό στα προβλήματα προσβασιμότητας, αναιρώντας πλέον τη γεωγραφική απομόνωση της Δυτικής Μακεδονίας. Το μήκος της Εγνατίας Οδού που διατρέχει την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας είναι 112,5 χλμ. και περιλαμβάνει δύο κάθετους άξονες - πύλες εισόδου / εξόδου προς τα σύνορα της χώρας, ήτοι προς τη Βόρεια Μακεδονία διέρχεται ο άξονας Α27 (Κοζάνη-Νίκη) μήκους 72 χλμ. και προς την Αλβανία ο Α29 (Σιάτιστα-Κρυσταλλοπηγή) μήκους 79 χλμ. Το σύνολο της Οδού και οι κάθετοι άξονές της εντάσσονται στον Ανατολικό Διάδρομο/Διάδρομος Ανατολικής Μεσογείου των Διευρωπαϊκών Δικτύων Μεταφορών (ΔΕΔ-Μ) της ΕΕ και αποτελούν τον κορμό των μεταφορικών δικτύων της Περιφέρειας συνδέοντάς την με τον ευρύτερο χώρο της ΝΑ Ευρώπης.

Οι οδικές αφίξεις στην ΠΔΜ παρουσίασαν αύξηση την περίοδο 2015-2019, κατά 12% (από 1,1 εκατ. το 2015 σε 1,3 εκατ. το 2019), πολύ υψηλότερη από τη μέση αύξηση σε εθνικό επίπεδο (2%), ενώ, όπως είναι φυσιολογικό λόγω της πανδημίας COVID-19, την περίοδο 2019-2020 κατέγραψαν μείωση κατά -76%, από 1,3 εκατ. το 2019 σε 306 χιλ. το 2020 – μέσος όρος χώρας: -79%). Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των οδικών αφίξεων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας για το 2020, το υψηλότερο ποσοστό καταγράφεται στο μεθοριακό σταθμό Κρυσταλλοπηγής (73%) και το υπόλοιπο 27% στο μεθοριακό σταθμό Νίκης.

Στο Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο ως πόλεις-πύλες της Περιφέρειας από το διασυνοριακό χώρο (Βόρεια Μακεδονία και Αλβανία) ορίζονται οι πόλεις Φλώρινα και Καστοριά. Ως πολυτροπικός κόμβος εθνικής σημασίας ορίζεται η πόλη της Κοζάνης που συνδέεται με τον ευρύτερο εθνικό χώρο/διεθνή με τρία μέσα μεταφοράς (αυτοκινητόδρομο, σιδηρόδρομο και αεροδρόμιο). Βασική επιδίωξη αποτελεί η αναβάθμιση των μέσων αυτών και η σύνδεσή τους ώστε να ενισχυθεί ο χαρακτήρας της διατροπικότητας.

Στο χωρικό πρότυπο ανάπτυξης της Περιφέρειας συμβάλλουν καθοριστικά δύο σχεδιαζόμενοι και υπό κατασκευή (εν μέρει) κάθετοι οδικοί άξονες που συνδέονται με την Εγνατία Οδό προς νότια κατεύθυνση:

- ✓ Ο άξονας Γρεβενών–Λαμίας (αυτοκινητόδρομος Κεντρικής Ελλάδας-Ε65): Η ολοκλήρωση αυτού του άξονα θα επιτρέψει την σύνδεση της περιοχής απ' ευθείας με τη Θεσσαλία, τη Στερεά Ελλάδα και την Αθήνα αλλά και την Πελοπόννησο. Γύρω από τον οδικό άξονα αρθρώνονται σημαντικοί εθνικοί και περιφερειακοί πόλοι ανάπτυξης.
- ✓ Ο άξονας Κοζάνης–Λάρισας: Ο άξονας αυτός αποτελεί σημαντική σύνδεση με τη Θεσσαλία και συνδέει επίσης σημαντικούς εθνικούς και περιφερειακούς πόλους ανάπτυξης.

Το ενδοπεριφερειακό οδικό δίκτυο βελτιώνεται σημαντικά συμβάλλοντας στη διευκόλυνση των επικοινωνιών στην ενδοχώρα της Περιφέρειας, στην απόκτηση πρόσβασης στην Εγνατία και τους κάθετους άξονες, καθώς επίσης στη διασφάλιση της οδικής ασφάλειας και στην αξιοποίηση των προοπτικών ανάπτυξης που διανοίγονται από την υλοποίηση υποδομών και υπηρεσιών προσπελασιμότητας. Τονίζεται όμως και η διαρκής ανάγκη συντήρησής του λόγω των καιρικών συνθηκών.

Το δίκτυο μεταφορών ενισχύεται με την ανάπτυξη του σιδηροδρομικού δικτύου και ειδικότερα με τις ακόλουθες προβλέψεις:

- Αναβάθμιση της σιδηροδρομικής σύνδεσης της Κοζάνης και της Φλώρινας με τον κεντρικό σταθμό της Θεσσαλονίκης.
- Προβλεπόμενος σιδηροδρομικός άξονας Κρυσταλλοπηγή - Φλώρινα - Θεσσαλονίκη που ανήκει στο κεντρικό διευρωπαϊκό σιδηροδρομικό δίκτυο της Ελλάδας.
- Προβλεπόμενη σιδηροδρομική σύνδεση Καλαμπάκα-Κοζάνη.

Το μεταφορικό δίκτυο ολοκληρώνεται με τα δύο αεροδρόμια που διαθέτει η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας και είναι:

- ο Κρατικός Αερολιμένας Καστοριάς «Αριστοτέλης», που βρίσκεται σε απόσταση 500 μ. από την πόλη του Άργους Ορεστικού και 12 χλμ. από την Πρωτεύουσα της Περιφερειακής Ενότητας, τη Καστοριά. Οι κτιριακές του εγκαταστάσεις καλύπτουν επιφάνεια 1.000 τ.μ. Διαθέτει έναν επιβατικό σταθμό και δύο θέσεις στάθμευσης αεροσκαφών μεγέθους B737, ενώ ο χώρος για την στάθμευση ελαφρών αεροσκαφών επιφανείας φτάνει τα 2.000 τ.μ. Λόγω του ορεινού αναγλύφου της περιοχής οι συγκοινωνίες, κ
- ο Κρατικός αερολιμένας Κοζάνης «Φίλιππος», που βρίσκεται στην θέση Πετρανά, 4 χλμ. νοτιοανατολικά από την πόλη της Κοζάνης σε υψόμετρο 634 μ. Οι κτιριακές του εγκαταστάσεις καλύπτουν επιφάνεια 400 τ.μ. Διαθέτει έναν επιβατικό και έναν πυροσβεστικό σταθμό, ενώ διαθέτει και 2 θέσεις στάθμευσης για αεροσκάφη τύπου B737 ή 3 θέσεις για αεροσκάφη τύπου ATR. τ

Την ευθύνη της λειτουργίας και διαχείρισης των αεροδρομίων έχει η Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας (ΥΠΑ). Τα αεροδρόμια της ΠΔΜ εξυπηρετούν μόνο πτήσεις εσωτερικού, κυρίως τα επιδοτούμενα δρομολόγια τακτικών πτήσεων με την Αθήνα και εμφανίζουν από τις πιο χαμηλές κινήσεις αεροσκαφών και επιβατών των ελληνικών αερολιμένων. Ειδικότερα, για το 2020, η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας αντιπροσώπευε μόλις το 0,04% των αεροπορικών αφίξεων εσωτερικού της χώρας, ενώ δεν κατέγραψε διεθνή αεροπορική σύνδεση.

Στην παρούσα συγκυρία, οι υφιστάμενες υποδομές μπορεί να φαίνονται επαρκείς, λόγω της εξαιρετικά χαμηλής ζήτησης, στο πλαίσιο όμως μιας συνολικής αναπτυξιακής στρατηγικής που αποσκοπεί, μεταξύ άλλων, στην προσέλκυση νέων επιχειρήσεων, τουριστικών επισκεπτών, αλλά και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των τοπικών πληθυσμών, είναι σημαντικό να δρομολογηθούν άμεσα ενέργειες ωρίμανσης έργων εκσυγχρονισμού και βελτιώσεων των αεροπορικών υποδομών της Περιφέρειας.

μ
ή

³ Ινστιτούτο Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων, Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας: Ετήσια Έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του Τουρισμού για το 2020», Δεκέμβριος 2021, https://insete.gr/wp-content/uploads/2020/05/21-12_Western_Macedonia-2.pdf

ς

π

1.6 Κοινωνική ανάπτυξη

1.6.1 Υγεία - Πρόνοια - Κοινωνική ένταξη και Εκπαίδευση

Υγεία

Εντός της ΠΔΜ λειτουργούν 5 Γενικά Νοσοκομεία στις έδρες των ΠΕ και την Πτολεμαΐδα, με 1.133 κλίνες το 2019, έναντι 1.169 το 2013. Επίσης διαθέτει 11 Κέντρα Υγείας (ΚΥ) -2021- έναντι 6 ΚΥ το 2013 (ΕΛΣΤΑΤ), καθώς και 86 Περιφερειακά Ιατρεία. Οι διαθέσιμες κλίνες ανά 100 χιλιάδες κατοίκους είναι 426 κατατάσσοντας την Δυτική Μακεδονία στην 5η θέση μεταξύ των ελληνικών περιφερειών -το 2019, παρουσιάζοντας μικρή αύξηση σε σχέση με το 2013 (419 κλίνες).

Η χωρική κάλυψη των υποδομών υγείας είναι ικανοποιητική, όμως η λειτουργία τους δεν μπορεί να θεωρηθεί επαρκής λόγω των ελλείψεων σε προσωπικό και εξοπλισμό.

Κοινωνική ένταξη

Στην Περιφέρεια λειτουργεί ικανοποιητικό δίκτυο κοινωνικών δομών το οποίο περιλαμβάνει 10 Κέντρα Κοινότητας Δήμων, 3 Συμβουλευτικά Κέντρα (Καστοριάς, Κοζάνης και Φλώρινας) και μία Δομή Φιλοξενίας γυναικών θυμάτων βίας στην Κοζάνη, 2 Κέντρων Δημέρευσης – Ημερήσιας Φροντίδας Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες και 7 Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων.

Σύμφωνα με την Περιφερειακή Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης, στη Δυτική Μακεδονία καταγράφονται (προσεγγιστικά) 3.616 ΑμεΑ - ωφελούμενοι των τοπικών κοινωνικών δομών. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών διαβίωσης των Νοικοκυριών-EU-SILC του έτους 2019, τα οποία επεξεργάστηκε το «Παρατηρητήριο Θεμάτων Αναπηρίας» της ΕΣΑμεΑ, το 22% του πληθυσμού της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, ηλικίας 16 ετών και άνω, αντιμετωπίζουν περιορισμούς ή δυσκολίες στις καθημερινές δραστηριότητες λόγω μακροχρόνιου προβλήματος υγείας. Εξ αυτών, 22.676 άτομα αντιμετωπίζουν σοβαρή αναπηρία (9.1% του πληθυσμού της Περιφέρειας) και 32.032 αναφέρουν μέτριους περιορισμούς (12.9% του πληθυσμού της Περιφέρειας)

Το ποσοστό ατόμων σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού στην ΠΔΜ αποκλιμακώνεται (36,7% το 2018) αν και παραμένει υψηλό ανερχόμενο σε 34,9%

-το 2020, υψηλότερο από τον μ.ο. της χώρας (28,8%) και της Ευρωζώνης (21,9% για το 2020) (Eurostat). Ειδικότερα, η υψηλή ανεργία στην περιοχή συνεπάγεται και υψηλό ποσοστό ατόμων σε κίνδυνο φτώχειας, το οποίο στη Δυτική Μακεδονία ανήλθε στο 21,5% του πληθυσμού για το 2021 (το αντίστοιχο ποσοστό το 2019 ανερχόταν σε 21,6%). Ποσοστό ελαφρώς υψηλότερο από τον εθνικό μέσο όρο του 19,6% -για το 2021- που την κατατάσσει 8η μεταξύ των Περιφερειών της χώρας

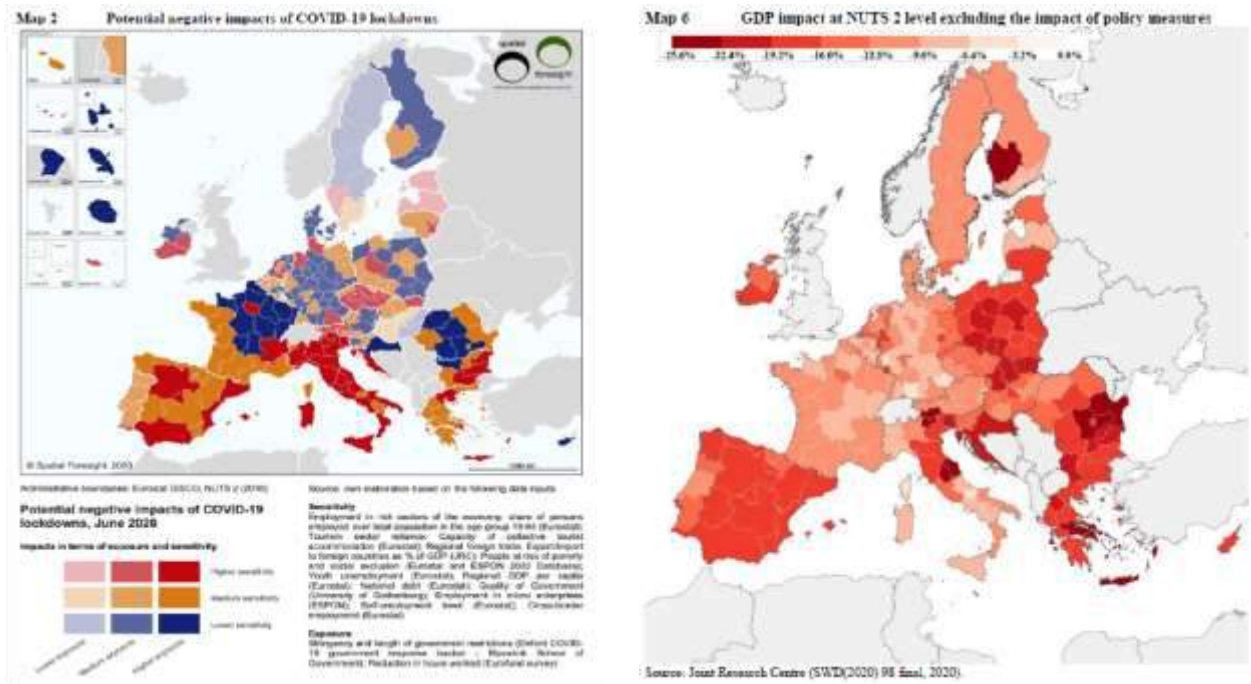
Πίνακας 1.46 - Κοινωνικοί δείκτες Δυτικής Μακεδονίας

ΔΕΙΚΤΕΣ	ΕΛΛΑΔΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
Νέοι (18-24 ετών) αποκλεισμένοι από το εργατικό δυναμικό και την εκπαίδευση, 2020	16%	18%
% πληθυσμού με έλλειψη πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας, 2018	8,8%	8,6%
Ανεργία μακράς διάρκειας (%) επί των συνολικών ανέργων, 2020	65,5%	60,6%
% πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, 2020	28,8%	34,9%

Πηγή: (Eurostat), (OECD Territorial Reviews, op.cit.)

Σημειώνεται ότι παρότι δεν υπάρχουν ακόμη διαθέσιμα ποσοτικά στοιχεία, σημαντική εκτιμάται ότι ήταν η επίπτωση της πανδημίας Covid-19. Η Δυτική Μακεδονία θεωρείται Περιφέρεια υψηλής έκθεσης / μεσαίας ευαισθησίας ως προς αυτές τις επιπτώσεις, υψηλής έκθεσης / χαμηλής ευαισθησίας όσον αφορά στην επίπτωση των lockdown και με πιθανή επίπτωση 16-19% στο ΑΕΠ της (χωρίς τις δημόσιες αντισταθμιστικές παρεμβάσεις).

Χάρτης 1.10 - Επιπτώσεις της COVID-19

Πηγή: (ECR, Potential impacts of COVID-19 on regions and cities of the EU)

Εκπαίδευση

Στην ΠΔΜ καταγράφονται 188 μονάδες προσχολικής αγωγής (νηπιαγωγεία) και 4.107 μαθητές (ΕΛΣΤΑΤ 2020). Το ποσοστό των παιδιών ηλικίας 4 ετών έως την έναρξη της υποχρεωτικής εκπαίδευσης που είναι εγγεγραμμένα σε εκπαίδευση ανέρχεται σε 96,3%, το οποίο είναι το δεύτερο υψηλότερο μεταξύ των Περιφερειών της χώρας (Eurostat, 2020).

Στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση καταγράφονται 154 μονάδες δημοτικών σχολείων με 14.172 εγγεγραμμένους μαθητές (ΕΛΣΤΑΤ, 2020). Στις παραπάνω σχολικές μονάδες λειτουργούν ειδικές τάξεις με 21 εγγεγραμμένους μαθητές. Αντίστοιχα στην Περιφέρεια καταγράφονται 69 Σχολικές μονάδες (δημόσια γυμνάσια) - εκ των οποίων 27 διαθέτουν αίθουσα πολλαπλών χρήσεων και 37 γυμναστήριο. Οι εγγεγραμμένοι μαθητές γυμνασίων ανέρχονται σε 7.775 εκ των οποίων 113 αλλοδαπής υπηκοότητας (ΕΛΣΤΑΤ, 2020). Ο αριθμός των Γενικών Λυκείων ανέρχεται σε 36 με 5.403 εγγεγραμμένους μαθητές (ΕΛΣΤΑΤ, 2020). Σχετικά με την Επαγγελματική Εκπαίδευση στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας καταγράφονται 19 Επαγγελματικά Λύκεια και 4 Επαγγελματικές Σχολές Μαθητείας του ΟΑΕΔ στα οποία είναι εγγεγραμμένοι 5.021 μαθητές, εκ των οποίων οι 499 στις Σχολές του

ΟΑΕΔ. Σε δημόσια και ιδιωτικά ΙΕΚ το 2017 καταγράφονται 1.756 σπουδαστές (ΕΛΣΤΑΤ, 2020).

Σχετικά με την Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση στην ΠΔΜ καταγράφονται 22 σχολικές μονάδες (3 νηπιαγωγεία, 7 Δημοτικά, 3 Επαγγελματικά Λύκεια και 5 Ενιαία Ειδικής Επαγγελματικά Γυμνάσια – Λύκεια) με συνολικά 240 μαθητές (ΕΛΣΤΑΤ, 2020).

Στην Ανώτατη Εκπαίδευση οι φοιτητές του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας ανέρχονται σε 5.545 (ΕΛΣΤΑΤ, 2020). Σύμφωνα με το Νόμο 4610/2019 (ΦΕΚ 70/Α/07.05.2019), η ακαδημαϊκή δομή του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας έχει διαμορφωθεί ως εξής:

1. Πολυτεχνική Σχολή (με έδρα την Κοζάνη)

- ✓ Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών
- ✓ Τμήμα Μηχανικών Ορυκτών Πόρων
- ✓ Τμήμα Μηχανικών Σχεδίασης Προϊόντων και Συστημάτων
- ✓ Τμήμα Μηχανολόγων Μηχανικών
- ✓ Τμήμα Χημικών Μηχανικών

2. Σχολή Οικονομικών Επιστημών (με έδρα την Κοζάνη)

- ✓ Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών Σπουδών
- ✓ Τμήμα Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας
- ✓ Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής
- ✓ Τμήμα Οικονομικών Επιστημών (Καστοριά)
- ✓ Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων (Γρεβενά)
- ✓ Τμήμα Περιφερειακής και Διασυνοριακής Ανάπτυξης
- ✓ Τμήμα Στατιστικής και Ασφαλιστικής Επιστήμης (Γρεβενά)

3. Σχολή Καλών Τεχνών (με έδρα τη Φλώρινα)

- ✓ Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών

4. Σχολή Γεωπονικών Επιστημών (με έδρα τη Φλώρινα)

- ✓ Τμήμα Γεωπονίας

5. Σχολή Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών (με έδρα τη Φλώρινα)

- ✓ Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης

- ✓ Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών
- ✓ Τμήμα Επικοινωνίας και Ψηφιακών Μέσων (Καστοριά)
- ✓ Τμήμα Ψυχολογίας

6. Σχολή Επιστημών Υγείας (με έδρα την Πτολεμαΐδα)

- ✓ Τμήμα Εργοθεραπείας
- ✓ Τμήμα Μαιευτικής

7. Σχολή Θετικών Επιστημών (με έδρα την Καστοριά)

- ✓ Τμήμα Μαθηματικών
- ✓ Τμήμα Πληροφορικής

Αναφορικά με τις υποδομές στην Γ΄/θμια εκπαίδευση υλοποιήθηκε το μεγάλο έργο της Πανεπιστημιούπολης Δυτικής Μακεδονίας στην Κοζάνη και προσεχώς προβλέπεται η κτιριολογική αναβάθμιση των Σχολών του Πανεπιστημίου στη Φλώρινα (Καλών Τεχνών και Παιδαγωγική). Επίσης χρηματοδοτήθηκε η προμήθεια σύγχρονου εξοπλισμού σχεδόν στο σύνολο των Σχολών του Πανεπιστημίου.

Γενικά το επίπεδο των υποδομών εκπαίδευσης βελτιώθηκε, ωστόσο εξακολουθούν να υπάρχουν βασικές ανάγκες για την ολοκλήρωση των υποδομών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, την αναβάθμιση του εξοπλισμού των υποδομών σχολικής εκπαίδευσης και τη συμπλήρωση των υποδομών της τεχνικής εκπαίδευσης.

1.6.2 Ιστορία - Πολιτισμός - Τουρισμός

Στην Περιφέρεια υπάρχει σημαντικός αριθμός χαρακτηρισμένων ιστορικών τόπων αλλά μόλις 7 κηρυγμένοι παραδοσιακοί οικισμοί. Οι 2 βρίσκονται στην ΠΕ Κοζάνης (Σιάτιστα και Πεντάλοφος), οι 2 στην ΠΕ Φλώρινας (Ψαράδες και Νυμφαίο), οι 2 στην ΠΕ Γρεβενών (Καλλονή και Δίπορος) και 1 στην ΠΕ Καστοριάς (τμ. Πόλης Καστοριάς). Εκτός από τους παραπάνω οικισμούς, στην Περιφέρεια υπάρχουν και άλλοι αξιόλογοι οικισμοί, οι οποίοι δεν είναι χαρακτηρισμένοι ως παραδοσιακοί, αλλά διακρίνονται είτε για την ιδιαίτερή τους αρχιτεκτονική φυσιογνωμία και για τον παραδοσιακό τους χαρακτήρα είτε για τις σημαντικές συγκεντρώσεις βυζαντινών, μεταβυζαντινών και νεότερων μνημείων.

Ειδικότερα καταγράφονται 40 αξιόλογοι, και ιδιαίτερα οι: Καστοριά, Σιάτιστα, Νυμφαίο, Βλάστη, Φλώρινα (ιστορικό κέντρο), Βλαχοχώρια Γρεβενών,

Μαστοροχώρια Βοΐου, Οικισμοί Πρεσπών, Μαστοροχώρια Φλώρινας, Οικισμοί Κορεστέων. Πόλεις όπως η Καστοριά και η Σιάτιστα αποτελούσαν σημαντικά αστικά και διοικητικά κέντρα της ευρύτερης περιοχής κατά την Βυζαντινή και μεταβυζαντινή περίοδο και περιλαμβάνουν σημαντικά μνημεία των περιόδων αυτών με ένα σημαντικό αριθμό αρχοντικών της «Μακεδονίτικης Αρχιτεκτονικής» στις δύο πόλεις και άλλα αστικά κέντρα και με Βυζαντινά Μοναστήρια. Αξιόλογα πέτρινα γεφύρια είναι πρωτεύον στοιχείο της περιοχής κυρίως Γρεβενών, ενώ τα κηρυγμένα μνημεία της νεότερης εποχής συγκεντρώνονται κυρίως στην ΠΕ Καστοριάς.

Τα κυριότερα μουσεία και συναφείς υποδομές παρουσιάζονται στον πίνακα. Στο σύνολο τους είναι "μικρού" μεγέθους και περιορίζονται στην προβολή τοπικών (ωστόσο κάποιων ιδιαίτερα σημαντικών) ευρημάτων.

Πίνακας 1.47 - Μουσεία ανά τομέα ενδιαφέροντος στη Δυτική Μακεδονία

Κύριο πεδίο ενδιαφέροντος	ΠΕ Γρεβενών	ΠΕ Καστοριάς	ΠΕ Κοζάνης	ΠΕ Φλώρινας
Αρχαιολογικού - Ιστορικού	Αρχαιολογική Συλλογή	Βυζαντινό Μουσείο Οικομουσείο Δισπηλιού Αρχαιολογικό Μουσείο Άργους Ορεστικού Παύλου Μελά (Μελάς) Μακεδονικού Αγώνα	Αρχαιολογικό Μουσείο Αιανής Αρχ/κή Συλλογή Κοζάνης Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα Χρωμίου	Αρχαιολογικό Μουσείο Βυζαντινό Μουσείο
Σύγχρονου πολιτισμού / Ιστορίας			Βιβλιοθήκη Κοζάνης Μουσείο Σύγχρονης Τοπικής Ιστορίας Κοζάνης. Συλλογή Λεωνίδα Παπάζογλου	Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης Φλώρινας Πινακοθήκη Φλωριναίων Καλλιτεχνών
Λαογραφίας		Λαογραφικό Μουσείο Μουσείο Ενδυματολογίας Κέρινων Ομοιωμάτων Μαυροχωρίου.	Ιστορικό-Λαογραφικό και Φυσικής Ιστορίας Μουσείο Κοζάνης Εκκλησιαστικό Μουσείο Σιάτιστας Λαογραφικό Μουσείο Σερβίων Λαογραφικό Μουσείο Βελβεντού	Λαογραφικό Μουσείο Φλώρινας Λαογραφικό Μουσείο Αμυνταίου Λαογραφικό Μουσείο Λεχόβου Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα, χωριό Κώττα

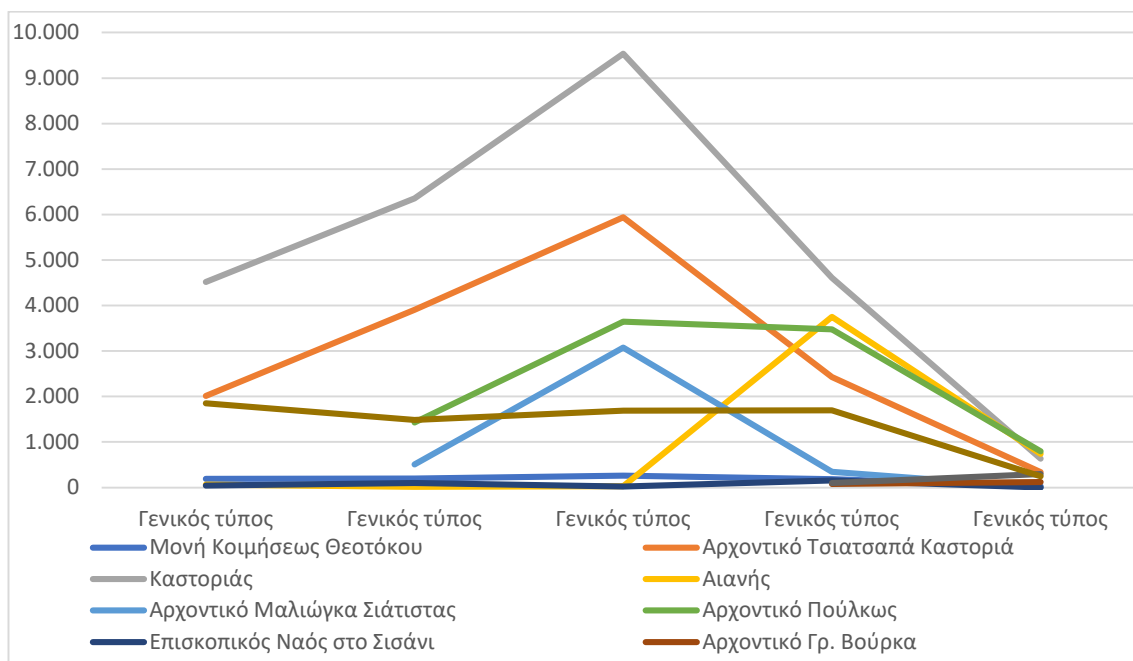
Κύριο πεδίο ενδιαφέροντος	ΠΕ Γρεβενών	ΠΕ Καστοριάς	ΠΕ Κοζάνης	ΠΕ Φλώρινας
			Ανθρωπολογικό, Λαογραφικό Μουσείο & Πινακοθήκη Πτολεμαΐδας	
Φυσικό περιβάλλον	Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Μηλέας	Μουσείο Παλαιοντο-λογίας & Παλαιο-βοτανικής Νόστιμου Ενυδρείο Καστοριάς	Βοτανικό Μουσείο Σιάτιστας Χαρτοθήκη, Κοζάνης Παλαιοντολογικό Σιάτιστας	
Τοπικά προϊόντα / γαστρονομία	Μουσείο Μανι-ταριών Λάβδας			Μουσείο Αργυροχοΐας Νυμφαίου

Πηγή: Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Σύμφωνα με τον Διαρκή Κατάλογο κηρυγμένων αρχαιολογικών χώρων και μνημείων της Ελλάδος, στην ΠΔΜ υπάρχουν 42 κηρυγμένοι αρχαιολογικοί χώροι–μνημεία της προϊστορικής και κλασικής εποχής, 283 της βυζαντινής και μεταβυζαντινής εποχής και 175 της νεότερης εποχής. Το ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τον προϊστορικό πολιτισμό εστιάζεται στις περιοχές λιμνών Καστοριάς και Πετρών και στην Αυγή (Καστοριάς), με κυριότερο τον αρχαιολογικό χώρο του Δισπηλιού. Όσον αφορά την κλασική εποχή, στην Π.Ε. Κοζάνης βρίσκονται 60% των μνημείων με επίκεντρο την αρχαία πόλη της Αιανής, στην Π.Ε. Φλώρινας υπάρχουν δύο αποκατεστημένοι και επισκέψιμοι αρχαιολογικοί χώροι (Πέτρες, Φλώρινα). Οι βυζαντινές και μεταβυζαντινές αρχαιότητες περιλαμβάνουν ως επί το πλείστον Ιερούς Ναούς και Ιερές Μονές, τη Βυζαντινή Καστροπολιτεία Σερβίων και Βυζαντινούς οικισμούς.

Η περιορισμένη υφιστάμενη τουριστική ανάπτυξη της Δυτικής Μακεδονίας αντικατοπτρίζεται στα μεγέθη που περιγράφουν την κίνηση σε αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία. Ως το 2018 η κίνηση παρουσιάζει σημαντική αύξηση, ωστόσο μετέπειτα παρουσιάζεται μείωση και ουσιαστικά μηδενισμός λόγω της πανδημίας το 2020.

Διάγραμμα 1.12 - Κίνηση Αρχαιολογικών Χώρων & Μουσείων

Σημαντικούς ιστορικούς πόρους αποτελούν τοποθεσίες και μνημεία που αναφέρονται στο Μακεδονικό Αγώνα (Χρώμιο Κοζάνης) καθώς και το πάρκο Εθνικής Συμφιλίωσης στον Γράμμο.

Ως προς τους φυσικούς – περιβαλλοντικούς πόρους με τουριστικό ενδιαφέρον εντοπίζονται κατ' αρχήν οι πολύ ενδιαφέροντες Γεωλογικοί πόροι:

- γεώτοποι περί το Παγκόσμιο Γεωπάρκο ΟΥΝΕΣΚΟ Γρεβενών - Κοζάνης,
- συνολικά 63 σπήλαια, σύμφωνα με την Εφορεία Παλαιοανθρωπολογίας-Σπηλαιολογίας Βόρειας Ελλάδος στην Περιφέρεια (κηρυγμένα και μη).

Ακολούθως, τα Φυσικά οικοσυστήματα (Ορεινά συμπλέγματα, λίμνες) με πλήθος κορυφών και ορεινών όγκων και 16 περιοχές του Δικτύου NATURA 2000 μεταξύ των οποίων δύο Εθνικά Πάρκα (Πίνδου και Πρεσπών), οι περιοχές Βόρας – Βεγορίτιδα, Βίτσι (Βέρνον)- Χειμαδίτιδα – Ζάζαρη, Όρος Βούρινος, Στενά Αλιάκμονα – Πιέρια, Λίμνη Καστοριάς. Συνολικότερα ως προς το Τοπίο, αναδεικνύονται 9 Ζώνες Τοπίων Αξίας.

Στη Δυτική Μακεδονίας λειτουργούν 3 χιονοδρομικά κέντρα: Εθνικό Χιονοδρομικό Κέντρο της Βασιλίτσας, ΧΚ Πισοδερίου και ΧΚ Βιτσίου, με την περίοδο του χιονιού όμως να έχει μειωθεί αισθητά τα τελευταία χρόνια.

Σχεδόν στο σύνολο των βουνών της περιφέρειας, υπάρχουν μονοπάτια για περιήγηση και ορειβασία με ποιότητα και ασφάλεια που διαφέρουν ανάλογα με

την σπουδαιότητά τους και τη δραστηριοποίηση των φορέων διαχείρισης, με σημαντικότερα μονοπάτια ή δίκτυα το Ευρωπαϊκό μονοπάτι μεγάλων διαδρομών E4-GR (Φυλάκιο Νίκης - Νυμφαίο – Βεγορίτιδα - λίμνη Πολύφυτου), το Ευρωπαϊκό μονοπάτι μεγάλων διαδρομών E6 –GR (διασχίζει κατά μήκος τη Βόρεια Ελλάδα και στη Δυτική Μακεδονία φτάνει ως τις Λίμνες Πρεσπών και μέσω Καστοριάς καταλήγει στην Ηγουμενίτσα). Στα κυριότερα βουνά υπάρχουν καταφύγια, με στοιχειώδεις έως ικανοποιητικές ανέσεις.

Η περιφέρεια διαθέτει ιαματικούς πόρους με χαμηλό επίπεδο αξιοποίησης. Σημαντικά τοπικά προϊόντα είναι ορισμένα γαστρονομικά (ενδεικτικά: κρασί, μανιτάρια, τυροκομικά, λιμναία ψάρια, πιπεριές Φλωρίνης) για την προώθηση του γαστρονομικού τουρισμού, όπως και η γούνα που όμως ακολουθεί φθίνουσα πορεία αλλά αποτελεί «σήμα κατατεθέν» κύρια για Καστοριά και Σιάτιστα και αποτέλεσε για χρόνια ειδική έκφανση θεματικού τουρισμού στις συγκεκριμένες περιοχές.

Τέλος, σημειώνεται το εξαιρετικά εκτεταμένο σύνολο τουριστικά αξιοποιήσιμων Εκδηλώσεων (ενδεικτικά Απόκριες - Καρναβάλια) και Δρώμενων (ενδεικτικά Μωμόγεροι, Λαζαρίνες), ορισμένες εκ των οποίων εντάσσονται στον **Εθνικό Κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της ΟΥΝΕΣΚΟ**.

Εικόττερα το Εθνικό Ευρετήριο είναι η αποτύπωση στοιχείων της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας για την Εφαρμογή της Σύμβασης για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (UNESCO, 2003). Ειδικότερα με τη μορφή ευρετηρίου επιδιώκεται να δοθεί ο λόγος στους ίδιους τους φορείς της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (κοινότητες, ομάδες, ακόμα και μεμονωμένα άτομα) προκειμένου να μοιραστούν τη δική τους πολιτισμική εμπειρία με το εγχώριο και διεθνές κοινό, να μιλήσουν για τη συλλογική τους ταυτότητα, να διατυπώσουν προτάσεις για τη μελέτη και κυρίως για τη διαφύλαξη της άυλης πολιτιστικής τους κληρονομιάς σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς του ΥΠΠΟΑ και με τη συνδρομή της Εθνικής Επιστημονικής Επιτροπής.

Μέχρι σήμερα στο Εθνικό Ευρετήριο έχουν εγγραφεί τα εξής στοιχεία από τη Δυτική Μακεδονία:

- ✓ Τα Μωμοέρια, έθιμο του Δωδεκαημέρου στις κοινότητες Τετράλοφος, Άγιος Δημήτριος, Αλωνάκια, Σκήτη, Πρωτοχώρι, Κομνηνά, Ασβεστόπετρα, Καρυσχώρι του Νομού Κοζάνης (εγγραφή 2015).

- ✓ Ο Τρανός Χορός στη Βλάστη (εγγραφή 2018).
- ✓ Τα Αργκουτσάρια - Καρναβάλια Κλεισούρας (εγγραφή 2020).
- ✓ Η τέχνη της παραδοσιακής παρασκευής του τυριού Μανούρι Βλάστης (εγγραφή 2022).
- ✓ Οι Λαζαρίνες στις κοινότητες Αγία Παρασκευή, Αιανή, Άνω Κώμη, Καρυδίτσα, Καισαρείας, Κήποι, Κάτω Κώμη, Κρόκο, Κτένι, Λευκοπηγή, Μεταμόρφωση και Ροδιανή του Δήμου Κοζάνης (εγγραφή 2023).

1.7 Ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου

Σύμφωνα με την πρόσφατη 9η Έκθεση για την Συνοχή στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Μάρτιος 2024) η οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή αποτελεί ευρωπαϊκό δημόσιο αγαθό. Η ανάγκη διαμόρφωσης νέων χωρικών και ταυτόχρονα χρηματοδοτικών εργαλείων προέκυψε μετά από πολυετή έρευνα σε τοπικό, περιφερειακό και ευρωπαϊκό επίπεδο και αποτελούν κομβικό εργαλείο υλοποίησης και εμβάθυνσης της Πολιτικής Συνοχής. Βασική πτυχή των Στρατηγικών Ολοκληρωμένων Χωρικής Ανάπτυξης είναι η τοπο-κεντρική προσέγγιση (place-based approach) και ως εκ τούτου η δυνατότητα χάραξης πολιτικής από τη σκοπιά των τοπικών αναγκών.

Για την περίοδο 2021-27, τα χωρικά αυτά εργαλεία συγχρηματοδοτούνται κυρίως από τον Στόχο Πολιτικής (ΣΠ) 5 «Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης όλων των εδαφικών τύπων και των τοπικών πρωτοβουλιών» των Περιφερειακών Προγραμμάτων, και επομένως και του Προγράμματος «Δυτική Μακεδονία» 2021-2027, και συγκεκριμένα των Ειδικών Στόχων:

5.i - ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές.

5.ii - ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών.

Η συγχρηματοδότηση των χωρικών εργαλείων δύναται να περιλαμβάνεται και σε άλλους στόχους Πολιτικής και Ειδικούς Στόχους του Προγράμματος “Δυτική Μακεδονία” του ΕΣΠΑ 2021 - 2027, από άλλα Προγράμματα καθώς και άλλα χρηματοδοτικά εργαλεία.

A. Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΟΧΕ-ΒΑΑ)

Επείγουσες προκλήσεις όπως η υποβάθμιση του περιβάλλοντος και η κλιματική αλλαγή, η ψηφιακή επανάσταση, η δημογραφική μετάβαση, η μετανάστευση και οι κοινωνικές ανισότητες φέρνουν συχνά τα αστικά κέντρα στην πρώτη γραμμή να καλούνται να δώσουν λύσεις. Η σημασία των πόλεων για τη μετάβαση προς έναν βιώσιμο τρόπο ζωής αναγνωρίζεται στο Αστικό Θεματολόγιο (Urban Agenda) της ΕΕ και σε παγκόσμιας εμβέλειας πρωτοβουλίες, όπως οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (Sustainable Development Goals) και το Νέο Αστικό Θεματολόγιο (New Urban Agenda) των Ηνωμένων Εθνών.

Οι κύριες συνιστώσες της προσέγγισης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για βιώσιμη και ολοκληρωμένη αστική ανάπτυξη διαμορφώνονται ως εξής:

- Προσέγγιση η οποία προάγει στρατηγικό όραμα για την ανάπτυξη αστικών περιοχών.
- Προσέγγιση η οποία στοχεύει πόλεις όλων των μεγεθών και προάγει την ολοκλήρωση σε διάφορες κλίμακες, από τη γειτονιά έως τις ευρύτερες εδαφικές περιοχές.
- Πολυσυλλεκτική προσέγγιση πολυεπίπεδης διακυβέρνησης, η οποία συντονίζει διάφορους παράγοντες ανάλογα με τους ρόλους, τις δεξιότητες και τις κλίμακες παρέμβασής τους, διασφαλίζοντας την ενεργό συμμετοχή των πολιτών.
- Προσέγγιση η οποία διασφαλίζει την ολοκλήρωση μεταξύ τομέων και παροτρύνει τις πόλεις να εργαστούν σε διάφορους τομείς πολιτικής.
- Προσέγγιση βασισμένη στην ολοκληρωμένη χρήση πολλαπλών πηγών χρηματοδότησης.
- Προσέγγιση η οποία προάγει τον προσανατολισμό στα αποτελέσματα και θεσπίζει πλαίσια παρακολούθησης και αξιολόγησης.

Κατά την περίοδο 2014-2020 υποβλήθηκαν και εγκρίθηκαν 5 Στρατηγικές ΒΑΑ που αφορούσαν τις πόλεις των Γρεβενών, της Καστοριάς, της Κοζάνης, της

Πτολεμαΐδας και της Φλώρινας. Για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027, οι Στρατηγικές αυτές θα αποτελέσουν βάση για περαιτέρω ενίσχυση της Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, καθώς επιδιώκεται η ενίσχυση και αναβάθμιση αυτών των Στρατηγικών προκειμένου να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα των πόρων που επενδύθηκαν την περίοδο 2014-2020, να ολοκληρωθούν λειτουργικά τα υλοποιημένα και εν εξελίξει έργα, να κεφαλαιοποιηθούν τα αποτελέσματα και να διαχυθούν χωρικά στον ευρύτερο αστικό χώρο. Οι επικαιροποιημένες Στρατηγικές ΒΑΑ θα υλοποιηθούν σε συνέχεια αυτών που χρηματοδοτήθηκαν την περίοδο 2014-2020, με δυνατότητα, κατά την κρίση των Αστικών Αρχών, να επεκταθούν χωρικά προκειμένου να καλύψουν το σύνολο ή μέρος του αστικού χώρου.

Β. Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ)

Η Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) είναι μια μακροπρόθεσμη στρατηγική που αποσκοπεί στην αξιοποίηση του δυναμικού μιας συγκεκριμένης περιοχής και στη μείωση του κοινωνικού αποκλεισμού, μέσω εξωτερικών παρεμβάσεων και πολυεπίπεδης διακυβέρνησης.

Το ΕΣΠΑ 2021-2027 προσδιορίζει ως περιοχές για εφαρμογή Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) περιοχές με θεματική ή/ και χωρική συνέχεια, δυνατότητα αξιοποίησης πλουτοπαραγωγικών πόρων και ιδιαίτερων τοπικών χαρακτηριστικών (πολιτιστικών, τοπικής παραγωγής και βιώσιμης τουριστικής δραστηριότητας) και με δυνατότητα συνέργειας με άλλα μέσα πολιτικής (π.χ. σε περιοχές Natura 2000).

Οι Στρατηγικές ΟΧΕ καταρτίζονται με την ενεργό συμμετοχή των εμπλεκόμενων φορέων στο σχεδιασμό και στη διακυβέρνηση και με πρόβλεψη για ενίσχυση των μετέπειτα τοπικών δικαιούχων με προσωπικό και τεχνογνωσία και υποστήριξη της δημιουργίας εταιρικής σχέσης μεταξύ όλων των τοπικών συντελεστών.

Κατά την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020 από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Δυτική Μακεδονία» χρηματοδοτήθηκε η υλοποίηση μίας ΟΧΕ που αφορούσε την ολοκληρωμένη ανάπτυξη και προστασία των λιμναίων οικοσυστημάτων της Περιφέρειας. Από το Πρόγραμμα «Δυτική Μακεδονία» 2021-2027 προβλέπεται η χρηματοδότηση της επικαιροποιημένης ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών, με την προσθήκη στην περιοχής παρέμβασης και των λιμναίων συστημάτων της Περιφέρειας.

Επιπλέον, προβλέπεται η χρηματοδότηση μίας επιπλέον Στρατηγικής ΟΧΕ που αφορά την ανάδειξη και ανάπτυξη του Γεωπάρκου Γρεβενών – Κοζάνης, το οποίο αποτελεί μέλος του Παγκόσμιου δικτύου Γεωπάρκων της UNESCO.

Γ. “Στήριξη για _____ τοπική ανάπτυξη μέσω του LEADER (ΤΑΠΤοΚ - Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων)”

Στην Περιφέρεια εγκρίθηκαν και πρόκειται να υλοποιηθούν κατά την προσεχή περίοδο Σχέδια για τη “Στήριξη για τοπική ανάπτυξη μέσω του LEADER (ΤΑΠΤοΚ-Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων)” στις Περιφερειακές Ενότητες Καστοριάς, Κοζάνης και Φλώρινας στο πλαίσιο της ΣΣ ΚΑΠ 2023 - 2027.

1.8 Η οργάνωση και λειτουργία της Περιφέρειας και οι οριζόντιες υπηρεσίες

➤ **Αιρετή Διοίκηση**

Η αιρετή Διοίκηση ασκείται από τον Περιφερειάρχη, 4 χωρικούς Αντιπεριφερειάρχες των ΠΕ της ΠΔΜ (Γρεβενών, Καστοριάς, Κοζάνης, Φλώρινας) καθώς και 8 θεματικούς Αντιπεριφερειάρχες οι οποίοι καλύπτουν τους ακόλουθους τομείς αρμοδιότητας:

- ✓ Διοίκησης, Οικονομικών και Νομικών Προσώπων,
- ✓ Τεχνικών Έργων,
- ✓ Τουρισμού, Πολιτισμού και Περιβάλλοντος,
- ✓ Επιχειρηματικότητας και Μεταφορών,
- ✓ Αγροτικής Ανάπτυξης,
- ✓ Υγείας και Κοινωνικής Συνοχής,
- ✓ Διαφάνειας, Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και Ψηφιακού Μετασχηματισμού,
- ✓ Παιδείας και Αθλητισμού,
- ✓ Πολιτικής προστασίας.

➤ **Συλλογικά Όργανα**

Κύριο Συλλογικό Όργανο λήψης αποφάσεων είναι το Περιφερειακό Συμβούλιο συνεπικουρούμενο από τις εξής Επιτροπές:

- ✓ Περιφερειακή
- ✓ Ένταξης και Απένταξης έργων ΕΑΠ Δ. Μακεδονίας
- ✓ Περιβάλλοντος

- ✓ Ισότητας των Φύλων

➤ **Διοικητική Δομή-Οργανόγραμμα**

Ο Οργανισμός Εσωτερικής Υπηρεσίας της ΠΔΜ εγκρίθηκε αρχικά με το ΠΔ 146/2010 (ΦΕΚ Α' 239/27-12-2010) και τροποποιήθηκε με την υπ' αριθμ. 6405/2022 Απόφαση του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Ηπείρου – Δυτικής Μακεδονίας (ΦΕΚ Α' 563/2022).

Περιγράφει αναλυτικά τη διοικητική διάρθρωση της Περιφέρειας και τις αρμοδιότητες των Υπηρεσιών της οι οποίες διαρθρώνονται σε κεντρικό (έδρα) και περιφερειακό επίπεδο (ανά ΠΕ), ενώ υφίστανται και αυτοτελείς υπηρεσιακές μονάδες που υπάγονται απευθείας στον Περιφερειάρχη και τους Αντιπεριφερειάρχες των ΠΕ.

Ειδικότερα:

Αυτοτελείς Υπηρεσίες- Υπηρεσίες υπαγόμενες στον Περιφερειάρχη

- ✓ Γραφείο Περιφερειάρχη
- ✓ Γραφεία Χωρικών Αντιπεριφερειάρχων
- ✓ Γραφεία Θεματικών Αντιπεριφερειάρχων
- ✓ Γραφείο Εκτελεστικού Γραμματέα
- ✓ Γραφείο Περιφερειακού Συμπαραστάτη του Πολίτη και της Επιχείρησης
- ✓ Αυτοτελές Γραφείο Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων
- ✓ Αυτοτελές Γραφείο Διευκόλυνσης Οπτικοακουστικών Παραγωγών (Film)

- ✓ Αυτοτελές Γραφείο Ισότητας
- ✓ Αυτοτελές Γραφείο Υπεύθυνου Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων
- ✓ Αυτοτελές Γραφείο Τεχνικού Ασφαλείας
- ✓ Αυτοτελές Γραφείο Ιατρού Εργασίας
- ✓ Νομική Υπηρεσία
  - Γραφεία Νομικών Υπηρεσιών των 4 ΠΕ
- ✓ Αυτοτελές Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου
- ✓ Αυτοτελές Τμήμα Παλλαϊκής Άμυνας και Πολιτικής Σχεδίασης Εκτάκτων Αναγκών (Π.Α.Μ. Π.Σ.Ε.Α.)
  - Γραφεία Παλλαϊκής Άμυνας και Πολιτικής Σχεδίασης Εκτάκτων Αναγκών των 4 ΠΕ

- ✓ Αυτοτελής Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας
  - Τμήματα Πολιτικής Προστασίας των 4 ΠΕ
- Γενικές Διευθύνσεις
- ✓ Γενική Διεύθυνση Οργάνωσης και Ανάπτυξης
  - ◆ Γραφείο Γενικής Διεύθυνσης Οργάνωσης και Ανάπτυξης
  - Διεύθυνση Προγραμματισμού και Ανάπτυξης
    - Τμήμα Στρατηγικού Σχεδιασμού και Αξιολόγησης
      - ◆ Γραφείο Τεκμηρίωσης
    - Τμήμα Εφαρμογής Προγραμμάτων και Δράσεων
    - Τμήμα Οργάνωσης και Υποστήριξης Προγραμμάτων και Δράσεων
    - Τμήματα Αναπτυξιακού Προγραμματισμού και Διαχείρισης Προγραμμάτων των 4 ΠΕ
  - Διεύθυνση Ιδιωτικών Επενδύσεων και Καινοτομίας
    - ◆ Γραφείο Εξυπηρέτησης Επενδυτών
    - Τμήμα Αξιολόγησης Επενδυτικών Σχεδίων
    - Τμήμα Παρακολούθησης και Ελέγχου Επενδυτικών Σχεδίων
    - Τμήμα Διαχείρισης Κρατικών Ενισχύσεων
    - Τμήμα Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Έξυπνης Εξειδίκευσης και Καινοτομίας
  - Διεύθυνση Οργάνωσης και Υποστήριξης Υπηρεσιών
    - Τμήμα Εκπαίδευσης Προσωπικού, Διασφάλισης Ποιότητας και Αποδοτικότητας
    - Τμήμα Θεσμικής Υποστήριξης
  - Διεύθυνση Διαφάνειας και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης
    - Τμήμα Διαφάνειας και Υποστήριξης Περιφερειακών Συστημάτων
    - Τμήμα Σχεδιασμού και Υποστήριξης Συστημάτων Φορέα
    - Τμήμα Σχεδιασμού Ηλεκτρονικών Υπηρεσιών
    - Τμήματα Πληροφορικής 3 ΠΕ (πλην Κοζάνης)
- ✓ Γενική Διεύθυνση Διοίκησης και Οικονομικών
  - ◆ Γραφείο Γενικής Διεύθυνσης Διοίκησης και Οικονομικών
  - Διεύθυνση Διοικητικών Υπηρεσιών
    - Τμήμα Προσωπικού

- Τμήμα Συλλογικών Οργάνων
- Τμήμα Διοικητικής Υποστήριξης Διοικητικών Υπηρεσιών Έδρας
- Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών
  - Τμήμα Προϋπολογισμού και Δημοσιονομικών Αναφορών
  - Τμήμα Προσόδων και Περιουσίας
  - Τμήμα Μισθοδοσίας
  - Τμήμα Ταμειακής Υπηρεσίας
  - Τμήμα Προμηθειών
  - Τμήμα Οικονομικής - Λογιστικής Διαχείρισης
- Διευθύνσεις Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών 3 ΠΕ (πλην Κοζάνης)
  - Τμήματα Προσωπικού και Μισθοδοσίας 3 ΠΕ (πλην Κοζάνης)
  - Τμήματα Οικονομικής - Λογιστικής Διαχείρισης 3 ΠΕ (πλην Κοζάνης)
  - Τμήματα Ταμειακής Υπηρεσίας 3 ΠΕ (πλην Κοζάνης)
  - Τμήματα Προμηθειών 3 ΠΕ (πλην Κοζάνης)
  - Τμήματα Διοικητικής Υποστήριξης Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών 3 ΠΕ (πλην Κοζάνης)
- ✓ Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Υποδομών
  - ◆ Γραφείο Γενικής Διεύθυνσης Περιβάλλοντος και Υποδομών
  - Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού
    - Τμήμα Περιβάλλοντος
    - Τμήμα Διαχείρισης Υδατικών Πόρων
    - Τμήμα Χωρικού Σχεδιασμού
    - Τμήματα Περιβάλλοντος και Υδροοικονομίας των 4 ΠΕ
  - Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών
    - ◆ Γραφείο Διοικητικής Υποστήριξης Τεχνικών Υπηρεσιών Έδρας
    - Τμήμα Τεχνικού και Ποιοτικού Ελέγχου
    - Τμήμα Ωρίμανσης Έργων και Μελετών
    - Τμήμα Εκτέλεσης Έργων δομών Περιβάλλοντος
    - Τμήμα Εκτέλεσης Συγκοινωνιακών Έργων
    - Τμήμα Μηχανολογικού Εξοπλισμού
  - Διευθύνσεις Τεχνικών Υπηρεσιών των 4 ΠΕ

- ◆ Γραφεία Διοικητικής Υποστήριξης Τεχνικών Υπηρεσιών των 4 ΠΕ
  - Τμήματα Ωρίμανσης Έργων και Μελετών των 4 ΠΕ
  - Τμήματα Εκτέλεσης Έργων Δομών Περιβάλλοντος των 4 ΠΕ
  - Τμήματα Εκτέλεσης Συγκοινωνιακών Έργων των 4 ΠΕ
  - Τμήματα Μηχανολογικού Εξοπλισμού των 4 ΠΕ
  - ◆ Γραφεία Κίνησης Οχημάτων των 4 ΠΕ
- ✓ Γενική Διεύθυνση Επιχειρηματικότητας και Μεταφορών
  - ◆ Γραφείο Γενικής Διεύθυνσης Επιχειρηματικότητας και Μεταφορών
  - Διεύθυνση Επιχειρηματικότητας, Απασχόλησης και Δια Βίου Μάθησης
    - Τμήμα Βιομηχανίας, Ενέργειας και Φυσικών Πόρων
    - Τμήμα Εμπορίου
    - Τμήμα Τουρισμού και Πολιτισμού
    - Τμήμα Απασχόλησης και Δια Βίου Μάθησης
  - Διευθύνσεις Βιομηχανίας, Εμπορίου, Παιδείας και Απασχόλησης των 4 ΠΕ
    - ◆ Γραφεία Διοικητικής Υποστήριξης Βιομηχανίας, Εμπορίου, Παιδείας και Απασχόλησης των 4 ΠΕ
    - Τμήματα Χορήγησης Αδειών Βιομηχανίας, Ενέργειας και Φυσικών Πόρων των 4 ΠΕ
    - Τμήματα Επαγγελματικών Αδειών των 4 ΠΕ
    - Τμήματα Εμπορίου των 4 ΠΕ
    - Τμήματα Παιδείας, Απασχόλησης, Τουρισμού - Πολιτισμού των 4 ΠΕ
  - Διευθύνσεις Μεταφορών και Επικοινωνιών των 4 ΠΕ
    - ◆ Γραφεία Διοικητικής Υποστήριξης Μεταφορών και Επικοινωνιών των 4 ΠΕ
    - Τμήματα Αδειών Κυκλοφορίας των 4 ΠΕ
    - Τμήματα Χορήγησης Αδειών Οδήγησης των 4 ΠΕ
    - Τμήματα ΚΤΕΟ των 4 ΠΕ
    - Τεχνικά Τμήματα των 4 ΠΕ
- ✓ Γενική Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής

- ◆ Γραφείο Γενικής Διεύθυνσης Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής
- Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας
  - ◆ Γραφείο Διοικητικής Υποστήριξης Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής
  - Τμήμα Διαχείρισης Προγραμμάτων Αγροτικής Ανάπτυξης
  - Τμήμα Αγροτικής Παραγωγής
  - Τμήμα Γεωργικής Εκπαίδευσης και Γεωργικών Εφαρμογών
- Διεύθυνση Εγγείων Βελτιώσεων
  - ◆ Γραφείο Διοικητικής Υποστήριξης Εγγείων Βελτιώσεων Έδρας
  - Τμήμα Τοπογραφίας
  - Τμήμα Αναδασμού και Διαχείρισης Γης
  - Τμήματα Αναδασμού και Τοπογραφίας 3 ΠΕ (πλην Κοζάνης)
  - Τμήματα Εκμηχάνισης Γεωργίας και Αξιοποίησης Εδαφοϋδατικών Πόρων των 4 ΠΕ
- Διεύθυνση Κτηνιατρικής
  - Τμήμα Υποστήριξης Κτηνιατρικών Υπηρεσιών
  - ❖ Υποδιευθύνσεις Κτηνιατρικής των 4 ΠΕ
    - ◆ Γραφεία Διοικητικής Υποστήριξης Υποδιευθύνσεων Κτηνιατρικής των 4 ΠΕ
      - ◇ Κτηνιατρικά Γραφεία Γρεβενών, Δεσκάτης, Καστοριάς, Άργους Ορεστικού, Νεστορίου, Κοζάνης, Εορδαίας, Σερβίων, Τσοτυλίου, Φλώρινας, Αμυνταίου, Παπαγιάννη, Λευκώνα
      - ◇ Κτηνιατρικό Γραφείο Γουνοφόρων Ζώων ΠΕ Καστοριάς
    - Τμήματα Υγείας και Προστασίας των Ζώων των 3 ΠΕ
    - Τμήμα Υγείας των Ζώων ΠΕ Κοζάνης
    - Τμήμα Προστασίας των Ζώων και Κτηνιατρικών Εφαρμογών της ΠΕ Κοζάνης
    - Τμήματα Κτηνιατρικής Δημόσιας Υγείας και Ζωικών Υποπροϊόντων των 4 ΠΕ
- Διευθύνσεις Αγροτικής Οικονομίας των 4 ΠΕ
  - ◆ Γραφεία Διοικητικής Υποστήριξης Αγροτικής Οικονομίας των 4 ΠΕ

- ◆ Γραφεία Αγροτικής Οικονομίας Δεσκάτης, Εορδαίας, Νεάπολης, Σερβίων
  - Τμήματα Φυτικής Παραγωγής και Προγραμμάτων Αγροτικής Ανάπτυξης των 4 ΠΕ
  - Τμήματα Ζωικής Παραγωγής, Αλιείας, Μελισσοκομίας και Σηροτροφίας των 4 ΠΕ
  - Τμήματα Ποιοτικού και Φυτοϋγειονομικού Ελέγχου των 4 ΠΕ
  - Τμήμα Αμπελουργίας - Οινολογίας και Αγροτικής Οικονομίας Αμυνταίου
- ✓ Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας
- ◆ Γραφείο Γενικής Διεύθυνσης Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας
- Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας
- Τμήμα Δημόσιας Υγιεινής
  - Τμήμα Πρόληψης και Προαγωγής της Υγείας
- Διεύθυνση Κοινωνικής Μέριμνας
- ◆ Γραφείο για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες
  - Τμήμα Κοινωνικών Υπηρεσιών
  - Τμήμα Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης
- Διευθύνσεις Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας των 4 ΠΕ
- ◆ Γραφεία Διοικητικής Υποστήριξης Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας των 4 ΠΕ
  - Τμήματα Περιβαλλοντικής Υγιεινής και Υγειονομικού Ελέγχου των 4 ΠΕ
  - Τμήματα Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Αθλητισμού των 4 ΠΕ
  - Τμήματα Φαρμάκων, Φαρμακείων και Επαγγελματιών Υγείας των 4 ΠΕ

Στις ανωτέρω υπηρεσιακές μονάδες υπηρετούν συνολικά 590 στελέχη που κατανέμονται ανά Περιφερειακή Ενότητα ως εξής:

- ✓ ΠΕ Κοζάνης - Έδρα: 283

- ✓ ΠΕ Φλώρινας: 115
- ✓ ΠΕ Καστοριάς: 108
- ✓ ΠΕ Γρεβενών: 84

Συνολικά προβλέπονται 1.038 θέσεις προσωπικού, εκ των οποίων 491 πανεπιστημιακής εκπαίδευσης (ποσοστό 47%) και 339 τεχνολογικής εκπαίδευσης (ποσοστό 33%).

Οι προβλεπόμενες θέσεις προσωπικού κατατάσσονται σε 963 Μόνιμες (938 Οργανικές, 25 Προσωποπαγείς) και 75 ΙΔΑΧ (18 Οργανικές, 57 Προσωποπαγείς).

Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης

Το Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης Δυτικής Μακεδονίας αποτελεί Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ. – άρθρα 190 επ. Ν. 3852/10) και έναν καινοτόμο θεσμό με σημαντικό ρόλο στην υποστήριξη της Περιφέρειας και της διαδικασίας της Αποκέντρωσης και Αυτοδιοίκησης. Το Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης Δυτικής Μακεδονίας αποτελεί ισχυρό εργαλείο ανάπτυξης σε περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο με

- ✓ Αξιοποίηση των περιφερειακών, εθνικών και ευρωπαϊκών πόρων,
- ✓ Εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων διαχείρισης, οργάνωσης και διοίκησης,
- ✓ Υποστήριξη των λειτουργιών της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας.

Βασικές αρμοδιότητες του ΠΤΑ, υποστηρικτικές προς την λειτουργία της Περιφέρειας είναι:

- ✓ Η διαχείριση, σύμφωνα με τις αποφάσεις του περιφερειακού συμβουλίου πιστώσεων του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων, χρηματοδοτήσεων φορέων του δημόσιου τομέα και άλλων νομικών προσώπων, χρηματοδοτήσεων προερχομένων από προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλων διεθνών οργανισμών και λοιπών φορέων του εξωτερικού, οι οποίες αφορούν τα περιφερειακά και τα ειδικά αναπτυξιακά προγράμματα της περιοχής της Περιφέρειας. Κατ' εξαίρεση των ισχυουσών διατάξεων περί Δημοσίων Επενδύσεων το Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης ορίζεται υπόλογος Διαχειριστής για πληρωμές έργων σε βάρος του προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων.

- ✓ Η υποστήριξη του αναπτυξιακού σχεδιασμού ευρύτερων της περιφέρειας χωρικών αναπτυξιακών ενοτήτων, με την παροχή αναγκαίων στοιχείων, στις οικείες υπηρεσίες. Η υποστήριξη των δικαιούχων κατά τη διαδικασία ιεράρχησης των έργων προς υλοποίηση, προετοιμασία και ένταξή τους στα αντίστοιχα επιχειρησιακά προγράμματα, καθώς και η υποστήριξη κατά την εκτέλεση έως και την ολοκλήρωσή τους.
- ✓ Η τεχνική υποστήριξη της περιφέρειας, ιδίως στον τομέα της εκπόνησης μελετών και ερευνών και εφαρμογής προγραμμάτων που αναθέτει στο Ταμείο η περιφέρεια για την αποδοτικότερη αξιοποίηση των πόρων.
- ✓ Η άσκηση της ταμειακής του διαχείρισης.
- ✓ Η επιβολή, βεβαίωση και η είσπραξη τελών, δικαιωμάτων και εισφορών υπέρ του Ταμείου, μετά από απόφαση του περιφερειακού συμβουλίου και έγκριση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.
- ✓ Η συμμετοχή σε προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- ✓ Η σύναψη δανείων με χρηματοδοτικούς φορείς του εσωτερικού και του εξωτερικού για την εκτέλεση έργων, την παροχή υπηρεσιών και την εφαρμογή προγραμμάτων.
- ✓ Η παροχή υπηρεσιών, η διεξαγωγή ερευνών και η εκπόνηση αναπτυξιακών, τεχνικοοικονομικών, οργανωτικών μελετών, καθώς και η επίβλεψη και υλοποίηση προγραμμάτων η διενέργεια των οποίων ανατίθεται στο Ταμείο, από τα Υπουργεία, από την Περιφέρεια, από την Αποκεντρωμένη Διοίκηση, από δήμους και από Ν.Π.Δ.Δ.. Στην πράξη της ανάθεσης προβλέπονται οι όροι διενέργειας και η αμοιβή του Ταμείου. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, που εκδίδεται μετά από γνώμη της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε., καθορίζονται η διαδικασία και οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες είναι δυνατή η καταβολή της αμοιβής του Ταμείου από τους πόρους του άρθρου 25 του ν. 1828/1989 (ΦΕΚ 2 Α'), όπως ισχύει, όταν η ανάθεση προς το Ταμείο έχει γίνει από δήμο.

Το ΠΤΑ διοικείται από διοικητικό συμβούλιο με πενταετή θητεία που συγκροτείται με απόφαση Περιφερειάρχη, όπου μετέχει και ο ίδιος ασκώντας καθήκοντα Προέδρου.

Οι πόροι του ταμείου είναι, δυνητικά:

- α) Ποσοστό από τις χρηματοδοτήσεις που διαχειρίζεται και το οποίο προσδιορίζεται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας
- β) Έσοδα από την επιβολή τελών, δικαιωμάτων και εισφορών
- γ) Έσοδα από τη συμμετοχή σε προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- δ) Έσοδα από τη σύναψη δανείων
- ε) Έσοδα από την παροχή υπηρεσιών, την εκτέλεση εργασιών, τη διεξαγωγή ερευνών και την εκπόνηση μελετών και προγραμμάτων
- στ) Έσοδα από κάθε είδους επιχορηγήσεις
- ζ) Έσοδα από δωρεές, κληροδοτήματα, κληρονομίες
- η) Έσοδα από την περιουσία του Ταμείου
- θ) Έσοδα από κάθε άλλη πηγή.

2. ΑΝΑΛΥΣΗ SWOT ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΣΕ ΕΝΑ ΝΕΟ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ

Η ανάλυση **SWOT** αναδεικνύει τα δυνατά σημεία / πλεονεκτήματα, τις αδυναμίες, τις ευκαιρίες και τις απειλές ενός εγχειρήματος. Χρησιμοποιείται και για την επίτευξη καλύτερης γνώσης της πραγματικής κατάστασης ενός σχεδίου δράσης και των πιθανοτήτων που αυτό έχει να επιτύχει τους στόχους της. Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζονται τα συμπεράσματα μιας τέτοιας ανάλυσης για τη μετάβαση της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας σε ένα νέο αναπτυξιακό / παραγωγικό μοντέλο.

Στη συνέχεια παρουσιάζεται η S.W.O.T. ανάλυση τόσο για το σύνολο της Δυτικής Μακεδονίας όσο και για κάθε επί μέρους τομέα του κοινωνικοοικονομικού περιβάλλοντος.

Πίνακας 2.1 - SWOT Ανάλυση για το σύνολο της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	
<p><u>Δυνατά σημεία</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Πύλη εισόδου στη χώρα με ευχερή διασύνδεση με τα αστικά κέντρα. • Οικονομικές δραστηριότητες με υψηλή προστιθέμενη αξία και εξαγωγικό προσανατολισμό (ποιοτικά αγροτικά προϊόντα, γουνοποιία, τουρισμός κ.λπ.). • Εξαιρετικό φυσικό τοπίο και γεωμορφολογία (Εθνικό Πάρκο Β. Πίνδου, Εθνικό Πάρκο Πρεσπών, Παγκόσμιο Γεωπάρκο UNESCO Γρεβενών – Κοζάνης, Προστατευόμενες Περιοχές NATURA) με συνδυασμό ορεινών όγκων, λιμνών, ποταμών, δασών και σημαντική χλωρίδα και πανίδα. • Πλούσια ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά και σημαντικά τουριστικά διαθέσιμα (παραδοσιακοί οικισμοί, χιονοδρομικά κέντρα, εκδηλώσεις). • Εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό σε συγκεκριμένες ειδικότητες (εξόρυξη, ενέργεια, κατασκευές, αγροτική παραγωγή, γούνα). • Επαρκές Επίπεδο σε Ζητήματα Βασικών Υποδομών (Υδρευσης / Αποχέτευσης, διαχείρισης αποβλήτων / απορριμμάτων κλπ.). • Λειτουργία του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας. 	<p><u>Αδύνατα Σημεία</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Σημαντική μείωση πληθυσμού & εργατικού δυναμικού σε παραγωγικές ηλικίες λόγω εσωτερικής - εξωτερικής μετανάστευσης και γήρανσης. • Υψηλή ανεργία και κατακόρυφη μείωση του Ακαθάριστου Περιφερειακού Προϊόντος ως συνεπακόλουθο και της συρρίκνωσης δύο βασικών κλάδων της περιφερειακής οικονομίας (εξόρυξη – παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και γουνοποιία). • Ελλιπή και ανεπαρκή Ειδικά Πολεοδομικά Σχέδια των Πυρήνων των Ζωνών Απολιγνιτοποίησης (ΖΑΠ) Πτολεμαΐδας και Αμυνταίου-Κλειδίου-Αχλάδας που σχετίζονται με την αποκατάσταση και επανάχρηση των συγκεκριμένων εδαφών. • Ελλιπής παροχή υπηρεσιών υγείας λόγω της απουσίας αποτελεσματικού περιφερειακού συστήματος περίθαλψης. • Έλλειψη σύγχρονων επιχειρηματικών υποδομών για οργανωμένη εγκατάσταση επιχειρήσεων. • Έλλειψη στρατηγικού σχεδιασμού για τον Τουρισμό, αδυναμία προσέλκυσης του εισερχόμενου τουριστικού ρεύματος της χώρας, ελλειμματικό τουριστικό branding & marketing για το σύνολο των δυνατοτήτων της περιοχής, ανεπάρκεια τουριστικών υποδομών. • Ανεπαρκείς υποδομές και υπολειτουργία σιδηροδρομικού δικτύου και αερομεταφορών.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ**Ευκαιρίες**

- Ενίσχυση πολιτικών ένταξης στην παραγωγική διαδικασία νέων οικονομικών δραστηριοτήτων με έμφαση στην καινοτομία (πράσινη οικονομία με έμφαση στην αξιοποίηση των ΑΠΕ, κοινωνική οικονομία, αγροτική οικονομία υψηλής παραγωγικότητας και ποιότητας, αξιοποίηση των ΤΠΕ σε όλες τις οικονομικές δραστηριότητες κ.λπ.) στο πλαίσιο μετάβασης της περιοχής στη «μεταλιγνιτική περίοδο».
- Επικείμενη έναρξη λειτουργίας των Θυλάκων Καινοτομίας σε κάθε Περιφερειακή Ενότητα.
- Σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών Τουρισμού (ιδιαίτερα οινοτουρισμού / γαστρονομικού, γεωτουρισμού, οικότουρισμού, περιβαλλοντικού, βιομηχανικού, αθλητικού, θρησκευτικού, ευεξίας, φεστιβαλικού - κατασκηνωτικού), αξιοποιώντας το διαρκώς αυξανόμενο εισερχόμενο τουριστικό ρεύμα στην Ελλάδα.
- Ύπαρξη ευνοϊκού θεσμικού – χρηματοδοτικού πλαισίου για την προσέλκυση – δημιουργία νέων επενδύσεων και αναβάθμισης δεξιοτήτων ανθρώπινου δυναμικού.
- Διαθέσιμοι πόροι από Εθνικά και Ευρωπαϊκά Προγράμματα που υποστηρίζουν τη Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση της Περιφέρειας.
- Προοπτική επανάχρησης εξοφλημένων ορυχείων και εγκαταλελειμμένων βιομηχανικών εγκαταστάσεων και κτιρίων.
- Προοπτική ανάπτυξης οργανωμένων χώρων άσκησης επιχειρηματικής δραστηριότητας (π.χ. επιχειρηματικά πάρκα).

Απειλές

- Καθυστέρηση υλοποίησης του Προγράμματος Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης και αντιμετώπισης των άμεσων επιπτώσεων της απολιγνιτοποίησης και της αλλαγής του παραγωγικού μοντέλου στην περιφερειακή οικονομία και την απασχόληση.
- Πληθυσμιακή μείωση και τάσεις εγκατάλειψης / ερήμωσης κυρίως στους ορεινούς οικισμούς.
- Πιθανότητα αύξησης του φαινομένου της ενεργειακής φτώχειας δεδομένου του υψηλού κόστους ενεργειακής κατανάλωσης και του γεγονότος ότι η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας δεν αποτελεί εθνικό ενεργειακό κέντρο που να καλύπτει τις ενδοπεριφερειακές ανάγκες.
- Καθυστερήσεις και εν γένει αβεβαιότητα της πορείας των μετεγκαταστάσεων οικισμών της Περιφέρειας.
- Συνέπειες της κλιματικής αλλαγής στην γεωργική παραγωγή, στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον.
- Αυξανόμενες ροές προς γειτονικές περιφέρειες και αστικά κέντρα για την κάλυψη εξυπηρετήσεων και παροχής υπηρεσιών (π.χ. υγείας, εμπορίου).
- Διεθνής και εθνικός ανταγωνισμός σε τομείς όπου υπάρχουν προοπτικές ανάπτυξης (π.χ. ενέργεια, τουρισμός).

Πίνακας 2.2 - SWOT Ανάλυση του Παραγωγικού Συστήματος και της Οικονομικής Δραστηριότητας της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Παραγωγικό Σύστημα και Οικονομική Δραστηριότητα	
<p>Δυνατά σημεία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εντοπισμός οικονομικών δραστηριοτήτων με υψηλή προστιθέμενη αξία και εξαγωγικό προσανατολισμό (ποιοτικά αγροτικά προϊόντα, γουνοποιία, τουρισμός κ.λπ.) • Τυροκομικά προϊόντα (Π.Ο.Π.) και βιολογικά κτηνοτροφικά προϊόντα υψηλής ποιότητας. • Οινοποιία ως ισχυρός παραγωγικός κλάδος, αλλά και βάση για την ανάπτυξη οινοτουρισμού (οινοποιεία, επισκέψιμα κελάρια κ.λπ.) • Λειτουργία των Χιονοδρομικών Κέντρων Βασιλίτσας, Βίγλας και Βιτσίου. • Πρωτογενής τομέας με ποικιλία προϊόντων και πιστοποιήσεις σε γεωργία και κτηνοτροφία • Αξιόλογος ορυκτός πλούτος, πέραν του λιγνίτη (κοιτάσματα λευκού και ημίλευκου μαρμάρου, συγκεντρώσεις χουντίτη - υδρομαγνησίτη κ.ά) • Εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό σε συγκεκριμένες ειδικότητες (εξόρυξη, ενέργεια, κατασκευές, αγροτική παραγωγή, γούνα) • Δυναμικοί φορείς με εμπειρία στη λειτουργία δομών στήριξης της επιχειρηματικότητας, της υπαίθρου και φορέων της περιφερειακής διοίκησης και αυτοδιοίκησης • Λειτουργία του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας 	<p>Αδύνατα Σημεία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σημαντική μείωση πληθυσμού / εργατικού δυναμικού σε παραγωγικές ηλικίες λόγω εσωτερικής & εξωτερικής μετανάστευσης / γήρανσης πληθυσμού. • Υψηλή ανεργία και κατακόρυφη μείωση του Ακαθάριστου Περιφερειακού Προϊόντος ως συνεπακόλουθο και της συρρίκνωσης δύο βασικών κλάδων της περιφερειακής οικονομίας (εξόρυξη – παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και γουνοποιία). • Ελλιπή και ανεπαρκή Ειδικά Πολεοδομικά Σχέδια των Πυρήνων των Ζωνών Απολιγνιτοποίησης (ΖΑΠ) Πτολεμαΐδας και Αμυνταίου-Κλειδίου-Αχλάδας που σχετίζονται με την επανάχρηση των συγκεκριμένων εδαφών • Χαμηλή ανταγωνιστικότητα και δυναμισμός πρωτογενούς τομέα / Ποσοστό αρδευόμενων εκτάσεων χαμηλότερο από τον μέσο όρο της χώρας. • Έλλειψη σύγχρονων επιχειρηματικών υποδομών για οργανωμένη εγκατάσταση επιχειρήσεων • Έλλειψη στρατηγικού σχεδιασμού για τον Τουρισμό, αδυναμία προσέλκυσης του εισερχόμενου τουριστικού ρεύματος της χώρας, ελλειμματικό τουριστικό branding & marketing για το σύνολο των δυνατοτήτων της περιοχής, ανεπάρκεια τουριστικών υποδομών

Παραγωγικό Σύστημα και Οικονομική Δραστηριότητα	
	<ul style="list-style-type: none"> • Μικρό μέγεθος της τοπικής οικονομίας / περιορισμένες δυνατότητες νέων επενδύσεων από την υφιστάμενη επιχειρηματική κοινότητα / Έλλειψη μεγάλων εμπορικών αγορών για την εισροή νέου εισοδήματος σε διαρκή βάση. • Διαχρονική αδυναμία διασύνδεσης ΕΤΑΚ με την επιχειρηματική δραστηριότητα και με ακαδημαϊκά - ερευνητικά ιδρύματα που οδηγούν σε χαμηλά ποσοστά ενσωμάτωσης τεχνολογικής καινοτομίας και αλλαγής των παραδοσιακών τρόπων παραγωγής
<p><u>Ευκαιρίες</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ενίσχυση πολιτικών ένταξης στην παραγωγική διαδικασία νέων οικονομικών δραστηριοτήτων με έμφαση στην καινοτομία (πράσινη οικονομία με έμφαση στην αξιοποίηση των ΑΠΕ, κοινωνική οικονομία, αγροτική οικονομία υψηλής παραγωγικότητας και ποιότητας, αξιοποίηση των ΤΠΕ σε όλες τις οικονομικές δραστηριότητες κ.λπ.) στο πλαίσιο μετάβασης της περιοχής στη «μεταλιγνιτική περίοδο». • Επικείμενη έναρξη λειτουργίας των Θυλάκων Καινοτομίας σε κάθε Περιφερειακή Ενότητα. • Σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών Τουρισμού, ιδιαίτερα οινοτουρισμού / γαστρονομικού, γεωτουρισμού, οικότουρισμού, περιβαλλοντικού, βιομηχανικού, αθλητικού, θρησκευτικού, ευεξίας, φεστιβαλικού - κατασκηνωτικού), αξιοποιώντας το διαρκώς αυξανόμενο εισερχόμενο τουριστικό ρεύμα στην Ελλάδα. • Δυνατότητες ανάπτυξης της κτηνοτροφίας, με την προϋπόθεση του εκσυγχρονισμού της παραγωγής. 	<p><u>Απειλές</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Καθυστέρηση υλοποίησης του Προγράμματος Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης και αντιμετώπισης των άμεσων επιπτώσεων της απολιγνιτοποίησης και της αλλαγής του παραγωγικού μοντέλου στην περιφερειακή οικονομία και την απασχόληση. • Συνέπειες της κλιματικής αλλαγής στην γεωργική παραγωγή. • Αυξανόμενες ροές προς γειτονικές περιφέρειες και αστικά κέντρα για την κάλυψη εξυπηρετήσεων και παροχής υπηρεσιών (π.χ. υγείας, εμπορίου). • Διεθνής και εθνικός ανταγωνισμός σε τομείς όπου υπάρχουν προοπτικές ανάπτυξης (π.χ. τουρισμός).

Παραγωγικό Σύστημα και Οικονομική Δραστηριότητα

- Δυνατότητες ανάπτυξης της αγροτικής παραγωγή ιδιαίτερα σε ποιοτικά προϊόντα που απολαμβάνουν ήδη αναγνώρισης (πιστοποιήσεις).
- Ύπαρξη ευνοϊκού θεσμικού – χρηματοδοτικού πλαισίου για την προσέλκυση – δημιουργία νέων επενδύσεων και αναβάθμισης δεξιοτήτων ανθρώπινου δυναμικού.
- Διαθέσιμοι πόροι από Εθνικά και Ευρωπαϊκά Προγράμματα που υποστηρίζουν τη Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση της Περιφέρειας.
- Προοπτική επανάχρησης εξοφλημένων ορυχείων και εγκαταλελειμμένων βιομηχανικών εγκαταστάσεων και κτιρίων.
- Προοπτική ανάπτυξης οργανωμένων χώρων άσκησης επιχειρηματικής δραστηριότητας (π.χ. επιχειρηματικά πάρκα).

Πίνακας 2.3 - SWOT Ανάλυση Φυσικού Περιβάλλοντος και Καθαρής Ενέργειας της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Φυσικό Περιβάλλον και Καθαρή Ενέργεια	
<p><u>Δυνατά σημεία</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Εξαιρετικό φυσικό τοπίο και γεωμορφολογία (Εθνικό Πάρκο Β. Πίνδου, Εθνικό Πάρκο Πρεσπών, Παγκόσμιο Γεωπάρκο UNESCO Γρεβενών – Κοζάνης, Προστατευόμενες Περιοχές NATURA) με συνδυασμό ορεινών όγκων, λιμνών, ποταμών, δασών και σημαντική χλωρίδα και πανίδα. • Εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό στην παραγωγή ενέργειας. • Λειτουργία του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας. 	<p><u>Αδύνατα Σημεία</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Εκτεταμένη υποβάθμιση περιβάλλοντος και φυσικού τοπίου, ειδικά στον άξονα εξορυστικών δραστηριοτήτων Κοζάνης – Πτολεμαΐδας – Αμυνταίου - Φλώρινας. • Απουσία ειδικού χωροταξικού πλαισίου για την εγκατάσταση και λειτουργία συστημάτων παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ. • Ελλιπή και ανεπαρκή Ειδικά Πολεοδομικά Σχέδια των Πυρήνων των Ζωνών Απολιγνιτοποίησης (ΖΑΠ) Πτολεμαΐδας και Αμυνταίου-Κλειδίου-Αχλάδας που σχετίζονται με την αποκατάσταση των συγκεκριμένων εδαφών. • Υψηλό κόστος κάλυψης ενεργειακών αναγκών στα κτίρια. • Περιορισμένα δίκτυα τηλεμετρίας για την παρακολούθηση της κλιματικής αλλαγής καθώς και την πρόληψη και διαχείριση περιβαλλοντικών κινδύνων.
<p><u>Ευκαιρίες</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ενίσχυση πολιτικών ένταξης στην παραγωγική διαδικασία νέων οικονομικών δραστηριοτήτων με έμφαση στην καινοτομία (πράσινη οικονομία) και στην αξιοποίηση των ΑΠΕ στο πλαίσιο μετάβασης της περιοχής στη «μεταλιγνιτική περίοδο». • Δημιουργία υποδομών παραγωγής και αποθήκευσης Υδρογόνου. • Προοπτική επανάχρησης εξοφλημένων ορυχείων και εγκαταλελειμμένων βιομηχανικών εγκαταστάσεων και κτιρίων. 	<p><u>Απειλές</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Έντονη πιθανότητα αύξησης του φαινομένου της ενεργειακής φτώχειας δεδομένου του υψηλού κόστους ενεργειακής κατανάλωσης και του γεγονότος ότι η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας δεν αποτελεί πλέον εθνικό ενεργειακό κέντρο που να καλύπτει τις ενδοπεριφερειακές ανάγκες. • Συνέπειες της κλιματικής αλλαγής στο φυσικό περιβάλλον. • Διεθνής και εθνικός ανταγωνισμός σε νέες μορφές παραγωγής

Φυσικό Περιβάλλον και Καθαρή Ενέργεια	
<ul style="list-style-type: none"> • Ανάπτυξη συνεργασιών με έμφαση στους τομείς των ΑΠΕ, έξυπνων ενεργειακών συστημάτων, εναλλακτικών καυσίμων, τεχνολογιών αποθήκευσης ενέργειας. • Διαθέσιμοι πόροι από Εθνικά και Ευρωπαϊκά Προγράμματα που υποστηρίζουν τη Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση της Περιφέρειας.	ενέργειας.

Πίνακας 2.4 - SWOT Ανάλυση της Διασυνδεσιμότητας της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Διασυνδεσιμότητα	
<p><u>Δυνατά σημεία</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Πύλη εισόδου στη χώρα, με ευχερή διασύνδεση με τα αστικά κέντρα. • Επαρκές οδικό δίκτυο πρόσβασης των οικισμών με τις αστικές περιοχές και μεταξύ τους. 	<p><u>Αδύνατα Σημεία</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Δυσχερής κατά τόπους προσβασιμότητα λόγω του ορεινού χαρακτήρα, ιδιαίτερα το χειμώνα, με υψηλές ανάγκες συντήρησης δικτύων μεταφορών λόγω κατολισθήσεων, χιονοπτώσεων κ.λπ. • Ανεπαρκής δημόσια συγκοινωνία για ευάλωτες ομάδες και για απομακρυσμένες περιοχές • Ανεπαρκείς υποδομές σιδηροδρομικού δικτύου και αερομεταφορών. • Έλλειψη ευρυζωνικών υποδομών και υπηρεσιών στις ορεινές / απομακρυσμένες περιοχές.
<p><u>Ευκαιρίες</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ολοκλήρωση του οδικού άξονα Ε65 που θα συνδέει την περιφέρεια μέσω Γρεβενών με τη Θεσσαλία και την Αθήνα συντομεύοντας σημαντικά την χρονοαπόσταση από την πρωτεύουσα. • Διαθέσιμοι πόροι από Εθνικά και Ευρωπαϊκά Προγράμματα που υποστηρίζουν τη Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση της Περιφέρειας. 	<p><u>Απειλές</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Αυξανόμενες ροές προς γειτονικές περιφέρειες και αστικά κέντρα για την κάλυψη εξυπηρετήσεων και παροχής υπηρεσιών (π.χ. υγείας, εμπορίου). • Ανταγωνισμός ανάπτυξης υποδομών διασυνδεσιμότητας με άλλες περιοχές όπου υπάρχουν προοπτικές ανάπτυξης.

Πίνακας 2.5 - SWOT Ανάλυση της Κοινωνικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Κοινωνική Ανάπτυξη	
<p><u>Δυνατά σημεία</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Επαρκές Επίπεδο σε Ζητήματα Βασικών Υποδομών (Υδρευσης / Αποχέτευσης, διαχείρισης αποβλήτων / απορριμμάτων κλπ.). • Πλούσια πολιτιστική κληρονομιά (αρχαιολογικά ευρήματα, μακεδονικοί τάφοι, βυζαντινά μνημεία) και δραστηριότητα (πλήθος εκδηλώσεων με τοπικό χαρακτήρα). • Λειτουργία Κοινωνικών Δομών και υπηρεσιών πρόνοιας στους Δήμους. 	<p><u>Αδύνατα Σημεία</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Σημαντική μείωση πληθυσμού / εργατικού δυναμικού σε παραγωγικές ηλικίες λόγω εσωτερικής / εξωτερικής μετανάστευσης / γήρανση πληθυσμού. • Υψηλή ανεργία και κατακόρυφη μείωση του Ακαθάριστου Περιφερειακού Προϊόντος με επιπτώσεις στην κοινωνική συνοχή και ευημερία. • Ελλιπής παροχή υπηρεσιών υγείας λόγω της απουσίας αποτελεσματικού περιφερειακού συστήματος περίθαλψης. • Ελλείψεις σε υποδομές κοινωνικής φροντίδας και σε υπηρεσίες εκπαίδευσης για την ενσωμάτωση ευάλωτων ομάδων και υποστήριξης των ΑΜΕΑ.
<p><u>Ευκαιρίες</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Διαθέσιμοι πόροι από Εθνικά και Ευρωπαϊκά Προγράμματα που υποστηρίζουν τη Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση της Περιφέρειας. • Θεσμικό πλαίσιο για την προστασία των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων. • Προώθηση της κοινωνικής οικονομίας και των κοινωνικών επιχειρήσεων. 	<p><u>Απειλές</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Πληθυσμιακή μείωση και τάσεις εγκατάλειψης / ερήμωσης κυρίως στους ορεινούς οικισμούς. • Αυξανόμενες ροές προς γειτονικές περιφέρειες και αστικά κέντρα για την κάλυψη εξυπηρετήσεων και παροχής υπηρεσιών (π.χ. υγείας, εμπορίου). • Διαμόρφωση διαρκώς εντεινόμενων συνθηκών κοινωνικού

Κοινωνική Ανάπτυξη	
<ul style="list-style-type: none"> • Διαθεσιμότητα αναξιοποίητου οικιστικού αποθέματος.	<p>αποκλεισμού σε ευπαθείς κοινωνικές ομάδες και φαινομένων άμεσων και έμμεσων πολλαπλών διακρίσεων και εμποδίων σε άτομα με ψυχικές ασθένειες ή αναπηρίες.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συνέπειες της κλιματικής αλλαγής στο ανθρωπογενές περιβάλλον.

Πίνακας 2.6 - SWOT Ανάλυση της Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης των αστικών περιοχών και της υπαίθρου της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου	
<p><u>Δυνατά σημεία</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Εξαιρετικό φυσικό τοπίο και γεωμορφολογία (Εθνικό Πάρκο Β. Πίνδου, Εθνικό Πάρκο Πρεσπών, Παγκόσμιο Γεωπάρκο UNESCO Γρεβενών – Κοζάνης, Προστατευόμενες Περιοχές NATURA) με συνδυασμό ορεινών όγκων, λιμνών, ποταμών, δασών και σημαντική χλωρίδα και πανίδα. • Πλούσια ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά και σημαντικά τουριστικά διαθέσιμα (παραδοσιακοί οικισμοί, χιονοδρομικά κέντρα, εκδηλώσεις). • Επαρκές Επίπεδο σε Ζητήματα Βασικών Υποδομών (Υδρευσης / Αποχέτευσης, διαχείρισης αποβλήτων / απορριμμάτων κλπ.). 	<p><u>Αδύνατα Σημεία</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Σημαντική μείωση πληθυσμού / εργατικού δυναμικού σε παραγωγικές ηλικίες λόγω εσωτερικής / εξωτερικής μετανάστευσης / γήρανσης πληθυσμού. • Υψηλή ανεργία και κατακόρυφη μείωση του Ακαθάριστου Περιφερειακού Προϊόντος ως συνεπακόλουθο και της συρρίκνωσης δύο βασικών κλάδων της περιφερειακής οικονομίας (εξόρυξη – παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και γουνοποιία). • Ελλιπή και ανεπαρκή Ειδικά Πολεοδομικά Σχέδια των Πυρήνων των Ζωνών Απολιγνιτοποίησης (ΖΑΠ) Πτολεμαΐδας και Αμυνταίου-Κλειδίου-Αχλάδας που σχετίζονται με την επανάχρηση των συγκεκριμένων εδαφών.
<p><u>Ευκαιρίες</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Προγράμματα και πολιτικές Ολοκληρωμένων Παρεμβάσεων (ΟΧΕ, ΒΑΑ, ΤΑΠΤΟΚ - CLLD, Ευφυείς Κοινότητες). • Ενίσχυση πολιτικών ένταξης στην παραγωγική διαδικασία νέων οικονομικών δραστηριοτήτων με έμφαση στην καινοτομία (πράσινη οικονομία με έμφαση στην αξιοποίηση των ΑΠΕ, κοινωνική οικονομία, 	<p><u>Απειλές</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Πληθυσμιακή μείωση και τάσεις εγκατάλειψης / ερήμωσης κυρίως στους ορεινούς οικισμούς. • Αυξανόμενες ροές προς γειτονικές περιφέρειες και αστικά κέντρα για την κάλυψη εξυπηρετήσεων και παροχής υπηρεσιών (π.χ. υγείας, εμπορίου).

Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου

αγροτική οικονομία υψηλής παραγωγικότητας και ποιότητας, αξιοποίηση των ΤΠΕ σε όλες τις οικονομικές δραστηριότητες κ.λπ.) στο πλαίσιο της μετάβασης της περιοχής στη «μεταλιγνιτική περίοδο».

- Προοπτική επανάχρησης εξοφλημένων ορυχείων και εγκαταλελειμμένων βιομηχανικών εγκαταστάσεων και κτιρίων.

- Διεθνής και εθνικός ανταγωνισμός σε τομείς όπου υπάρχουν προοπτικές ανάπτυξης.

Πίνακας 2.7 - SWOT Ανάλυση της Οργάνωσης και Λειτουργίας των Δομών και Υπηρεσιών της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Οργάνωση και Λειτουργία των Δομών και Υπηρεσιών	
<p><u>Δυνατά σημεία</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Επαρκείς κτιριακές υποδομές. • Επικαιροποιημένο πρόσφατα Οργανόγραμμα. • Εφαρμογή ηλεκτρονικής στοχοθεσίας. • Υψηλό επίπεδο γνώσεων και εμπειρίας του στελεχιακού δυναμικού. • Σημαντική συμμετοχή σε διακρατικά έργα / δικτυώσεις / συνεργασίες με όφελος την διεύρυνση γνώσεων και την μεταφορά καλών πρακτικών. • Διάθεση ανοικτών δεδομένων στο κοινό. • Καθολική χρήση Συστήματος Ηλεκτρονικής Διαχείρισης / Διακίνησης Εγγράφων. 	<p><u>Αδύνατα Σημεία</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Έλλειμμα στην εφαρμογή ολοκληρωμένου συστήματος παρακολούθησης και διαχείρισης πόρων και στόχων. • Έλλειμμα σε συστήματα διαχείρισης ποιότητας. • Υποστελέχωση υπηρεσιών / γήρανση προσωπικού / περιορισμένες προσλήψεις. • Χαμηλό επίπεδο ηλεκτρονικών υπηρεσιών προς πολίτες και επιχειρήσεις. • Χαμηλός βαθμός χρήσης και ενσωμάτωσης νέων εφαρμογών και εργαλείων ΤΠΕ. • Ενεργοβόρες κτιριακές υποδομές. • Ελλιπής διαχείριση ακίνητης περιουσίας.
<p><u>Ευκαιρίες</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιοποίηση εσωτερικού ελέγχου. • Αξιοποίηση νέων τεχνολογιών και ΤΠΕ. • Συμμετοχή σε προγράμματα αναβάθμισης γνώσεων και δεξιοτήτων. • Ψηφιοποίηση αρχείων και φακέλλων / διαδικασιών και υπηρεσιών της κεντρικής διοίκησης. • Σημαντικοί πόροι για την προγραμματική περίοδο 2021 – 2027. 	<p><u>Απειλές</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Πολυπλοκότητα και ασάφειες στο θεσμικό πλαίσιο με εμπλοκή αρμοδιοτήτων μεταξύ των υπηρεσιών. • Ελλιπής υποστήριξη από την κεντρική διοίκηση. • Περαιτέρω μείωση προσωπικού λόγω συνταξιοδοτήσεων / κινητικότητας. • Έλλειψη κινήτρων. • Καθυστερημένη εκπαίδευση προσωπικού σε νέα εργαλεία.

3. ΤΟ ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Το ευρύτερο πλαίσιο που θέτει για την Περιφέρεια το αναθεωρημένο Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο Δυτικής Μακεδονίας συνοψίζεται στα εξής:

3.1 Χωροταξική ένταξη της Περιφέρειας στον εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνή χώρο

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας είναι μία από τις συνοριακές Περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και ειδικότερα των εξωτερικών συνόρων της, κατέχοντας κομβική θέση στον εθνικό χώρο καθώς είναι σε άμεση επαφή με δύο χώρες των Δυτικών Βαλκανίων, την Αλβανία και τη Βόρεια Μακεδονία.

Την εικοσαετία που ακολούθησε τη μελέτη και έγκριση του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας επήλθε μια κρίσιμη μεταβολή του χαρακτήρα της Περιφέρειας με τη δραστική αύξηση της προσβασιμότητάς της, αποτέλεσμα της λειτουργίας της Εγνατίας Οδού και των συνοδευτικών της καθέτων αξόνων, που οδήγησε στην πλήρη άρση του ακριτικού της χαρακτήρα και βελτίωσε τη θέση της στο διασυνοριακό χώρο. Η ολοκλήρωση του κάθετου άξονα Λάρισα – Κοζάνη – Φλώρινα – Νίκη θα συμβάλλει καθοριστικά στην περαιτέρω βελτίωση της σύνδεσης της Περιφέρειας και των αστικών της κέντρων με τον ευρύτερο χώρο της ΝΑ Ευρώπης και με την Κεντρική και Νότια Ελλάδα.

Από πληθυσμιακή άποψη, η θέση της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας μειώθηκε στην κατάταξη των Περιφερειών της Χώρας, καθώς ήταν μία από τις τέσσερις Περιφέρειες της Χώρας που σημείωσαν πολύ μικρή αύξηση του πληθυσμού τη δεκαετία του 1990 και σχετικά μεγάλη μείωση τη δεκαετία του 2000. Σύμφωνα με τα στοιχεία της απογραφής της ΕΛ.ΣΤΑΤ. για το 2021, τη δεκαετία του 2010 η Περιφέρεια παρουσίασε τη μεγαλύτερη πληθυσμιακή μείωση, μεταξύ των Περιφερειών της Χώρας, διατηρώντας όμως στάσιμη τη θέση της στην κατάταξη των Περιφερειών. Σαφής είναι η τάση υπογεννητικότητας και γήρανσης του πληθυσμού, τάση που χαρακτηρίζει τον πληθυσμό της Περιφέρειας με υψηλότερους δείκτες σε σχέση με τη Χώρα.

Η Περιφέρεια καταγράφεται με το μεγαλύτερο κατά κεφαλήν ΑΕΠ στη Βορειοελλαδική ζώνη, ενώ τη δεκαετία του 2000, πριν την εκδήλωση της

οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα, η Περιφέρεια καταγραφόταν με το τέταρτο μεγαλύτερο κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε επίπεδο Χώρας, με μικρές τάσεις σύγκλισης με τους μέσους όρους τόσο της Χώρας όσο και της ΕΕ. Ωστόσο, εμφανίζει διαχρονικά διψήφια ποσοστά ανεργίας, τα μεγαλύτερα στη Χώρα.

Ο ρόλος της Περιφέρειας στον εθνικό χώρο εξακολουθεί να καθορίζεται από τον παραγωγικό της χαρακτήρα και την εξειδίκευσή της στους “εξαγωγικούς” κλάδους που είναι η ενέργεια, και δευτερευόντως ο κλάδος της γουνοποιίας. Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας αποτέλεσε επί σειρά ετών, το ενεργειακό κέντρο της Χώρας, λόγω της εξόρυξης λιγνίτη και της παραγωγής ενέργειας από την καύση του. Το Σχέδιο Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΣΔΑΜ) προωθεί την αξιοποίηση της ενεργειακής ταυτότητας και των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της Περιφέρειας για την ανάδειξή της σε εναλλακτικό ενεργειακό κόμβο.

Ταυτόχρονα, ο αγροτικός τομέας σε συγκεκριμένες περιοχές της Περιφέρειας έχει αναπτυχθεί με εξαγωγικό χαρακτήρα, ενώ παράλληλα σε επιμέρους ζώνες εμφανίζεται δυναμική ανάπτυξη της τουριστικής δραστηριότητας, κυρίως χειμερινού και εναλλακτικού τύπου, τάσεις που ενισχύουν την εξωστρέφεια της Περιφέρειας και τη θέση της στον εθνικό χώρο.

3.2 Χωρικές παράμετροι

Η Δυτική Μακεδονία είναι μια κατεξοχήν ορεινή περιοχή που διακρίνεται για τον πλούτο των φυσικών της πόρων. Σε αυτήν εντοπίζονται τα μεγαλύτερα λιγνιτικά αποθέματα της Χώρας, τα οποία στα πλαίσια του ΣΔΑΜ και της προωθούμενης απολιγνιτοποίησης είναι πλέον σε απόσυρση, καθώς και σημαντικά αποθέματα μεταλλευμάτων και βιομηχανικών ορυκτών. Εντοπίζεται μεγάλο ποσοστό των επιφανειακών υδάτων της Χώρας (65%), με μεγάλο αριθμό φυσικών και τεχνητών λιμνών, σημαντικό υδρογραφικό δίκτυο ποταμών και εκτεταμένα υπόγεια αποθέματα, τα οποία στηρίζουν τον ενεργειακό κλάδο και την πρωτογενή παραγωγή διαπεριφερειακά. Τα δάση της Δυτικής Μακεδονίας χαρακτηρίζονται από τη μεγάλη τους έκταση και τη χωρική τους συνέχεια, ενώ καταγράφονται, επίσης, σημαντικά οικοσυστήματα διεθνούς και εθνικού ενδιαφέροντος που εντάσσονται σε Ευρωπαϊκά δίκτυα προστασίας και ευρείες ζώνες οικοσυστημάτων. Όλα τα παραπάνω στοιχεία του φυσικού χώρου ενισχύουν παραγωγικές και τουριστικές δραστηριότητες.

Η Δυτική Μακεδονία αναγνωρίζεται επίσης για την ποικιλία και τη συνθετότητα του γεωλογικού υποβάθρου και της γεωμορφολογικής της κλιμάκωσης. Αυτά τα

χαρακτηριστικά διαμορφώνουν ένα ιδιαίτερο ανάγλυφο με επικλινείς πλαγιές και μεγάλες υψομετρικές διαφορές. Το φυσικό τοπίο διαμορφώνεται από χαρακτηριστικές κοιλάδες των κύριων ποταμών, οι οποίες σχηματίζουν μικρότερες διακλαδώσεις που διασχίζονται από ισάριθμους παραποτάμους και ρέματα, με συχνά ιδιαίτερα οικολογικά χαρακτηριστικά. Διαμορφώνεται έτσι ένα σύνθετο μωσαϊκό βιοτόπων, το οποίο με τη σειρά του αντιστοιχεί σε μια επίσης πολυποίκιλη δομή οικοσυστημάτων, με κύριο χαρακτηριστικό τους τη μεγάλη ποικιλία ειδών. Το τοπίο συντίθενται ακόμη από έναν σημαντικό αριθμό αξιόλογων αρχαιολογικών χώρων και μνημείων όλων των περιόδων, τα οποία είναι είτε μεμονωμένοι (συνήθως οι μεγαλύτεροι αρχαιολογικοί χώροι) είτε απαντώνται σε συγκεντρώσεις μικρότερων οικισμών με κοινά πολιτισμικά χαρακτηριστικά.

Το οικιστικό δίκτυο της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας χαρακτηρίζεται από σημαντική πυκνότητα ακόμα και σε μεγαλύτερα υψόμετρα. Τα πέντε αστικά κέντρα της Περιφέρειας συγκεντρώνουν άνω του 40% του πληθυσμού της, ενώ η συντριπτική πλειονότητα των οικισμών της έχει πληθυσμό κάτω από 2.000 κατοίκους. Η Κοζάνη, έδρα της Περιφέρειας, αποτελεί πόλο ανάπτυξης εθνικής εμβέλειας και κατατάσσεται από το Γενικό Πλαίσιο Χωρικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΓΠΧΣΑΑ) στους δευτερεύοντες πόλους ανάπτυξης.

Οι στρατηγικές κατευθύνσεις του προτύπου χωρικής ανάπτυξης πρέπει να αναπροσαρμοστούν με τις αναγκαίες αλλαγές στο παραγωγικό και αναπτυξιακό πρότυπο της Περιφέρειας ώστε αυτή να μπορεί να ανταποκριθεί στις τρέχουσες οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές αλλαγές. Καθώς έχουν πλέον υλοποιηθεί κρίσιμες δράσεις και έργα (όπως για παράδειγμα η Εγνατία Οδός) απαιτείται επικαιροποίηση των χωρικών στρατηγικών και συμπλήρωση νέων δράσεων και έργων προς την κατεύθυνση αξιοποίησης αυτών των αλλαγών στον ευρύτερο διαπεριφερειακό χώρο (εθνικό και ευρωπαϊκό). Παράλληλα, οι στρατηγικές κατευθύνσεις του προτύπου πρέπει να εναρμονίζονται με τους αναπτυξιακούς πυλώνες του ΣΔΑΜ, οι οποίοι στηρίζουν τη μετάβαση σε ένα νέο οικονομικό πρότυπο που θα αναδεικνύει τις σύγχρονες και καθαρές μορφές ενέργειας, και ταυτόχρονα θα προωθήσει την ανάπτυξη περισσότερων κλάδων της οικονομίας.

Είναι απαραίτητη η σαφέστερη ένταξη των φυσικών πόρων στο πρότυπο χωρικής ανάπτυξης της Περιφέρειας. Η στρατηγική για τους φυσικούς πόρους θα πρέπει να σχετίζεται με τις παραγωγικές εξειδικεύσεις και ανάγκες των επιμέρους

αναπτυξιακών και χωρικών ενοτήτων της Περιφέρειας, καθώς και με την αειφορική τους χρήση.

Η θεώρηση του ζητήματος της κλιματικής αλλαγής για την Περιφέρεια απαιτεί τόσο την εκτίμηση και αντιμετώπιση των επιπτώσεών της, όσο και τη συνεκτίμηση των ενδογενών παραγόντων που σχετίζονται με την κοινωνικοοικονομική οργάνωση της Περιφέρειας. Η βασική πρόκληση του στρατηγικού χωρικού σχεδιασμού για την Περιφέρεια είναι η ενσωμάτωση αυτών των κινδύνων στο προτεινόμενο πλαίσιο οργάνωσης των κοινωνικοοικονομικών και παραγωγικών της προοπτικών.

3.3 Αναπτυξιακές διαστάσεις

Στα πλαίσια της **δίκαιης αναπτυξιακής μετάβασης των λιγνιτικών περιοχών της Δυτικής Μακεδονίας**, επιδιώκεται η αναδιάρθρωση της παραγωγικής ενεργειακής δραστηριότητας καθώς και η ανασυγκρότηση και ο ανασχεδιασμός των τριών τομέων παραγωγής, ενώ τίθεται ως βασική προτεραιότητα η διασφάλιση της ενεργειακής αυτάρκειας της Περιφέρειας και της χώρας ευρύτερα, παράλληλα με την ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας.

Στον **πρωτογενή τομέα**, τα τελευταία χρόνια παρατηρείται σημαντική αλλαγή στην κατεύθυνση και στη διάρθρωση της παραγωγής. Κυρίαρχοι κλάδοι (καπνός, τεύτλα, σιτηρά κλπ.) δίνουν τη θέση τους στην παραγωγή τοπικών ποιοτικών προϊόντων, ενώ εμφανίζονται και νέοι κλάδοι παραγωγής με προοπτικές (ενεργειακά φυτά, αρωματικά φυτά, βιολογικές καλλιέργειες κλπ.). Επίσης, στην ευρύτερη περιοχή του άξονα Καστοριάς-Εράτυνας-Σιάτιστας και στην Π.Ε. Καστοριάς, αναπτύχθηκε και η εκτροφή γουνοφόρων ζώων, δίνοντας προοπτικές υποκατάστασης τμήματος των εισαγωγών ώστε να γίνει περισσότερο ανταγωνιστικός ο κλάδος της γουνοποιίας.

Στον **δευτερογενή τομέα**, η Περιφέρεια εξακολουθεί να παρουσιάζει εξειδίκευση στους κλάδους της ενέργειας, της εξόρυξης και της γουνοποιίας. Η εξόρυξη λιγνίτη, η οποία στα πλαίσια του ΣΔΑΜ βρίσκεται πλέον σε διαδικασία παύσης, συνέβαλλε, επί σειρά ετών, σε κρίσιμο βαθμό στη διαμόρφωση του αναπτυξιακού αποτελέσματος της Περιφέρειας, αποτελώντας οικονομικό κλάδο με εθνική διάσταση, ενώ τα μεταλλεύματα και τα λοιπά βιομηχανικά ορυκτά που εξορύσσονται συνιστούν πρώτες ύλες με σημαντική εμπορική δυναμική και εξαγωγικό προσανατολισμό. Σαφή εξαγωγικό προσανατολισμό έχουν επίσης και οι λατομικές δραστηριότητες δημιουργώντας έτσι εισοδήματα στα τοπικά

κοινωνικοοικονομικά συστήματα. Ο κλάδος της γουνοποιίας είναι ένας εξωστρεφής κλάδος που παρουσιάζει διακυμάνσεις, καθώς επηρεάζεται από διεθνείς οικονομικές εξελίξεις.

Στον **τριτογενή τομέα**, οι δραστηριότητες δυναμικού, υπερτοπικού ή/και καινοτόμου χαρακτήρα αφορούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και στον τουρισμό. Αναφορικά με τον τουρισμό, στην Περιφέρεια δεν υπάρχουν τουριστικά κορεσμένες περιοχές ενώ το πλούσιο φυσικό της περιβάλλον και η πολιτιστική της κληρονομιά προσφέρονται για ήπιας μορφής τουριστική ανάπτυξη. Η Περιφέρεια διαθέτει μεγάλα αναξιοποίητα αποθέματα, τόσο φυσικών πόρων όσο και ανθρώπινου δυναμικού, τα οποία μπορούν να ενταχθούν δυναμικότερα στην παραγωγική της εξειδίκευση.

3.4 Αναπτυξιακή προοπτική και εξέλιξη της Περιφέρειας

Η αναπτυξιακή προοπτική της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στηρίζεται στην ορθολογική αναδιάρθρωση της παραγωγικής ενεργειακής δραστηριότητας, με την προώθηση της παραγωγής και έρευνας καθαρής ενέργειας, καθώς και στον εκσυγχρονισμό και τη διαφοροποίηση της περιφερειακής οικονομίας, με την ανασυγκρότηση και τον ανασχεδιασμό των τριών τομέων παραγωγής και την στροφή της Περιφέρειας στην έρευνα και την καινοτομία. Ταυτόχρονα, το υδατικό δυναμικό της Περιφέρειας διατηρεί το στρατηγικό του μέγεθος για τη Χώρα λόγω της διασύνδεσής του με την παραγωγή ενέργειας, με την ενίσχυση του πρωτογενούς τομέα διαπεριφερειακά και με τον εφοδιασμό της πόλης της Θεσσαλονίκης.

Τα μεγάλα αναξιοποίητα αποθέματα, τόσο φυσικών πόρων όσο και ανθρώπινου δυναμικού, εντάσσονται δυναμικότερα στην παραγωγική εξειδίκευση της Περιφέρειας. Τα πολύ σημαντικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα στην ανάπτυξη καθαρής ενέργειας, στον κλάδο της γουνοποιίας, στον ορυκτό πλούτο, σε ειδικούς και αναπτυσσόμενους κλάδους του αγροτικού τομέα και σε ειδικές μορφές τουρισμού συμβάλλουν στη διαμόρφωση μιας δυναμικής περιφερειακής οικονομίας και στην αντιμετώπιση σημαντικών εθνικών ελλειμμάτων. Τα φυσικά και ανθρωπογενή αποθέματα δίνουν τη δυνατότητα να αναδειχθεί και ένα παραγωγικό προφίλ προς την ανταγωνιστική και ποιοτική αγροτική παραγωγή, τον εναλλακτικό τουρισμό και τον πολιτισμό. Ορισμένες υποδομές και υπηρεσίες περιφερειακής κλίμακας μπορούν να ενισχύσουν τη δυναμική τους με την αξιοποίηση της συνοριακής θέσης της Περιφέρειας και με τη συμπληρωματικότητα με άλλους κλάδους, συμβάλλοντας πιο ενεργά στη

διαφοροποίηση και ανάπτυξη της περιφερειακής οικονομίας (Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, υποδομές υγείας).

Βασική αναπτυξιακή επιδίωξη του προτύπου χωρικής ανάπτυξης είναι η στροφή προς μια περιφερειακή οικονομία που βασίζεται στις δικές της δυνάμεις, στην αξιοποίηση των παραγωγικών της κλάδων, στις δυνατότητες προσαρμογής της σε διαφορετικές συνθήκες, στην προώθηση και εφαρμογή νέων ιδεών και στην ανάπτυξη νέων κλάδων.

Στόχος είναι η περιφερειακή ανάπτυξη και η αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων και του δυναμικού της Περιφέρειας να οδηγήσουν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της, καθώς και ευρύτερα στην ανάκαμψη της εθνικής οικονομίας συνολικά. Το ΠΧΠ υιοθετεί εκείνες τις πολιτικές και χωρικές στρατηγικές που μπορούν να μετατρέψουν τις ιδιαιτερότητες της οικονομικής ανάπτυξης της Περιφέρειας και τις δυνατότητες διαφοροποίησης της περιφερειακής οικονομίας σε πλεονέκτημα για την περιφερειακή αγορά εργασίας, καθώς και σε νέες θέσεις εργασίας με σκοπό τη συγκράτηση και αύξηση του πληθυσμού και την ισόρροπη χωρική ανάπτυξη της Περιφέρειας και της Χώρας.

Η μετάβαση της περιφερειακής οικονομίας σε μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία έως το 2050 πρέπει να έχει ως βασικό ζητούμενο τη διατήρηση του χαρακτήρα της περιοχής ως ενεργειακού κέντρου της χώρας και την ανάδειξη της σε εναλλακτικό ενεργειακό κόμβο (μέσω της αξιοποίησης της ενεργειακής της ταυτότητας και της ευνοϊκής διεθνούς συγκυρίας), παράλληλα με τον εκσυγχρονισμό και τη διαφοροποίηση της τοπικής οικονομίας, την ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής και του περιβάλλοντος. Η καθαρή ενέργεια και η αποθήκευσή της, συμπεριλαμβανομένου του πράσινου υδρογόνου, προτάσσονται ως κύριος τομέας για τον εκσυγχρονισμό και τον παραγωγικό μετασχηματισμό της Περιφέρειας.

Παράλληλα, η ενίσχυση της ανθεκτικότητας του παραγωγικού συστήματος της Περιφέρειας συνεπάγεται τη διαφοροποίηση των επιχειρήσεων και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς τους. Ιδιαίτερα σημαντικός για το σκοπό της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας του παραγωγικού συστήματος είναι ο ρόλος της έρευνας και της καινοτομίας και της σύνδεσης του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας και άλλων ερευνητικών φορέων με τις επιχειρήσεις. Ιδιαίτερη σημασία δίνεται στη δημιουργία ενός οικοσυστήματος καινοτομίας στην περιοχή, αναδεικνύοντας ως τομείς πρωταρχικού ενδιαφέροντος την καθαρή ενέργεια, τις τεχνολογίες πληροφορικής και την αγροδιατροφή, λόγω των εξειδικεύσεων της Περιφέρειας.

Σημαντικό ρόλο προς την κατεύθυνση αυτή θα διαδραματίσει η προωθούμενη Ζώνη Καινοτομίας, η οποία προβλέπεται να αναπτυχθεί στον άξονα Κοζάνης-Πτολεμαΐδας-Αμυνταίου-Φλώρινας, ως φορέας ομπρέλα για την ανάπτυξη υποδομών και δράσεων που προωθούν την καινοτομική επιχειρηματικότητα, και θα αποτελέσει έναν από τους βασικούς μοχλούς αλλαγής του οικονομικού και παραγωγικού μοντέλου στη μεταλινιτική περίοδο της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας.

4. ΤΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ “Η ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΤΟΥ 2030”

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα καλείται να λειτουργήσει υποστηρικτικά, συμπληρωματικά και σε συνέργεια με το Περιφερειακό Σχέδιο Ανάπτυξης “Η Δυτική Μακεδονία του 2030” που εντάσσεται στα Περιφερειακά Σχέδια που διαμορφώνουν τη συνολική Εθνική Στρατηγική Περιφερειακής Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης και που αποτελεί επί της ουσίας ομπρέλα των σχεδιαζόμενων παρεμβάσεων για το άμεσο μέλλον.

Ειδικότερα για τη Δυτική Μακεδονία η Στρατηγική προβλέπει την υλοποίηση 380+ Έργων διαφόρων τομέων συνολικού εκτιμώμενου π/υ 4 δις Ευρώ κατανεμημένων σε 4 Άξονες Παρέμβασης με αντίστοιχα Πεδία ως εξής:

1. Άξονας Α. Σύγχρονα Δίκτυα και Υποδομές

- ✓ Ανάδειξη της Περιφέρειας ως Διαμετακομιστικού Κόμβου
- ✓ Άρση της απομόνωσης και βελτίωση των συνδέσεων με όλα τα μέσα μετακίνησης

(107 έργα: οδικά, σιδηροδρομικά, ύδρευση | 943,2 εκατ. €)

2. Άξονας Β. Αγροτική Παραγωγή & Πράσινη Μετάβαση

- ✓ Ενεργειακή μετάβαση και ανάδειξη των νέων ενεργειακών τεχνολογιών
- ✓ Ενίσχυση του πρωτογενούς τομέα με την επίσπευση κρίσιμων αρδευτικών έργων

(74 έργα: ενέργεια, οδικά, αρδευτικά, περιβάλλον | 740,5 εκατ. €)

3. Άξονας Γ. Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση - Επένδυση & αξία στην περιοχή

- ✓ Σχέδιο Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης για μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία
- ✓ Δράσεις τόνωσης της επιχειρηματικότητας και της απασχόλησης για τη Δίκαιη Εργασιακή Μετάβαση
- ✓ Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας για την προσέλκυση επιστημόνων υψηλής εξειδίκευσης

(63 έργα: στρατηγικές επενδύσεις, ενέργεια, διαχείριση απορριμμάτων, περιβάλλον, έρευνα & καινοτομία, επιχειρηματικότητα, απασχόληση, παιδεία, αναπλάσεις, αθλητισμός, πολιτισμός | 970,5 εκατ. €)

4. Άξονας Δ. Δίπλα σε κάθε Πολίτη & Ποιότητα Ζωής

- ✓ Σύγχρονες υποδομές παιδείας σε ακαδημαϊκά ιδρύματα και σχολικές μονάδες
- ✓ Αναβαθμισμένες υπηρεσίες υγείας και για το σύνολο της Περιφέρειας
- ✓ Βελτίωση της καθημερινότητας και δίκτυ ασφαλείας για όλους τους πολίτες

(144 έργα: ασφάλεια, παιδεία, υγεία, διαχείριση απορριμμάτων, πολιτική προστασία, πολιτισμός, αναπλάσεις, βελτίωση καθημερινότητας, τουρισμός | 635,7 εκατ. €)

Το Σχέδιο εξειδικεύεται τόσο σε Εμβληματικά έργα & συνεκτικές πολιτικές όσο και σε επιμέρους έργα για το σύνολο της Περιφέρειας αλλά και διακριτά για κάθε Περιφερειακή Ενότητα.

Σύμφωνα με τα συγκεντρωτικά στοιχεία για έργα με π/υ >1 εκ.€ ⁽⁴⁾, το Περιφερειακό Σχέδιο Ανάπτυξης Δυτικής Μακεδονίας περιλαμβάνει:

- ✓ 238 έργα σε εξέλιξη, π/υ 2,5 δις €
- ✓ 79 ολοκληρωμένα έργα, π/υ 207 εκ. €
- ✓ 39 έργα υπό σχεδιασμό, π/υ 1 δις €

---

⁴ <https://erga.gov.gr/p/10>

5. ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

5.1 Πλαίσιο Πολιτικών και Στόχων

5.1.1 *Το ευρύτερο Διεθνές και Ευρωπαϊκό πλαίσιο*

Το ευρύτερο Διεθνές και Ευρωπαϊκό πλαίσιο καλείται να αντιμετωπίσει τις νέες προκλήσεις λαμβάνοντας υπ' όψη τις αρχές και τις προτεραιότητες σημαντικών εγγράφων πολιτικής καθώς και όσων προβλέπονται για το μέλλον, μετά το 2030, όπως:

- Οι 17 Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) του Ο.Η.Ε.
- Η Πολιτική Συνοχής της ΕΕ για την περίοδο 2021-2027
- Η Εδαφική Ατζέντα (Territorial Agenda) 2030

Ειδικότερα, η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) διαδραμάτισε καίριο ρόλο στην κατάρτιση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) των Ηνωμένων Εθνών, οι οποίοι βρίσκονται στο επίκεντρο της Ατζέντας του 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη που ενέκρινε η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ το 2015. Πράγματι, από τη δεκαετία του 1990 η βιώσιμη ανάπτυξη έχει κατοχυρωθεί στις συνθήκες της ΕΕ ως ένας από τους μακροπρόθεσμους στόχους της και προτεραιότητα τόσο στις εξωτερικές (για παράδειγμα, αναπτυξιακή συνεργασία και εμπόριο), όσο και στις εσωτερικές της πολιτικές (για παράδειγμα, περιβάλλον, κοινωνικός αποκλεισμός και διακρίσεις). Οι αναφορές στη βιώσιμη ανάπτυξη ως στόχο της ΕΕ εντοπίζονται στο άρθρο 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι προτεραιότητες για μια βιώσιμη ανάπτυξη έχουν ενσωματωθεί στα βασικά διατομεακά θεματολόγια της ΕΕ, καθώς και σε τομεακές πολιτικές και πρωτοβουλίες.

Υπογράφοντας την Ατζέντα του 2030, η διεθνής κοινότητα δεσμεύτηκε να αντιμετωπίσει τις εξής παγκόσμιες προκλήσεις:

- την εξάλειψη της φτώχειας
- την εύρεση βιώσιμων αναπτυξιακών λύσεων χωρίς αποκλεισμούς
- τη διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων για όλους και
- τη διασφάλιση ότι κανείς δεν θα μείνει πίσω.

Οι 17 ΣΒΑ βασίζονται στους Αναπτυξιακούς Στόχους της Χιλιετίας (ΑΣΧ) των Ηνωμένων Εθνών, οι οποίοι αφορούσαν την περίοδο 2000-2015. Ενώ οι ΑΣΧ επικεντρώνονταν αποκλειστικά στις αναπτυσσόμενες χώρες, οι ΣΒΑ αφορούν όλες τις χώρες. Οι ΣΒΑ εξισορροπούν τις οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές πτυχές της βιωσιμότητας και καθορίζουν 169 συναφείς στόχους που πρέπει να εκπληρωθούν έως το 2030.

Οι 17 Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης αφορούν:

1. *Μηδενική φτώχεια*
2. *Μηδενική πείνα*
3. *Καλή υγεία και ευημερία*
4. *Ποιοτική εκπαίδευση*
5. *Ισότητα των φύλων*
6. *Πόσιμο νερό και αποχέτευση*
7. *Φθηνή και καθαρή ενέργεια*
8. *Αξιοπρεπής εργασία και οικονομική ανάπτυξη*
9. *Βιομηχανία, καινοτομία και υποδομές*
10. *Λιγότερες ανισότητες*
11. *Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες*
12. *Υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή*
13. *Δράση για το κλίμα*
14. *Ζωή για το νερό*
15. *Ζωή στη στεριά*
16. *Ειρήνη, δικαιοσύνη και ισχυροί θεσμοί*
17. *Συνεργασία για τους στόχους.*

Οι στόχοι της Πολιτικής Συνοχής που διαπνέουν το σύνολο των εγγράφων και χρηματοδοτικών μέσων της Προγραμματικής Περιόδου 2021- 2027 αφορούν σε:

- Εξυπνότερη Ευρώπη - μέσω της καινοτομίας, της ψηφιοποίησης, του οικονομικού μετασχηματισμού και της στήριξης των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων.

- Πιο Πράσινη Ευρώπη - χωρίς εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, που εφαρμόζει τη συμφωνία του Παρισιού και επενδύει στην ενεργειακή μετάβαση, στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής.
- Πιο Συνδεδεμένη Ευρώπη - με στρατηγικά δίκτυα μεταφορών και ψηφιακά δίκτυα.
- Πιο Κοινωνική Ευρώπη - που υλοποιεί τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και στηρίζει την ποιοτική απασχόληση, την εκπαίδευση, τις δεξιότητες, την κοινωνική ένταξη και την ίση πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη.
- Ευρώπη Πιο Κοντά στους Πολίτες - με τη στήριξη των αναπτυξιακών στρατηγικών που καταρτίζονται σε τοπικό επίπεδο και της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης σε όλη την ΕΕ.

Οι ανωτέρω στόχοι επικαιροποιούνται από τη νέα Εδαφική Ατζέντα 2030 με τις προτεραιότητες για:

Α) Δίκαιη Ευρώπη που προσφέρει προοπτικές για το μέλλον για όλες τις περιοχές και όλους τους ανθρώπους

- Ισορροπημένη Ευρώπη - Πιο ισορροπημένη εδαφική ανάπτυξη με αξιοποίηση της πολυμορφίας της Ευρώπης
- Λειτουργικές Περιφέρειες - Σύγκλιση τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης, μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των περιοχών
- Ολοκλήρωση που υπερβαίνει τα σύνορα - Διευκόλυνση της διαβίωσης και της εργασίας πέραν των εθνικών συνόρων

Β) Μία Πράσινη Ευρώπη που προστατεύει τους κοινούς βιοτικούς πόρους και διαμορφώνει την κοινωνική μετάβαση

- Υγιές Περιβάλλον - Βελτίωση των οικολογικών βιοτικών πόρων, κωμοπόλεις, πόλεις και περιφέρειες κλιματικά ουδέτερες και ανθεκτικές
- Κυκλική Οικονομία - Ισχυρές και βιώσιμες τοπικές οικονομίες σε έναν παγκοσμιοποιημένο κόσμο
- Βιώσιμες Συνδέσεις - Βιώσιμη ψηφιακή και φυσική συνδεσιμότητα των περιοχών

Τόσο στην τρέχουσα όσο και στην μελλοντική προγραμματική περίοδο, οι περιφέρειες της Ευρώπης είναι στο επίκεντρο των σχεδιαζόμενων πολιτικών, ως γεωγραφικές και κοινωνικοοικονομικές οντότητες με κρίσιμη μάζα και φορείς σχεδιασμού και εφαρμογής πολιτικών για την τοπική ανάπτυξη και την ευημερία των πολιτών.

5.1.2 Το Εθνικό και Περιφερειακό πλαίσιο

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας διανύει την κρισιμότερη περίοδο της σύγχρονης ιστορίας της, η οποία χαρακτηρίζεται κύρια από την απολιγνιτοποίηση και την ραγδαία αλλαγή του παραγωγικού της μοντέλου με έντονες κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις. Η σημερινή πραγματικότητα έρχεται σε συνέχεια των επιπτώσεων σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο της οικονομικής κρίσης της προηγούμενης δεκαετίας αλλά και της πρόσφατης υγειονομικής πανδημίας, παράλληλα με τις τρέχουσες διεθνείς γεωπολιτικές εξελίξεις με βασικό αντίκτυπο στον τομέα της ενέργειας και στο διαρκώς αυξανόμενο κόστος προϊόντων και υπηρεσιών.

Βασικό ζητούμενο για τη Δυτική Μακεδονία είναι η προσαρμογή της περιοχής στο νέο οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό πλαίσιο αξιοποιώντας τις υπάρχουσες και αναδυόμενες προκλήσεις.

Κατά συνέπεια και επιπρόσθετα, το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας για την περίοδο 2024-2028 θα πρέπει να έχει συνέργια και εναρμόνιση των παρεμβάσεων του με τις προτεραιότητες εθνικών και περιφερειακών εγγράφων πολιτικής και χρηματοδοτικών μέσων, όπως:

- Το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0»
- Περιφερειακό Σχέδιο Ανάπτυξης “Η Δυτική Μακεδονία του 2030”
- Το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Δυτικής Μακεδονίας 2021-2025
- Το Περιφερειακό Πρόγραμμα «Δυτική Μακεδονία» 2021-2027
- Τα Τομεακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2021-2027 και ιδιαίτερα το Πρόγραμμα «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση»
- Το Στρατηγικό Σχέδιο της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής 2023-2027
- Τα Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας
- Το Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο

Με βάση τα παραπάνω, μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας επιχειρείται η αντιμετώπιση των προβλημάτων και η αξιοποίηση των προκλήσεων της νέας πραγματικότητας σε αναπτυξιακό και οργανωτικό επίπεδο λαμβάνοντας υπόψη το πεδίο αρμοδιοτήτων της Περιφέρειας ως αυτοδιοικητικής μονάδας β' βαθμού.

5.2 Το Όραμα της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, η Στρατηγική και η διάρθρωσή της σε Στόχους, Άξονες και Μέτρα

Το Όραμα που διαπνέει τον αναπτυξιακό σχεδιασμό της Δυτικής Μακεδονίας είναι η «**Μετάβαση της Δυτικής Μακεδονίας σ' ένα νέο ανταγωνιστικό και βιώσιμο παραγωγικό σύστημα με θέσεις εργασίας βασισμένες στη γνώση και την καινοτομία, με ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, της ισότιμης και απρόσκοπτης προσβασιμότητας και με βελτίωση της ποιότητας ζωής – Ένας τόπος ευημερίας σε κίνηση**».

Βασικός Μακροπρόθεσμος Στόχος είναι η μετάβαση της περιφερειακής οικονομίας σε μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία έως το 2050.

Βασικό άμεσο ζητούμενο αποτελεί η διατήρηση του χαρακτήρα της περιοχής ως ενεργειακού κέντρου της χώρας και η ανάδειξή της σε εναλλακτικό ενεργειακό κόμβο μέσω της αξιοποίησης της ενεργειακής της ταυτότητας, παράλληλα με τον εκσυγχρονισμό και τη διαφοροποίηση της τοπικής οικονομίας, την ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής και του περιβάλλοντος.

Η στρατηγική της Περιφέρειας για την επίτευξη του οράματος αποτελεί ένα συνεκτικό σύνολο στοχοθεσίας και πολιτικών και αποτυπώνεται μέσω ενός συστήματος Στρατηγικών Στόχων, Άξόνων και Μέτρων.

Στο πλαίσιο διαμόρφωσης της στρατηγικής λαμβάνονται υπ' όψη η S.W.O.T. ανάλυση καθώς και τα κρίσιμα ζητήματα περιφερειακής ανάπτυξης τα οποία ενσωματώνουν τις κατευθυντήριες πολιτικές επιλογές της Περιφερειακής Αρχής.

Οι Στρατηγικοί Στόχοι που εξειδικεύουν την Στρατηγική της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας για την περίοδο 2024-2028 είναι:

Πίνακας 5.1 - Στρατηγικοί Στόχοι και Αναμενόμενα Αποτελέσματα

α/α	Στρατηγικοί Στόχοι – Αναμενόμενα αποτελέσματα
1	<p><u>Στόχος</u> Διαφοροποίηση του παραγωγικού συστήματος της Δυτικής Μακεδονίας και ενίσχυση της περιφερειακής οικονομίας.</p> <p><u>Αποτέλεσμα</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Αύξηση του Ακαθάριστου Περιφερειακού Προϊόντος. ➤ Δημιουργία νέων βιώσιμων θέσεων εργασίας. ➤ Μείωση της ανεργίας.
2	<p><u>Στόχος</u> Πράσινη μετάβαση προς την κλιματική ουδετερότητα.</p> <p><u>Αποτέλεσμα</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Βελτίωση της περιβαλλοντικής ανθεκτικότητας της Περιφέρειας. ➤ Βέλτιστη αξιοποίηση ενεργειακών και περιβαλλοντικών διαθεσίμων.
3	<p><u>Στόχος</u> Διασφάλιση επαρκούς ενδοπεριφερειακής και διαπεριφερειακής σύνδεσης.</p> <p><u>Αποτέλεσμα</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Βελτίωση της προσπελασιμότητας της Περιφέρειας. ➤ Προσέλκυση επενδυτών και επισκεπτών.
4	<p><u>Στόχος</u> Βελτίωση της συνθηκών διαβίωσης και της ποιότητας ζωής των κατοίκων.</p> <p><u>Αποτέλεσμα</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Βελτίωση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας. ➤ Ανάσχεση της πληθυσμιακής συρρίκνωσης.
5	<p><u>Στόχος</u> Ενίσχυση της επιχειρησιακής ικανότητας της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ως αυτοδιοικητικής μονάδας.</p> <p><u>Αποτέλεσμα</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών σε πολίτες και επιχειρήσεις με την αξιοποίηση υφιστάμενων και την ανάπτυξη νέων υπηρεσιακών εργαλείων και εφαρμογών.

α/α	Στρατηγικοί Στόχοι – Αναμενόμενα αποτελέσματα
	➤ Βελτιστοποίηση της αποδοτικότητας των δομών και των διοικητικών μονάδων της Περιφέρειας.

Πίνακας 5.2 - Άξονες Προτεραιότητας

α/α	Άξονες Προτεραιότητας
1	Παραγωγικός και Οικονομικός Μετασχηματισμός
2	Καθαρή Ενέργεια και Πράσινη Αειφόρος Ανάπτυξη
3	Διασυνδεσιμότητα
4	Κοινωνική Ανάπτυξη
5	Εσωτερική οργάνωση και λειτουργία της Περιφέρειας

Πίνακας 5.3 - Άξονες Προτεραιότητας και Μέτρα του Επιχειρησιακού Σχεδίου

Άξονες Προτεραιότητας	Μέτρα
1. Παραγωγικός και Οικονομικός Μετασχηματισμός	Προσέλκυση και προώθηση των επενδύσεων
	Ενίσχυση των υποδομών και δομών στήριξης της επιχειρηματικής δραστηριότητας του συνόλου των τομέων της οικονομίας της Περιφέρειας
	Στήριξη της ανταγωνιστικότητας και του ψηφιακού μετασχηματισμού των επιχειρήσεων για την παραγωγή ποιοτικών προϊόντων και την παροχή ποιοτικών υπηρεσιών
	Στήριξη της Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης & Καινοτομίας (ΕΤΑΚ)
	Προώθηση και υποστήριξη της κυκλικής οικονομίας
	Ενίσχυση της απασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας
2. Καθαρή Ενέργεια και Πράσινη Αειφόρος Ανάπτυξη	Προώθηση της ενεργειακής απόδοσης
	Προώθηση των ΑΠΕ και των εναλλακτικών μορφών ενέργειας
	Βιώσιμη διαχείριση υδατικών πόρων και διαχείριση

Άξονες Προτεραιότητας	Μέτρα
	αποβλήτων
	Ορθολογική διαχείριση εδαφικών και φυσικών πόρων
	Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, διαχείριση κρίσεων και πολιτική προστασία
	Προστασία φυσικού περιβάλλοντος και διατήρηση βιοποικιλότητας και γεωποικιλότητας
	Χωρικός σχεδιασμός
3. Διασυνδεσιμότητα	Κατασκευή και συντήρηση οδικού δικτύου
	Υποστήριξη της ανάπτυξης λοιπών υποδομών μεταφορών και δικτύων τηλεπικοινωνιών
	Ενίσχυση της βιώσιμης και ασφαλούς κινητικότητας
4. Κοινωνική Ανάπτυξη	Προστασία και ανάδειξη φυσικής, πολιτιστικής κληρονομιάς και τουριστικού αποθέματος
	Βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος
	Ανάπτυξη υποδομών, δομών και υπηρεσιών υγείας – κοινωνικής πρόνοιας
	Ανάπτυξη υποδομών δομών και υπηρεσιών εκπαίδευσης - άθλησης
	Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις στις πόλεις και στην ύπαιθρο
5. Εσωτερική οργάνωση και λειτουργία της Περιφέρειας	Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού
	Βελτίωση των κτηριακών υποδομών και του εξοπλισμού της Περιφέρειας
	Ψηφιακός μετασχηματισμός και απλούστευση διαδικασιών
	Ενίσχυση των ικανοτήτων ανάλυσης, μελέτης, επίβλεψης και μακροπρόθεσμου σχεδιασμού
	Βελτίωση των ικανοτήτων μέσω ανταλλαγής και μεταφοράς τεχνογνωσίας
	Ενίσχυση της οργανωσιακής καινοτομίας και της επιχειρησιακής απόδοσης

5.3 Το Χρηματοδοτικό Πλαίσιο

Οι χρηματοδοτικοί πόροι για την υλοποίηση των δράσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας μπορούν να προέλθουν από τις ακόλουθες πηγές χρηματοδότησης.

1. Πρόγραμμα «Δυτική Μακεδονία» 2021-2027
2. Πρόγραμμα «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση» 2021-2027
3. Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Δυτικής Μακεδονίας 2021-2025
4. Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα (ΕΑΠ) Δυτικής Μακεδονίας
5. Τομεακά Προγράμματα ΕΣΠΑ
6. Τομεακά Προγράμματα ΕΠΑ (Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης)
7. Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας-ΕΛΛΑΔΑ 2.0
8. Στρατηγικό Σχέδιο (ΣΣ) Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ) της Ελλάδας 2023-2027.
9. Πράσινο ταμείο
10. Πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης»
11. Προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνοχής 2021-2027 & λοιπά προγράμματα
12. Πυλώνες III του ευρωπαϊκού Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης
13. Ίδιοι Πόροι (ΚΑΠ κ.λπ.)

Στη συνέχεια παρουσιάζονται ποσοτικά στοιχεία για τα πρώτα 4 προγράμματα τα οποία αφορούν αποκλειστικά στη Δυτική Μακεδονία, ενώ τα υπόλοιπα είναι εθνικής εμβέλειας με τη δυνατότητα η Περιφέρεια να λειτουργήσει ανταγωνιστικά διεκδικώντας χρηματοδοτήσεις.

Πίνακας 5.4 - Πρόγραμμα «Δυτική Μακεδονία» 2021-2027

Προτεραιότητες	Προϋπολογισμός	(%)
1. Ενίσχυση Παραγωγικού και οικονομικού μετασχηματισμού της Περιφέρειας	40.000.000	10,1%
2. Στήριξη της καθαρής Ενέργειας και της πράσινης αειφόρου ανάπτυξης	79.561.672	20,2%
3. Βελτίωση της διασυνδεσιμότητας της Περιφέρειας	38.920.045	9,9%
4Α. Ενίσχυση της Κοινωνικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας (ΕΤΠΑ)	57.746.375	14,7%
4Β. Ενίσχυση της Κοινωνικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας (ΕΚΤ+)	99.987.164	25,4%
5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου	70.578.903	17,9%
6. Τεχνική Βοήθεια	7.316.799	1,9%
ΣΥΝΟΛΟ	394.110.958	100,0%

Πίνακας 5.5 - Πρόγραμμα «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση» 2021-2027

Προτεραιότητες	Προϋπολογισμός	(%)
1. Ενίσχυση & Προώθηση της Επιχειρηματικότητας	544.120.000	53,0%
2. Ενεργειακή Μετάβαση Κλιματική Ουδετερότητα	152.713.400	14,9%
3. Αναπροσαρμογή Χρήσεων Γης Κυκλική Οικονομία	46.000.000	4,5%
4. Δίκαιη Εργασιακή Μετάβαση & Ενδυνάμωση Ανθρώπινου Κεφαλαίου	226.857.000	22,1%
5. Ολοκληρωμένες Παρεμβάσεις Μικρής Κλίμακας Ευφυείς Κοινότητες	16.000.000	1,6%
6. Τεχνική Βοήθεια	40.998.343	4,0%
ΣΥΝΟΛΟ	1.026.688.743	100,0%

Πίνακας 5.6 - Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΠΠΑ) Δυτικής Μακεδονίας 2021-2025

Αναπτυξιακός Στόχος	Προϋπολογισμός	(%)
1. Έξυπνη Ανάπτυξη	784.904,39	0,75%
2. Πράσινη Ανάπτυξη	30.092.612,74	28,66%
3. Κοινωνική Ανάπτυξη	10.044.071,27	9,57%
4. Ανάπτυξη Υποδομών	57.779.105,46	55,03%
5. Ενίσχυση Εξωστρέφειας	5.249.306,14	5,00%
6. Υποστήριξη Προγράμματος	1.050.000,00	1,00%
Σύνολο	105.000.000,00	100,00%

Πίνακας 5.7 - Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα (ΕΑΠ) Δυτικής Μακεδονίας 2017-2021

Άξονες	Προϋπολογισμός	(%)
1. Μελέτες και υπηρεσίες	9.508.743,05	15,00%
2. Περιβάλλον, ποιότητα ζωής και κοινωνική συνοχή	22.187.067,12	35,00%
3. Υποδομές και στήριξη της επιχειρηματικότητας και του παραγωγικού περιβάλλοντος (πρωτογενής, δευτερογενής και τριτογενής τομέας)	22.187.067,12	35,00%
4. Ενίσχυση και αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού, κατάρτιση, εκπαίδευση, έρευνα και νέες τεχνολογίες	3.169.581,02	5,00%
5. Στήριξη και ανάδειξη του πολιτισμού και του τουρισμού	4.754.371,51	7,50%
6. Τεχνική υποστήριξη και δημοσιοποίηση	1.584.790,51	2,50%
Σύνολο	63.391.620,33	100,00%